

QUADERNS 235-236

Quaderns de Pastoral és una publicació del **Centre d'Estudis Pastorals** de les diòcesis catalanes. La revista és oberta i plural en l'esperit dels Concilis ecumènic i provincial. Les opinions manifestades en els diferents articles són responsabilitat dels respectius autors. El pensament de la revista només es manifesta quan ho fa constar expressament.

QUADERNS DE PASTORAL

Revista del Centre d'Estudis Pastorals

Plaça Sant Felip Neri, 5 - Tel. 93 317 48 58 - Fax 93 302 51 09 - 08002 Barcelona

Director: *Josep M. Domingo*

Secretari: *Antoni Serramona*

Cap de redacció: *Anna-Bel Carbonell*

Consell de redacció: *Mercè Basté, Joaquim Brustenga, Ricard Casadesús, Joan Anton Cedó, Joaquim M. Cervera, Manuel Claret, Pere Milà, Joan Nadal, Antoni Román, Javier Velasco.*

Impressió: I.G. Santa Eulàlia - Santa Eulàlia de Ronçana.

Dipòsit legal: B-25.506/1969

Amb llicència eclesiàstica

Subscripció anual: 31 euros

Preu d'aquest exemplar: 10 euros

Amb la col·laboració de

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Sumari

Pòrtic	7
 I.- Reptes Pastorals	
Actuació pastoral davant la demanda de centres de culte musulmans, per Jaume Flaquer, jesuïta, especialista en l'Islam.....	13
Salt, un exemple de compromís per la interculturalitat, per Fèlix Mussoll, rector de Sant Cugat de Salt i Delegat de Pastoral Obrera de Girona	18
Quan la normalitat és notícia, per Joan Torra, rector de Sant Pere de Torelló (Vic) i professor de Teologia	23
L'experiència pastoral amb la comunitat Filipina a la Parròquia del Carme, per Victòria Molins, religiosa de la Companyia de Sta Teresa de Jesús ...	30
<i>Caminem junts en la diversitat,</i> per Josep Maria Jubany, rector de Sant Ildefons de Barcelona i Delegat de Pastoral Social	36

Ens coneixem pels noms, per les circumstàncies... , per Carlos Paris, prevere de Tortosa, parròquia de Sant Carles de la Ràpita	44
--	----

II.- Llocs d'Animació Pastoral

Casal Llorella, un oasi a la ciutat de Barcelona , per Joan Mezo, President Fundació "Casal Llorella"	55
---	----

Comunitat cristiana dels Caputxins de Sarrià , per Fra Enric Castell, religiós caputxí al convent de Sarrià	58
---	----

Claret continua evangelitzant , per Xavier M. Piqué, religiós claretà a Girona	69
--	----

Una Església fascinada pel continent digital , per Joan Andreu Parra, periodista, membre de l'Acció Catòlica Obrera	72
--	----

Canta la teva fe, com experiència de música cristiana , per Jordi Tinoco, mànager i teclista de <i>Canta la teva Fe</i>	84
---	----

Integració social i pastoral. Experiències, problemas i èxits amb la població immigrant , per José Antonio Iguácel, religiós salesià a Girona, rector de Santa Eugènia de Ter	88
--	----

III.- Animació Bíblica de la Pastoral , per Javier Velasco, biblista, professor a l'Institut Superior de Ciències Religioses de Barcelona i membre del CEP	101
---	-----

IV.- Mirada Evangèlica als nous moviments sociopolítics

Les eleccions municipals a Catalunya, i autonòmiques i municipals a l'Estat Espanyol , per Joaquim Cervera, sociòleg i membre del Seminari de Teologia Pastoral de la Facultat de Teologia de Catalunya	107
--	-----

V.- Obrador

Romandre, malgrat els infortunis. Una lectura -i audició- del llibre de Job en temps dissortat,

per Antoni Serramona, de l'Oratori de Sant Felip Neri de Barcelona
i secretari del CEP 127

VI.- Col·laboració Especial

El primer anunci en *El projecte Pastoral de Evangelii Gaudium*,

per Xavier Morlans i Molina, professor de la Facultat de Teologia
de Catalunya 145

VII.- Efemèrides

Desè aniversari de la Diòcesi de St Feliu del Llobregat 193

VIII.- Recensions

“El Nadal que no vam tornar a casa” de Quim Torra,
elaborada per Quim Cervera 209

Temps après. Memòria, experiència i compromís
de Josep Bofarull (Edició a cura de Núria Ventura),
elaborada per Joan Àguila 213

Evangelii Gaudium y los desafíos pastorales para la Iglesia
Jose L. Segovia, A. Avila, J. Martín Velasco, JA. Pagola,
ed. PPC 2014

elaborada per Josep M. Domingo 215

PÒRTIC

LA SIMPLICITAT

Benvolguts lectors de *Quaderns de Pastoral*, a l'inici d'estiu, però no encara de les vacances, us oferim aquest número doble que hem preparat en els darrers mesos. Així com altres vegades ens centrem en una temàtica única, aquest té un caràcter més de miscel·lània. El punt de partida va ser constatar que hi ha una colla de noves situacions socials que cada cop són més presents en el nostre treball pastoral. Si més no en forma d'interrogants, de reptes que demanen una resposta que no permet l'anar fent de sempre.

Això sempre té un risc, perquè són camins encara no assajats, o de resultats incerts. Però l'Església no ha deixat mai d'afrontar-ho en els seus millors moments i també ho fa ara. Hi ha un pensament del Papa Francesc, molt citat, en la seva exhortació *Evangelii Gaudium* que il·lustra aquest mode de procedir. Diu el Papa: *Fidel al model del Mestre, és vital que avui l'Església surti a anunciar l'Evangelí a tothom, a tots els llocs, en totes les ocasions, sense demores, sense fàstics, sense por* (EG 23). I que això pot tenir conseqüències perilloses o efectes col·laterals no previstos també ho té present el Papa quan escriu –i aquest és també un dels seus pensaments més citats–: *Sortim, sortim doncs a oferir a tothom la vida en Jesucrist. Prefereixo una Església accidentada, ferida i tacada pel fet de sortir al carrer, abans que una Església malalta pel tancament i la comoditat d'aferrar-se a les pròpies seguretats* (EG 49).

Segurament que una de les situacions noves que més fan patir als membres de l'Església és el de la progressiva minorització. En el sentit numèric o quantitatiu en primer lloc; molts diuen que el nombre no té importància, que no els amoïna, però a l'hora de la veritat tothom fa estadístiques i recomptes. Penso que certament cal superar l'angoixa de la disminució numèrica. La mi-

norització té una acreditada tradició evangèlica, des de l'abaixament del Crist que Sant Pau lloa en l'himne als Filipencs, passant per les paràboles petites del Regne, la petita llavor, la mica de llevat, el polsim de sal o l'espurna de llum. I en la tradició cristiana els grans referents de Sant Francesc o Santa Teresa de Lisieux o Charles de Foucauld, germans petits, menors, voluntàriament minoritzats per amor a Jesús i als pobres.

Ser menors no vol dir ser insignificants. El papa Benet XVI va parlar de minories significatives. El bisbe Hèlder Cámara, profeta d'Amèrica llatina, havia parlat ja dels cristians cridats a constituir *minories abrahàmiques*, a la manera d'Abraham, peregrins, pobres, alternatius, i al capdavant cridats també a ser un gran poble. Hi ha moltes maneres de ser significatius, afrontant les noves situacions. Alguns autors, per exemple el jesuïta Daniel Izuzquiza a *Cómo vivir en minoria* (2009) presenta uns models inspirats en passatges claus del nou testament. El ja citat tàndem de la sal i la llum de l'evangeli de Mateu, subratllant la necessitat de barrejar-se, d'estar a prop per poder donar sabor, per il·luminar. O també el passatge de Pau a la primera carta als Corintis, la coneguda aporia de jueus i grecs davant la creu de Jesús. Ni explicació racional en forma d'acomodació concordista, ni separació sectària incapaç de comunicar i dialogar. Enfront d'aquestes dues lògiques de l'absurd i l'escàndol, hi ha el model de contrast que significa la creu de Jesús, saviesa de Déu possible i real. I encara un tercer suggeriment sobre com afrontar aquesta tensió entre situació del món i proposta evangèlica ens la dona l'evangeli de Sant Joan, amb la consigna *estar en el món sense ser del món*.

Per donar viabilitat a aquesta presència és molt important l'element comunitari. No és possible viure aquets reptes des de el pur individualisme com a herois aïllats. Per això en aquest número de *Quaderns* presentem en primer lloc una colla d'experiències de parròquies, de comunitats. Sobretot predomina el diàleg amb nous mons culturals, de diverses immigracions. I en segon lloc ens comuniquen també experiències diverses d'animació pastoral. Algunes d'elles constitueixen assajos marginals, no en el sentit d'insignificants o menystenibles, sinó en el d'inserir-se en realitats al marge dels grans camins trillats, però no per això menys importants i valuosos.

Les seccions habituals d'actualitat bíblica i de mirada evangèlica al moment present dona pas a un triple obrador; un de pròpiament dit preparat pel Pare Serramona oferint materials catequético-musicals de l'oratori de Sant Felip Neri; un altre que és una important conferència tinguda a Roma en el Congrés de nova evangelització i que hem dema-

nat al nostre col·laborador Xavier Morlans; i el tercer apartat són alguns textos significatius de la celebració dels deu primers anys de la diòcesi de Sant Feliu de Llobregat i que marquen també un disseny de pla pastoral.

Acabem la presentació d'aquest número de *Quaderns* sobre nous reptes que caldrà que enfronti l'Església amb un record de les paraules que el teòleg Joseph Ratzinger, després Benet XVI, escrivia el 1973 a *Fe i futur: De l'Església d'avui en sortirà també aquesta vegada una Església que haurà perdut molt, s'haurà fet petita, haurà de començar completament de nou...* (p. 76, tot el text és una sorprenent visió d'un futur ben diferent) ... *serà una Església interioritzada, serà una situació difícil. Aquest procés d'aclariment li costarà forces valuoses. S'em-pobrirà, però es transformarà en una Església dels petits.*

Això no és un panorama a primera vista falaguer, però és el programa del Magnífic, *ha derrocat els poderosos del soli i ha exalçat els humils...*

Josep M. Domingo Ferrerons,
Director del CEP.

I. Reptes Pastorals

Actuació pastoral davant la demanda de centres de culte musulmans

---

per Jaume Flaquer, sj, especialista en l'Islam

La implantació de les comunitats islàmiques al nostre país és cada vegada més extensa. Amb uns dos-cents seixanta centres de culte musulmans a Catalunya, no hi ha cap poble d'una certa importància que no tingui almenys una mesquita. Les capitals de comarca tenen sovint dues o més. L'islam ha vingut per quedar-s'hi i la seva presència no té marxa enrere. Molts capellans de parròquia són convidats a establir relacions amb l'imam del poble, a vegades per iniciativa d'alguna institució de diàleg interreligiós, per un acte de l'ajuntament o bé de *motu propi*. Sovint, la parròquia o el centre pastoral ja té contacte amb musulmans a través de Càritas o de les diverses iniciatives socials que s'organitzen. Per aquest contacte, la comunitat cristiana és interpel·lada quan els musulmans demanen poder obrir un centre de culte en el poble o barri, o fins i tot demanen algun espai cristià (parroquial, escolar...) o públic gran per poder celebrar el final del Ramadà o la Festa del Sacrifici de l'anyell. Quins criteris pastorals poden ajudar-nos a discernir com respondre a aquestes demandes?

L'islam ha vingut per quedar-s'hi i la seva presència no té marxa enrere.

1. Recolzament parroquial en l'obertura de la mesquita del Raval

A principis del segle actual, la comunitat pakistanesa del Raval rebia moltes crítiques perquè la seva mesquita del carrer Arc del Teatre se'ls havia quedat petita davant el

---

La intervenció de la comunitat cristiana del barri va ser decisiva, especialment la de les teresianes i escolapis entorn a la parròquia del Carme.

creixement enorme de la comunitat. Tot i que evitaven pregar al carrer, les aglomeracions de fidels esperant per a un segon o tercer torn de pregària del divendres incomodava els veïns. Van decidir traslladar-se a un local més gran del mateix barri, però l'associació de veïns es va mobilitzar per impedir-ho. Sens dubte, no hi havia voluntat d'analitzar el problema i de resoldre'l perquè ni volien aglomeracions de pakistanesos a les portes de la petita mesquita, ni volien que tinguessin un local més gran sota el pretext de les aglomeracions en els moments de l'entrada i de la sortida de la pregària. El 2004 havien d'haver inaugurat el nou local, però les protestes i la burocràcia dels permisos van obligar a endarrerir-ho fins el 2007.

En la solució al conflicte, la intervenció de la comunitat cristiana del barri va ser decisiva, especialment la de les teresianes i escolapis entorn a la parròquia del Carme. Un dels arguments dels opositors era l'excessiva proximitat respecte la parròquia i les possibilitats de què provoqués un conflicte religiós. La comunitat cristiana va desmuntar aquest argument dient que ells estaven completament d'acord amb l'obertura de la sala de pregària i que la llei i el dret els recolzaven. A més, va liderar una declaració conjunta amb els líders de les altres confessions religioses presents en aquest barri tan plural.

De fet, cap dels arguments dels opositors tenia prou pes perquè l'únic que feien els pakistanesos era passar d'un petit local de 135 m² a un de 370. Tot i que triplicés la superfície, no deixaven de ser uns baixos sense minaret, i doncs, sense excessiva visibilitat pública.

2. Potenciació del teixit social del barri

El pas dels anys ha demostrat que l'aposta positiva de la pastoral cristiana va ser un encert. Abans de l'obertura de la mesquita, la parròquia ja era lloc aglutinador de pregàries interreligioses amb els musulmans i les altres confessions, però aquest suport va potenciar les relacions. El dia de la inauguració, la comunitat pakistanesa va agrair públicament el recolzament de la comunitat cristiana i van començar a realitzar jornades de portes obertes al barri. Des de llavors van voler prendre la iniciativa d'ajuntar anualment musulmans i cristians en una

celebració conjunta de la festa del naixement del fundador del Pakistan i de la festa de Nadal, a finals de desembre. En aquesta festa conviden fins i tot a pakistanesos cristians de la ciutat.

Anys després de l'obertura, no s'ha constatat cap conflicte comunitarista lligat a la mesquita. Més aviat ha estat font d'integració. Aquest mateix grup pakistaní va optar pel diàleg i el consens quan va voler obrir un altre centre de culte a Badalona.

3. Criteris pastorals: discerniment des del coneixement i des de criteris evangèlics

La comunitat pakistanesa d'aquesta mesquita pertany a un moviment internacional anomenat *Minhaj al-Qur'ân* (Camí de l'Alcorà), conegut a Europa com a "Camí de la Pau". No és un moviment *modernista* o "progressista" (el seu líder mundial té nombroses publicacions anti-darwinistes!) però sí un moviment que recerca una reforma de l'islam tot incorporant elements de la tradició mística islàmica. Es tracta d'un grup ben compromès amb la pau i el respecte de les minories, sense ser especialment prosèlit. Al barri existeix una altra mesquita de pakistanesos i marroquins d'una tradició més tradicionalista anomenada *Tabligh*, molt dinàmica en la seva preocupació de retornar a l'islam els musulmans allunyats, especialment aquells que han caigut en l'alcohol o en la delinqüència. Són molt més rigoristes però estan lluny de preocupacions polítiques immediates i rebutgen els mètodes violents. En altres llocs de Catalunya, particularment vers el sud, sovintegen comunitats adscrites al corrent *salafi* que, si bé en elles mateixes no tenen perquè suposar cap risc de seguretat, sí que prediquen un islam tan maniqueu entre bons i dolents, nosaltres i ells, essent "ells" els occidentals i els musulmans liberals, que no poden més que crear comunitats completament alienes a les dinàmiques de la societat local. Es calcula que a Catalunya hi ha unes 60 mesquites d'aquest corrent d'entre les més de 260.

Per això, en la pastoral envers les demandes de llocs de culte de part dels musulmans, hauríem de seguir els següents criteris:

La comunitat pakistanesa d'aquesta mesquita pertany a un moviment internacional anomenat *Minhaj al-Qur'ân* (Camí de l'Alcorà), conegut a Europa com a "Camí de la Pau".

**Els musulmans
concrets han
emigrat del seu país
simplement per
treballar i viure amb
dignitat. L'islam a
Europa no és
enemic del
cristianisme.**

1. Primer de tot, actuar des dels valors evangèlics i bíblics de l'acollida de l'estranger. Més encara si és pobre. L'atenció preferencial de Jesús a pobres i marginats depassa tota lògica humana i tota primacia de la prevenció. A més, són nombrosos els textos en què l'estranger és presentat com exemple de creient, sorprenent a la societat jueva tradicional.

2. En segon lloc, prendre el temps per informar-se sobre quina és la comunitat islàmica que demana un centre de culte. L'islam és tan divers com el cristianisme que va des dels pentecostals fins als ortodoxos passant pels catòlics i evangèlics. Dintre de cada branca islàmica, igual que passa amb cada confessió cristiana, hi ha també infinitud de corrents que van des de les més fonamentalistes i rigoristes fins a les més obertes i místiques. La gran majoria de corrents són tradicionalistes que, tot i que no hagin encara aplicat la crítica històrica a la seva tradició, són gent d'una bondat i sinceritat comparable a la de qualsevol cultura o grup humà del món.

3. Les prevencions enfront del terrorisme islàmic és un afer que pertoca als cossos de seguretat pública. Al cristià li pertoca acollir amb caritat. Cadascú ha de fer el seu paper. I en qualsevol cas, el terrorisme és un fenomen estrictament contemporani que no troba legitimació ni tan sols en els límits que s'imposava la primitiva jihad en l'expansió del primer islam.

4. Treballar la presa de consciència que els musulmans concrets han emigrat del seu país simplement per treballar i viure amb dignitat. L'islam a Europa no és enemic del cristianisme. Si el cristianisme minva a Occident no és per l'arribada de musulmans sinó per condicionaments de la nostra pròpia cultura i de la nostra pròpia història. La por a ser una religió minoritària a Europa no es combat contra l'islam sinó atacant les bases de la increença i del desencantament amb l'Església.

---

5. En la demanda de centres de culte hauria d'evitar-se la transformació de temples cristians en desús en mesquites. S'han d'evitar signes externs de l'islam avançant a Europa a costa del cristianisme. No solament falsegen la realitat sinó que fan créixer la islamofòbia i alimenten certs discursos islàmics triomfalistes. En el futur s'han d'evitar disputes com les que provoca la Mesquita-Catedral de Còrdova. Això no impedeix, tanmateix, cedir temporalment espais parroquials o escolars als musulmans si això potencia les relacions humanes entre ambdues comunitats, tot havent definit els límits de l'hospitalitat.

6. El dret espanyol, en virtut dels acords de 1992 de l'Estat amb el Consell Islàmic d'Espanya, reconeix molts drets als musulmans que encara no s'han posat en pràctica.

7. En les polítiques públiques d'ubicació de les mesquites s'haurien de combinar aspectes de mobilitat ciutadana, de descans dels veïns i de dignitat de la comunitat islàmica. S'hauria d'evitar la fàcil solució sistemàtica d'enviar els musulmans als polígons industrials. Fent invisible la mesquita no se soluciona el problema i potser s'impedeix la interacció natural entre gent de diverses procedències.

En resum, per construir una societat harmònica es requereix molt de discerniment fonamentat en un bon coneixement de la realitat i estant plenament amarat de criteris evangèlics.

Per construir una societat harmònica es requereix molt de discerniment fonamentat en un bon coneixement de la realitat i estant plenament amarat de criteris evangèlics.

Salt, un exemple de compromís per la interculturalitat

---

per Fèlix Mussoll, Rector de la Parròquia de Sant Cugat de Salt
i Delegat de Pastoral Obrera de Girona.

1. Les persones nouvingudes són part del poble

Les comunitats cristianes que conviuen amb persones nouvingudes d'altres religions, en aquesta reflexió la islàmica, s'enfronten a una triple alternativa: a la indiferència mútua, al conflicte més o menys acceptat o a l'interès compartit. El desenllaç depèn, en un grau considerable, de l'enfocament que s'hi doni i de la mentalització que se'n faci des de les respectives comunitats.

D'entrada, per bona part de l'opinió pública, parlar de Salt és parlar de conflictes amb la immigració, de malestar i de problemes. De fet, aquesta és la imatge que transmeten alguns mitjans de comunicació. Però, realment és així?

Situant el tema en el seu lloc i context, d'entrada, per bona part de l'opinió pública, parlar de Salt és parlar de conflictes amb la immigració, de malestar i de problemes. De fet, aquesta és la imatge que transmeten alguns mitjans de comunicació. Però, realment és així?

Salt és un poble amb més de 30.000 habitants. Un poble tradicionalment tèxtil, ara amb les fàbriques tancaades, molt d'atur i sense perspectives de feina. L'associacionisme i el voluntariat és molt gran: més d'un centenar d'entitats socials, culturals i esportives. Dues parròquies. Hi ha un 43% d'immigració de fora de la península: Marroc, països centreafricans, Índia, Paquistà, Ilatinoamèrica, etc.

Des de les parròquies, que fan un treball conjuntat, des de Càritas Salt, amb uns cent trenta voluntaris, des de la Taula de Diàleg Interreligiós, amb tots els responsa-

bles i líders religiosos, des dels Serveis Socials municipals, des de les escoles i instituts i des de pràcticament totes les associacions i entitats, hi ha una voluntat molt clara i manifesta: apostem pel progrés en la bona convivència amb els nouvinguts, pensin com pensin. L'acolliment, el respecte i la defensa de la interculturalitat, tant social com religiosa, són valors cabdals. Els nouvinguts formen part del nostre poble, amb els mateixos drets i deures que els saltencs de sempre. Ja no hi ha marxa enrere, tenim el compromís de conuiuïre en la diversitat. Cal anar mentalitzant progressivament els ciutadans que encara no ho tenen clar.

Evidentment, no tothom ho té clar i assumit. La convivència amb algunes persones immigrades, amb la diversitat de cultures i religions, amb la manca de feina i amb la pobresa que va en augment, porta problemes. Un exemple recurrent, però real, és el dels veïns d'escala que han de pagar pels nouvinguts que no ho poden fer perquè amb prou feines poden sobreviure.

A les nostres parròquies, per una banda l'atenció i la relació amb els immigrants, i per l'altra l'acostament i el diàleg interreligiós, són punts prioritaris dels objectius i del treball pastoral.

2. La Taula de Diàleg Interreligiós, indispensable

La Taula de Diàleg Interreligiós de Salt va començar a principis del 2009, de manera discreta i experimental. La creixent immigració, lligada a la diversitat de procedències i de tradicions religioses i l'interès municipal en el tema, van portar a les dues parròquies de Salt, Sant Cugat i Sant Jaume, acompanyades per una persona experta en el diàleg interreligiós a nivell diocesà i català, a plantejar-se la necessitat de conèixer i establir relació entre tots els grups religiosos de Salt.

La Taula de Diàleg Interreligiós la formem els responsables o representants de les tradicions religioses existents a Salt, en total unes 15, que es poden agrupar en tres grans branques: tradició Cristiana (parròquies i comunitats evangèliques), tradició Musulmana (sufís i diferents grups de l'Islam) i tradició Sikh.

Ja no hi ha marxa enrere, tenim el compromís de conuiuïre en la diversitat.

Els objectius de la Taula de Diàleg Interreligiós s'han anat definint a mesura que ens hem anat coneixent, caminant junts i veient les dificultats. Valorem el coneixement i la relació mútua entre els diferents grups i tradicions religioses. Mirem de tenir un diàleg i reflexió continuats sobre els aspectes comuns, tant religiosos com socials, que afecten a la convivència. Fomentem el respecte i la valoració mútua per tal de trencar prejudicis religiosos i culturals. Ens donem suport i acompanyament en els problemes i conflictes que hi ha hagut i que hi pugui haver. Ara hi ha el projecte d'una Taula de Joves per al Diàleg Interreligiós.

Les reunions es fan cada dos mesos. Quan hi ha temes urgents es convoca quan fa falta. Comencem amb una pregària de sensibilitat interreligiosa. La temàtica més freqüent ha estat fins ara: El coneixement de les celebracions i ritus de cada religió al llarg de l'any; L'intercanvi sobre l'espiritualitat, la pau, la convivència, i els problemes dels locals de reunió i dificultats d'adaptació a la normativa. Tot això va portant a un clima favorable de solidaritat, que genera declaracions i comunicats als mitjans de comunicació, defensant la interculturalitat, el dret a tenir locals de reunió adequats i l'esforç per la convivència social.

Les diferències dogmàtiques, teològiques i ètiques que hi ha entre l'islam i el cristianisme són prou evidents i conegudes, però des de la pràctica pastoral s'imposa un acostament.

Les diferències dogmàtiques, teològiques i ètiques que hi ha entre l'islam i el cristianisme són prou evidents i conegudes, però des de la pràctica pastoral s'imposa un acostament, la convivència mútua ho demana i ho fa indispensable. Allò que potser no és possible a nivell d'institucions es fa indispensable en la relació entre les comunitats, sobretot si es fa l'opció de passar de la indiferència mútua o del conflicte més o menys acceptat a l'interès compartit, a la interculturalitat religiosa, sense perdre res fonamental i guanyant en perspectiva universal.

3. Avançant cap al respecte mutu i l'acceptació de les diferències

A Salt el nombre de persones novingudes de religió islàmica, majoritàriament del Marroc i de l'Àfrica subsahariana, inclosa una petita comunitat súfi, pot oscil·lar a l'entorn d'unes cinc mil, incloent-hi els infants i joves.

La interculturalitat, tant en l'àmbit religiós com en la convivència, es reflexiona i es valora periòdicament en el Consell Parroquial i en tots els grups parroquials.

Per altra banda, quan es tracta el tema religiós a peu pla, a nivell de carrer, es mira d'ajudar a entendre que cal interessar-nos i escoltar com entenen i viuen la religió islàmica, els seus costums i les seves festes i, al mateix temps, explicar-los les característiques i les vivències personals i comunitàries de la fe cristiana. És un intercanvi, un donar i rebre, amb respecte i acceptació de les diferències, però al mateix temps, amb criteri per facilitar per part seva la valoració del cristianisme, cosa que no estan habituats a fer en els països d'origen.

Aquí juguen un paper decisiu els imams i els caps de les comunitats islàmiques. Per això la relació i l'intercanvi amb ells és cabdal, per tal que vagin participant del sentit d'interculturalitat social i religiosa. A més dels intercanvis habituals en la Taula de Diàleg Interreligiós, no fa gaire vam mantenir un diàleg personal amb l'imam de Salt, que va quedar per escrit. En destaco alguns aspectes:

“L'egoisme va contra la religió. Explicada d'una manera o altra en totes les religions hi ha aquesta norma tan important: tracta als altres com t'agradaria que et tractessin a tu. Hi ha molts punts en comú entre l'Islam i el cristianisme. Són religions de Déu. Tots els actes de la religió s'adrecen a un sol i únic Déu, que anomenem Al·là. Nosaltres no tenim persones intermediàries per dirigir-nos a Déu. La diferència és que per nosaltres Déu és únic, no té fills ni pares. Jesús és un dels profetes més importants com Abraham, Moisès i Mohamed. En els punts de les nostres religions en els quals no coincidim hem de mirar de respectar sempre els dels altres, no arribar a enfrontaments. Hem de buscar més allò que ens uneix. La religió ens ha de portar a convida en pau, respecte i col·laboració. Els cristians són la gent que, religiosament parlant, tenim més propers els musulmans. Amb els musulmans no practicants, o que segueixen altres camins, la nostra feina és donar-los una bona imatge, aconsellar-los si convé i actuar correctament. Sempre tenim present la diversitat cultural, com ens hem de comportar i com hem de tractar els altres”.

Jesús és un dels profetes més importants com Abraham, Moisès i Mohamed. En els punts de les nostres religions en els quals no coincidim hem de mirar de respectar sempre els dels altres, no arribar a enfrontaments.

Arribar a aquest nivell de reflexió i de diàleg suposa un esforç notable d'acostament.

Personalment, la valoració general que en faig, del tractament de la religió a nivell d'interculturalitat i de la Taula de Diàleg Interreligiós, és altament positiva, és una aportació a la bona convivència. Se'n veu la necessitat. Ajuda a mentalitzar sobre la urgència que totes les tradicions religioses vagin coordinades, sense que en cap moment perdin la identitat. Afavoreix el coneixement de la realitat religiosa i impulsa el respecte mutu. És una força moral i convincent a l'hora de reivindicar els drets corresponents i el progrés de la interculturalitat. En definitiva, és una mostra que és possible caminar junts, amb mentalitats religioses diferents, en l'amistat, el respecte i la diversitat.

La comunitat cristiana i les persones i grups més compromesos de Salt ens reiterem en el compromís per la interculturalitat social i religiosa.

La comunitat cristiana i les persones i grups més compromesos de Salt ens reiterem en el compromís per la interculturalitat social i religiosa. Els nostres veïns immigrants són treballadors, molts d'ells sense feina. Viuen en extrema pobresa. Són els que més necessiten el nostre suport. Volem afavorir l'intercanvi de cultures i de tradicions religioses.

Quan la normalitat és notícia

---

per Mn. Joan Torra, rector de sant Pere de Torelló i professor de la FTC

1. Algunes dades amb una mica d'història

Torelló compta amb uns catorze mil habitants. N'ha crescut un miler els darrers deu anys, tot i que ara el creixement està estancat. És explicable: com la majoria de pobles del nostre entorn va rebre una forta immigració, sobretot magribina. Avui els magribins segurament no arriben al miler, és a dir, entorn d'un sis per cent de la població. Però hi ha immigració procedent de molts altres llocs, fins a més de cinquanta països diferents. Això vol dir que en el que direm tot seguit ens referim sobretot a la comunitat musulmana magribina, sabent que hi ha altra població musulmana, en especial subsahariana, i altres subsaharians que no són musulmans sinó d'altres esglésies cristianes; a un grup prou important d'aquests la parròquia els ha cedit gratuïtament un local per a poder reunir-se i celebrar des de fa més de dotze anys; alguns altres –molt pocs– s'han integrat en la comunitat catòlica.

A Torelló la comunitat musulmana no té cap centre de culte ni cap lloc de pregària oficial reconegut. Acostumen a anar a Manlleu, a uns set quilòmetres, on sí que disposen d'aquests equipaments propis i on la quantitat absoluta de membres i el percentatge relatiu en el conjunt de la població són molt més importants. Com a Vic. La comunitat musulmana, a mesura que van anar arribant a Torelló en els moments d'eufòria econòmica i laboral sobretot per la bombolla immobiliària, era acollida en allò que necessitaven pel departament de Benestar

A Torelló la comunitat musulmana no té cap centre de culte ni cap lloc de pregària oficial reconegut.

Social de l'Ajuntament, amb un funcionament que creiem que aquí ha estat exemplar, sempre d'acord amb les possibilitats legals i de recursos de cada moment. Per a tot el que els calia per a trobar-se, per a fer cursos o altres activitats, llevat del centre de culte com s'ha dit, disposaven dels locals normals municipals. I si calia algun altre tipus d'ajuda –que calia– ni que fos en una mesura menor, la col·laboració amb Càritas interparroquial era molt i molt bona, i les persones necessitades es derivaven de seguida a Càritas sense cap problema on s'atenien degudament. Fins i tot acabem de citar que Càritas és interparroquial perquè a Torelló hi ha dues parròquies que des de fa més de catorze anys tenen un únic rector i treballen de manera interparroquial en pràcticament tots els àmbits, en el de Càritas del tot!

2. I arriba la crisi

Tot això és així fins que esclata de cop la crisi, amb l'explosió de la bombolla immobiliària, i deixa en situació d'atur i de precarietat molta gent, amb una incidència molt gran en la comunitat magribina perquè era també la més nombrosa entre la població recentment immigrada. I ja se sap que en la societat, cosa que vol dir en les persones –diuen els entesos–, genèricament parlant no hi ha pas xenofòbia (que vol dir fòbia, odi, a l'estranger), sinó que el que de veritat hi ha és aporofòbia (que vol dir fòbia, odi, al pobre o a la pobresa). És evident que no hi ha fòbia als japonesos o als nord-americans que viuen entre nosaltres –i n'hi viuen–, perquè no són pobres. Si a la situació de pobresa hi afegim el desconeixement de la seva cultura, cosa que va des de la seva manera de vestir als seus costums i la seva religió, el resultat és la por –o almenys respecte– que fa el desconegut i en conseqüència tendim a protegir-nos-en, a allunyar-nos-en. Potser per això no són estranyes algunes reaccions polítiques i socials que hi ha hagut entre nosaltres, manifestades en eslògans tan extravagants com aquells que diuen que primer els de casa. I es comencen a veure com a “normals” totes les obsessions que donen primacia a la seguretat per damunt de tot. I poden esdevenir paranoides.

Genèricament parlant no hi ha pas xenofòbia (que vol dir fòbia, odi, a l'estranger), sinó que el que de veritat hi ha és aporofòbia (que vol dir fòbia, odi, al pobre o a la pobresa).

Entre nosaltres no s'ha produït, però, cap trencament de l'anomenada pau social. Hi ha ajudat molt l'actitud dels serveis de benestar social del municipi, i hi ha ajudat molt també la labor integradora de l'escola. El seu treball no té preu. Al costat de la sanitat. I al fet no pas menor que no hi ha hagut cap concentració urbanística de les persones immigrades en unes zones i prou, cosa que hauria facilitat l'aparició de "guetos". Tot plegat ha estat –creiem– modèlic, sense deixar-se portar pels perills populistes i demagògics que dèiem.

3. Càritas interparroquial

És en aquest moment d'esclat de la crisi quan des de Càritas interparroquial, fruit de la reflexió que contínuament fèiem –i mirem de fer– vàrem decidir que era el moment d'obrir l'espai d'acollida, en molt bona coordinació amb els serveis socials, com hem dit i no ens cansarem de repetir, però diferenciats. Diem i repetim que Càritas ha de fer allò que encara no fa ningú, i que quan ja ho fa algú, hem d'estar promptes a deixar-ho. No tenim una especificitat concreta i prenem el rostre dels camps de treball que convingui en funció de la situació social en què ens movem i que mirem d'analitzar permanentment. La col·laboració i l'ajut de Càritas Diocesana i dels seus tècnics ha estat fonamental en tot el procés. I es van començar a multiplicar els programes a partir de l'espai d'acollida: rober, traster, rebost solidari, microcrèdits, proporcionar el lleure normal als infants i adolescents, fer companyia, cursos d'ensenyar a cosir, reforç escolar, horts solidaris, medicina social, inserció laboral, joguines... fins a un pis de pas. Ja es pot pressuposar que la comunitat magribina musulmana ha estat la principal beneficiària de tots aquests programes, senzillament perquè era la més necessitada i la més nombrosa.

I es va produir un fenomen importantíssim. En el moment d'esclat de la crisi, sense necessitat de fer cap campanya publicitària o propagandista concreta, de manera quasi espontània, es multiplica per quatre en un any l'aportació econòmica de la gent –de la comunitat parroquial i de tot el poble–, sense comptar-hi tot allò que es

En el moment d'esclat de la crisi, sense necessitat de fer cap campanya publicitària o propagandista concreta.

És evident que una de les coses que cal conèixer i comprendre és la cultura que tenen les persones que atenem i que en aquest cas està molt afaiçonada per la religió musulmana.

feia en espècies, ni el treball del personal voluntari. S'apropen a vuitanta voluntaris els qui avui estan treballant a Càritas. I aquesta situació ha estat sostinguda i més aviat ha anat augmentant lleugerament d'any en any.

Diverses vegades hem citat les reflexions que a Càritas interparroquial mirem de fer. Perquè si no es comprenen i s'analitzen bé les situacions que es viuen poden esdevenir ofegadores. Per això mirem que la formació sigui constant i agraim que se'ns facilita des de totes les instàncies, sobretot la diocesana.

És evident que una de les coses que cal conèixer i comprendre és la cultura que tenen les persones que atenem i que en aquest cas està molt afaiçonada per la religió musulmana, amb característiques molt especials. I cal conèixer-ho tant com puguem. És condició imprescindible per a poder-los estimar com es mereixen. I això s'ha aconseguit a base de diàleg, de parlar, d'omplir de paraula la distància que culturalment ens separa. Això vol dir deixar de tenir les obsessions per la diferència i per la seguretat, i aprendre a veure tothom com a germà. La fe cristiana ens hi ha ajudat molt! Vaja no seriem el que som sense ella; no som pas una ONG. Sobretot quan s'han donat i es donen reaccions en el nostre entorn cultural que amb aparent normalitat posen en dubte, i qüestionen aquesta germanor.

4. La invitació en el mes del Ramadà

Hem començat dient que la comunitat musulmana de Torelló té el desig de tenir locals propis, on reunir-se i on poder pregar. I per a això treballen, amb tota lògica, sobretot amb els serveis municipals. Això ha fet que els darrers tres anys, com que el mes del Ramadà, mes de dejuni estricte per a ells, i que la situació de ser minoritaris i d'estar en diàspora els porta a viure amb rigor, queia en temps de vacances escolars d'estiu, des de l'ajuntament se'ls facilités el gimnàs d'una escola per a poder fer les seves pregàries reconvertint-lo per uns dies en un lloc de pregària.

I amb una resposta molt bonica, fa tres anys varen fer una invitació a persones no musulmanes, de moment

restringida o no oberta del tot, a participar en el moment de trencar el dejuni d'un dia amb la pregària orientada i el sopar que tradicionalment fan, moment que varen aprofitar per a fer el tancament dels cursos que ells fan de llengua i cultura àrab sobretot.

Fa dos anys expressament varen convidar-me com a rector de la parròquia per a fer en aquest acte una xerrada per a tothom, perquè hi convidaven les comunitats musulmanes magribines veïnes –més de dues-centes persones– i tanta gent com coneixien de la comunitat cristiana i sobretot de Càritas, a més dels polítics locals i tècnics municipals. La mediació de la tècnica de diversitat i ciutadania que des de Benestar Social vetlla per la integració, ha estat de gran vàlua. La xerrada anava al costat d'una altra que feia una persona conversa de la comunitat musulmana i el tema era comú. Es tractava de parlar de la convivència des del punt de vista de l'islam i del cristianisme. Que bonic i emocionant poder parlar de Déu, de la Bíblia i l'Alcorà, de la pau i el perdó, de l'amor i la germanor, i poder explicar que en la nostra situació no es dona aquesta pretesa coincidència entre la cultura i la religió, sinó que en la societat i en els òrgans de govern amb tota lògica hi ha de tot. Cosa que permet diferenciar ben bé la qüestió política i social de la religiosa.

L'any passat, amb el mateix format, la reflexió que varen demanar va ser sobre l'experiència religiosa. I aquí es va poder parlar de la fe com a resposta als interrogants profunds de la persona humana, interrogants que ens fan germans, dels processos personals, de com tot plegat ha de portar a aquest món millor pel qual tots sospirem i anhelem.

5. I ara, finalment...

En aquest parlaments, tot agraint moltíssim la invitació que ens havien fet a conèixer-los, la comunitat cristiana ens vàrem comprometre a convidar-los, conscients de tots els esculls que això comporta, però amb el desig de poder parlar i explicar-nos.

D'aquí va venir la invitació que els vàrem fer a venir a un dels programes de la ràdio municipal que fem cada mes

---

Que bonic i emocionant poder parlar de Déu, de la Bíblia i l'Alcorà, de la pau i el perdó, de l'amor i la germanor.

Una actitud d'intentar senzillament estimar com a germans a tots i a tothom per igual, sigui quina sigui la seva religió, en els moments de crisi que comportaven el risc que es pogués caure en relacions desiguals.

Quan estem mirant d'explicar-nos en l'arrel més profunda de la nostra fe, acabem aprenent-hi tots, nosaltres d'ells, i nosaltres de nosaltres mateixos.

per a informació de l'activitat de les parròquies i per anar aprofundint per mitjà de les ones, en temes que ens semblen importants. Varen acceptar. Creiem que va ser un programa d'altura perquè es va fer un diàleg que pretenia fer-se entenedor per a tothom, de nosaltres i d'ells.

I d'aquí surt també la invitació que aquests dies estem treballant (escrivim abans de Nadal), que en el context de les "nostres" festes de Nadal, puguem fer una trobada amb tothom qui vulgui venir de les nostres comunitats parroquials i de la seva comunitat islàmica, primer en un local parroquial prou gran per a fer "nosaltres" una pregària de Nadal (ells ens havien convidat a la seva pregària del Ramadà), continuar amb una taula rodona que ens vagi donant elements de coneixement mutu, passant tot seguit a fer una torronada per a correspondre a la seva invitació tradicional del Ramadà, i acabant amb una visita als pessebres que hi ha –com cada any– a l'interior de l'església –del temple– fruit del taller de pessebres que fan els pessebristes, cosa que ens ha de permetre poder explicar aquest misteri de l'encarnació tan central per a nosaltres, tan difícil de comprendre per a ells.

No en sabem encara la resposta, però de tot el procés volem destacar algunes coses petites, però potser prou importants. El diàleg en el nivell diguem-ne més religiós, no ha començat pas per nosaltres sinó per ells, per la seva invitació. Res d'això no s'hauria donat si no hi hagués hagut una actitud d'intentar senzillament estimar com a germans a tots i a tothom per igual, sigui quina sigui la seva religió, en els moments de crisi que comportaven el risc que es pogués caure en relacions desiguals, i no deu pas haver estat així. En cap moment, per tant, hi ha hagut cap mena de proselitisme, sinó un respecte escrupolós. Som conscients que a sota de tot hi ha el desig de tenir local propi, però creiem que és ben legítim. I no podem deixar de lloar l'actitud amb què els serveis de benestar social hi han estat treballant.

La darrera sorpresa és descobrir que quan estem mirant d'explicar-nos en l'arrel més profunda de la nostra fe, acabem aprenent-hi tots, nosaltres d'ells, i nosaltres de nosaltres mateixos, perquè a més ens estem explicant

també a tanta gent del nostre món que intueix però no coneix ja massa què comporta la nostra fe cristiana.

Parlant de tot això en la reunió del Consell de Càritas interparroquial, va sortir espontani el comentari: per què tot això que és tan normal és notícia? No voldríem que la por deformés la nostra mirada i ens fes perdre de vista el que és veritablement normal i per contra ens portés a convertir en normal el que no ho és ni ho ha de ser. Que Déu ens ajudi a construir un món nou on prevalgui la normalitat del seu Regne!

**Per què tot això
que és tan normal
és notícia?**

L'experiència pastoral amb la comunitat filipina a la parròquia del Carme

---

per Victòria Molins, religiosa de la Companyia de Santa Teresa de Jesús

L'experiència a la qual em vull referir està ubicada a la parròquia del Carme, que pertany a l'Arxiprestat de Raval i Poble Sec.

Parlaré de tres vessants diferents pel que fa a l'experiència pastoral amb els membres de la comunitat filipina del barri del Raval. Una d'aquestes vessants s'adreça als infants i adolescents i les altres dues, als adults.

La primera qüestió que és important de tenir present en tractar-se d'una comunitat filipina amb les seves peculiaritats és que, dins d'aquest barri del Raval, i per una tendència que ja s'ha fet tradició des que van arribar a Barcelona fa ja un grapat d'anys, aquesta comunitat –molt religiosa i conservadora dels seus costums, per cert– es va concentrar en la parròquia de Sant Agustí. Les celebracions i les trobades que allà els congrega, són, al meu entendre, no només de caire religiós, que ho són, sinó també de caire social. És un lloc on poden trobar-se, conservar les seves tradicions i costums, fer amistats amb el nouvinguts del seu país, etc. Això fa que les comunitats que existeixen en altres parròquies, como és ara la del Carme, siguin més minses. Tot i això, sort en tenim en alguns camps de la pastoral de comptar amb aquesta comunitat que, al contrari d'altres, són molt constants en la fe, en el desig de formar a les no-

Les celebracions i les trobades que allà els congrega, són, al meu entendre, no només de caire religiós, que ho són, sinó també de caire social.

ves generacions, en la preparació de la vida sacramental pels seus fills, etc.

Dit això, parlaré d'aquestes tres vessants a les quals he fet referència abans:

- a) La catequesi dels infants i adolescents
- b) El grup de Paraula i Vida d'adults
- c) La participació de la comunitat filipina Tulyán-San Benito en el grup interreligiós del Raval amb seu a la parròquia del Carme i nascut en aquesta parròquia.

1. La catequesi de comunió, postcomunió i confirmació

Val a dir que, sense la presència d'aquesta comunitat filipina, la nostra catequesi quedaria tan minsa que gairebé no tindriem infants amb els quals fer aquesta tasca pastoral. I el motiu és ben simple: la major part de població del Raval a hores d'ara és de nacionalitat marroquina, pakistanesa o de Bangladesh, o de religió musulmana o hindú. Els pocs nens i nenes de famílies de casa nostra o d'alguns països d'Amèrica llatina són de famílies que la seva marginació o pobresa els ha allunyat també de les pràctiques religioses, cosa que no ha passat en altres països d'origen. Una qüestió que ens hauria de preocupar... És per això que en els barris marginals no val la teologia de l'alliberament d'origen llatinoamericà, sinó, més aviat, una teologia de la inclusió.

Tornant al tema de la catequesi i el paper de la comunitat filipina, podem acostar-nos a les xifres d'aquesta tasca pastoral en el curs actual per entendre el que acabo de dir. Dels 41 infants i adolescents que participen en la catequesi, 36 són filipins. Els 5 restants són llatins, 1 català i 1 guineà. La majoria dels infants filipins que assisteixen a la catequesi ja han nascut aquí. Per tant parlen castellà, català i tagal.

La catequesi inclou reunions amb els pares una vegada al mes i en moments importants, com és la preparació

En els barris marginals no val la teologia de l'alliberament d'origen llatinoamericà, sinó, més aviat, una teologia de la inclusió.

Aquesta dificultat la tenen per a l'assistència a l'Eucaristia setmanal ja que els seus treballs acostumen a ser en restaurants, rentant la vaixel·la, i els diumenges no tenen festa.

immediata a la recepció dels sacraments. L'assistència a les reunions té una doble dificultat: la de la llengua i la del treball. Com que acostumen a treballar en feines senzilles i amb la seva gent, no s'esforcen massa per aprendre les nostres llengües i tampoc practiquen amb els seus fills, per tal que ells no perdin la llengua del seu origen, com és lògic per una altra banda. La segona dificultat, la del treball, és la de trobar un horari adient, ja que normalment els seus treballs no s'atenen a les normes laborals vigents en qüestió d'hores i dies.

Aquesta mateixa dificultat la tenen per a l'assistència a l'Eucaristia setmanal ja que els seus treballs acostumen a ser en restaurants, rentant la vaixel·la, i els diumenges no tenen festa.

Malgrat això, tenen una bona disposició que supleix les deficiències en altres camps. En general, es tracta de famílies ben estructurades, preocupades pels fills i amb un sentit molt fort de "celebració". Això es manifesta en la manera de presentar-se el dia de la Primera Comunió o de la Confirmació, com passava entre nosaltres en temps passats.

2. El grup de Paraula i Vida, per adults

Atès a les dificultats esmentades, s'ha constituït un grup exclusiu de filipins per al comentari de la Paraula que ja es feia amb grups de casa nostra des de fa molts anys. Era gairebé impossible posar-se d'acord amb els horaris. La gent de la parròquia que assisteix a aquests grups bíblics és, la majoria, d'edat avançada i necessita uns horaris que es fan impossibles per a la comunitat filipina, en general molt més jove i amb les dificultats d'horaris de les quals ja hem parlat.

L'actual rector, Ramón Novell, ha cregut bo fer un grup especial amb ells, els diumenges i a hores en les quals es poden lliurar de les seves tasques. Tot i així no tots els que voldrien hi poden assistir. Són, en general, matrimonis amb més bona voluntat que cultura i amb les dificultats de vocabulari esmentades.

En el grup, es dóna escrit un text evangèlic escollit o bé el del diumenge, i se'ls dóna unes pautes per a comentar-lo. Esperem que sigui una bona eina formativa i espiritual.

3. Participació de la comunitat filipina Tuluyán-San Benito en el grup interreligió del Raval

Per entendre aquesta tasca important de la comunitat filipina començaré per fer cinc cèntims del que és el grup interreligió del Raval.

El grup interreligió del Raval va néixer el 2001, a rel dels tancaments d'immigrants a les esglésies de Barcelona, acte reivindicatiu que es duqué a terme amb la finalitat de demanar a les autoritats la regularització dels "sense papers".

Persones de diferents religions, que havien estat vivint juntes en moments difícils, es van unir per donar gràcies al "Déu de tots els homes i dones" per la riquesa del temps compartit i per tot el que es va aconseguir amb aquella reivindicació social a favor dels més pobres a nivell social.

L'objectiu del grup interreligió que va néixer fou l'aconseguir una convivència oberta, diversa i enriquidora al barri del Raval, a partir d'unes relacions harmonioses entre les diferents religions allà presents. El grup està format per membres del Centre Islàmic Paquistanés Camí de la Pau, **la comunitat filipina Tuluyán-San Benito**, l'Església Evangèlica Barcelona-Centre, l'Associació Sòciocultural Ibn Batuta, la Comunitat parroquial del Carme, la Fundació Benallar, la Comunitat Presbiterial de Ghana y el Consell Islàmic de Catalunya.

Les activitats que es duen a terme són dues: la pregària interreligiosa que aplega als qui hi assisteixen entorn d'un valor, un ensenyament religiós comú, i la festa intercultural que mostra les expressions culturals i festives d'alguns països presents al barri del Raval.

En aquest sentit la comunitat filipina col·labora molt directament en les reunions preparatòries i en les cele-

---

L'objectiu del grup interreligió que va néixer fou l'aconseguir una convivència oberta, diversa i enriquidora al barri del Raval, a partir d'unes relacions harmonioses entre les diferents religions allà presents.

---

bracions. Sempre podem comptar, si més no, amb els seus magnífics cors d'adults, i els simpàtics i disciplinats dels nens.

Ara fa un any, quan hi van haver les inundacions de Filipines, ens vam unir en una pregària tot el grup interreligiós a l'església Adventista del carrer Tallers i vam fer una col·lecta en favor de les famílies damnificades de la nostra comunitat filipina. Va ser molt emotiu perquè ens van mostrar imatges esfereïdores.

En general, podem dir que la seva presència és sempre enriquidora i ajuda a la fraternitat cristiana, malgrat aquella tendència que tenen a fer guetos, potser per por de perdre els seus valors i que no arribin a les generacions futures.

4. Valoració i pistes pastorals

De tot això jo valoraria, sobretot, la cohesió familiar que es percep, generalment, en aquesta comunitat filipina, i que porta, entre altres coses, a introduir els seus fills en la vida sacramental i en el coneixement de la doctrina cristiana, potser d'una manera una mica tradicional i, per tant, sense massa formació. La seva vida senzilla i familiar, la capacitat de treball i constància que potser no tenen altres grups de diferents nacionalitats que formen el conjunt de nouvinguts, els fa aptes per una vida pastoral a les nostres parròquies. Això suposa que els rectors i els demés membres de les comunitats parroquials hauríem de comptar més amb ells i oferir-los una major participació en els diferents afers en què puguin prestar un servei.

Els infants tenen un català perfecte i són molt vàlids com a lectors, sempre que se'ls prepari bé. En les nostres celebracions fan un bon paper en aquest sentit.

En les seves esglésies locals estaven acostumats a ser i a actuar com a líders.

Els adults poden prestar uns altres serveis i formar grups entre ells per aprofundir en la paraula de Déu i en la seva formació cristiana. En les seves esglésies locals estaven acostumats a ser i a actuar com a líders. Aquí no poden ser fidels de segona categoria o, si més no, sentir-se com a tals. El seu protagonisme en diferents tas-

ques eclesials o pastorals seria molt vàlida en els nostres barris. De fet, sempre que tenim reunions o celebracions del grup interreligiós. La comunitat filipina crida l'atenció per les seves actuacions, amb una responsabilitat gran i un interès que es fa palès en cada una de les qüestions que els són encomanades.

Caminem junts en la diversitat

---

per Mn. Josep M. Jubany, prevere de Barcelona i Delegat d'Acció Social

Caminem junts en la diversitat som un col·lectiu eclesial format per persones i comunitats que promovem una pastoral multicultural, oberta i integradora, que respongui a la diversitat d'orígens, tradicions i cultures dels cristians i cristianes que avui formem l'Església a Catalunya.

Volem que la pastoral amb els nouvinguts o immigrants no sigui una pastoral específica o segregada, sinó una pastoral transversal que abasti tots els àmbits de la vida de l'Església.

Volem que la pastoral amb els nouvinguts o immigrants no sigui una pastoral específica o segregada, sinó una pastoral transversal que abasti tots els àmbits de la vida de l'Església. Per això en el nostre col·lectiu hi participen persones nouvingudes i també autòctones, i vetllem per arrelar sobretot a la xarxa de parròquies i arxiprestats.

Hem nascut a Barcelona i estem vinculats a la pastoral social diocesana, però tenim vocació de treballar plegats amb les diverses Esglésies a Catalunya de cara a redefinir la nostra identitat col·lectiva, respectuosa amb la tradició, cultura i històries pròpies, i alhora acollidora de la multiculturalitat de la nostra societat.

Aquesta és la presentació que hi ha en la nostra Web.

Breu història de Caminem junts en la diversitat

El febrer del 2006, l'arquebisbe de Barcelona, Mons Lluís Martínez Sistach, confià a la Delegació de Pastoral la coordinació i animació de la pastoral d'immigrants. Així s'omplia un buit de la pastoral diocesana. Feia anys que

no existia al bisbat de Barcelona un secretariat de pastoral de migració.

La no existència d'un secretariat de marginació no significa, que els immigrants de casa nostra fossin desatesos per l'Església. Càritas diocesana, amb el seu departament d'immigració, feia i fa un gran tasca de seguiment, d'assessoria jurídica i de denúncia però, si bé el camp assistencial estava ben cobert, no així l'assistència religiosa.

Cal recordar, que el 2006, la crisi econòmica encara no havia començat i eren molts els immigrants que venien a casa nostra a la recerca d'una vida millor. Molts d'ells procedents de països de tradició catòlica. La presència d'immigrants en les nostres parròquies, especialment les dels barris de Barcelona, i en les ciutats de l'entorn fou cada vegada més significativa.

Per donar respostes adequades en aquests reptes, ja feia anys que alguns capellans, i uns pocs laics, havien constituït un grup de reflexió, anomenat *Pastoral amb immigrants* (PAI), que es reunien un cop al mes al Centre d'Estudis Pastoral. La seva metodologia de treball era la de la revisió de vida. Cada mes s'estudiava una temàtica pastoral, per exemple la litúrgia, la religiositat popular, la catequesi, l'acollida etc. Tots els presents exposaven les seves experiències, els seus interrogants, i després, a la llum de la Paraula de Déu, es buscaven algunes pautes d'actuació. La trobada començava amb una pregària, normalment preparada per Josep Rodado, un dels coordinadors del grup. Aquestes pregàries han estat recollides en un llibre *Preguem amb els immigrants* publicat pel Centre de Pastoral Litúrgica. PAI va funcionar fins fa dos anys. Aquesta reflexió ara la fa *Caminem junts amb la diversitat*.

El 2004, es va crear la *Plataforma d'entitats cristianes per la immigració*. Aquesta plataforma, que agrupa més de vint entitats cristianes que tenen relació amb la immigració, es crea a partir d'una tancada d'immigrants que hi hagué a la Catedral. En aquella tancada, la policia els desallotjà. Fou aleshores que un grup de persones vinculades a moviments d'Acció Catòlica, de Càritas, de

---

**Càritas diocesana,
amb el seu
departament
d'immigració, feia i
fa, un gran tasca, de
seguiment,
d'assessoria
jurídica, i de
denúncia, però si
bé el camp
assistencial estava
ben cobert, no així
l'assistència
religiosa.**

Justícia i Pau i de parròquies, va creure convenient convocar distintes institucions per reflexionar, denunciar, i sensibilitzar a l'Església i a la societat sobre les mancances i precarietats dels immigrants. La Plataforma, continua trobant-se un cop al mes, ha fet sentir la seva veu en moltes ocasions i s'ha convertit en un veritable fòrum de debat amb entitats cíviques i polítiques.

També moltes parròquies, per la seva banda, tenien plans pastorals parroquials per respondre al fet immigratori.

El primer que es feu a la Delegació fou crear una comissió de pastoral d'immigració. Aquesta comissió estava formada per Juana Martín, cap del Departament d'immigració de Càritas Barcelona, per Josep Rodado, un dels impulsors del PAI i de la Plataforma d'entitats cristianes per la immigració, per Joan Cabot del PAI, per Joaquim Pons, de Migra Studium, i per Josep M. Jubany, delegat de Pastoral Social.

Pressupòsits i desafiaments d'una pastoral d'immigració

L'equip assumí i va aprofundir tota la reflexió que des de feia anys realitzava la PAI. Així un dels primers objectius fou impulsar una pastoral que no marginés els immigrants sinó que, conscients que la nostra realitat cada vegada més és multicultural, l'atenció als immigrants s'havia de fer des de la pastoral general. És per aquest motiu que popularitzaren l'expressió "pastoral amb immigrants".

Alguns dels pressupòsits que ens fixàrem foren:

El fenomen de la immigració marca tots els àmbits de la pastoral. La immigració és una realitat transversal. Hem de ser molts conscients que ja no hi ha pastoral "sense immigrants", ni podem pensar en una pastoral només per a immigrants. Hem d'evitar, també, pensar que l'atenció a l'immigrant es redueix a l'àmbit de l'assistència social. Tot i que cal reconèixer que viuen amb moltes precarietats, i que sovint necessitaran els serveis de Càritas, hem de ser conscients que la presència d'immigrants a casa nostra comporta alguns desafiaments. Desafiaments com els que segueixen:

Hem d'evitar també, pensar que l'atenció a l'immigrant es redueix a l'àmbit de l'assistència social.

1r. Desafiament: la globalització de la solidaritat

La immigració posa en evidència l'enorme desigualtat que hi ha entre països. Com ens recorda Benet XVI, en l'exhortació *Sacramentum Caritatis*: "No podem restar passius davant certs processos de globalització que amb freqüència fan créixer desmesuradament arreu del món, la diferència entre països rics i pobres. Són molt colpidores les paraules del sant Pare, quan ens interpel·la, tot referint-se als homes i dones que són víctimes de la pobresa: "És que aquests éssers humans, no són els nostres germans i germanes? És que potser els seus fills no vénen al món amb les mateixes esperances legítimes de felicitat que els altres? El senyor Jesús, Pa de Vida eterna, ens estimula i ens fa estar presents a la situació de pobresa que viu encara gran part de la humanitat.

Els immigrants ens recorden que hem de cooperar en el desenvolupament dels països pobres. Els immigrants són vasos comunicants de solidaritat.

2n. Desafiament cultural, la multiculturalitat

El fet que convivim diferents cultures entre nosaltres, comporta el perill de relativitzar-ho. Pot ser, com de fet passa molt sovint, causa de conflicte, o bé pot ser una oportunitat pel diàleg i l'enriquiment mutu.

3r. Desafiament eclesial

La presència de diferents confessions religioses: la pluralitat de religions pot accelerar la secularització, però també és un estímul cap a l'Evangelització. La presència dels immigrants en les nostres esglésies, amb la seva religiositat, ens ha de ser un revulsiu per les nostres comunitats, molt secularitzades.

Com diu la instrucció *La caritat de Crist envers els immigrants*, es tracta d'un desafiament que tots els cristians hem de respondre més enllà de la bona voluntat i del carisma personal d'alguns (n 2)

Els immigrants ens recorden que hem de cooperar en el desenvolupament dels països pobres. Els immigrants són vasos comunicants de solidaritat.

A totes les parròquies hi havia una presència molt significativa d'immigrants, però no acabaven d'estar integrats en les nostres comunitats.

Neix *Caminem junts en la diversitat*

La primera tasca que ens proposàrem fou conèixer la realitat. Per aquest motiu s'envià una enquesta a totes les parròquies de Barcelona. Com ja és normal en aquests casos, contestaren només un 20%. Les respostes foren gairebé unànimes. A totes les parròquies hi havia una presència molt significativa d'immigrants, però no acabaven d'estar integrats en les nostres comunitats. Eren presents en la catequesi, en la petició de sagraments, i sobretot eren els principals usuaris dels serveis de Càritas. Quedaven com a temes no resolts, com fer que fossin també protagonistes, no veure l'immigrant només com aquell a qui s'ha d'ajudar, i també com respondre a les seves demandes de religiositat popular.

Paral·lelament ens vàrem posar en contacte amb les diferents comunitats de llengua i ritus que hi havia a Barcelona. Així establirem relació amb la parròquia filipina, amb la comunitat ucraïnesa, amb la comunitat xinesa, amb la comunitat polonesa, amb grups d'immigrants llatins americans que es trobaven a diferents parròquies.

El col·lectiu de *Caminem junts en la diversitat* té el seu origen en unes trobades dels responsables de comunitats de migrants: ucraïnesos, filipins, xinesos, polonesos, i d'alguns grups llatins americans. Les primeres reunions tingueren lloc en el Centre d'Estudis Pastors, i es dedicaren a conèixer-nos. Fou allà on sorgí la idea de celebrar algun acte diocesà amb motiu de la Jornada Mundial dels Migrants.

Jornada Mundial del Migrant

Així començà una tradició que s'inicià el 20 de gener del 2008 a la parròquia de sant Agustí. Fou una trobada molt ben preparada per tots els col·lectius. Al matí hi hagué una petita fira amb diferents parades. Les comunitats presentaven productes típics del seu país, i després se celebrà l'Eucaristia, en la qual les lectures foren proclamades en diferents idiomes. L'èxit d'aquesta convocatòria ajudà a donar cohesió al grup. I a l'avaluació de la jornada s'acordà continuar reflexionant conjuntament.

Des de 2008, s'ha anat celebrant en diferents parròquies la Jornada mundial del migrant. El format de la jornada ha anat evolucionant al llarg dels anys. Ja no és només d'un mati, sinó que s'acaba a la tarda, amb un dinar de conjunt al migdia. Hem de donar les gràcies a les diferents comunitats que ens han acollit per les facilitats que ens han proporcionat. L'assistència s'ha mantingut al voltant del centenar de persones, a les que cal sumar-hi els membres de les comunitats que ens han acollit.

La Jornada s'ha anunciat amb un cartell i un lema. Els lemes responen als objectius que es treballaran al llarg dos o tres cursos, subratllant cada curs un aspecte. Així del 2007, al 2009 es posà l'èmfasi en la fraternitat. El lema del 2007 fou *La Fraternitat va més enllà de la llei. Benvinguts*; el del 2008 *La Fraternitat va més enllà de la llei. Compartir*; el del 2009 *La fraternitat va més enllà de la llei. Parlem-ne*. Del 2010 al 2013 l'objectiu marc fou la inserció en tots els àmbits, ajuda a la cohesió. El lema del 2010 fou *La formació dona oportunitats. Eliminem diferències*. El del 2011 *La feina obre possibilitats, fem-ho junts*. El del 2012 *La participació ens enriqueix. Som-hi*. De 2013, i 2014 se subratlla el fet que la diversitat ens enriqueix a tots. El de 2013 fou *Diversitat. Fonts de riquesa*, i el de 2014 *Caminem Junts en la diversitat, fonts de riquesa*. El lema d'enguany, 2015, ha estat *Tu tens la clau de la convivència*.

Altres trobades

Hem procurat que cada curs hi hagués una mitjana de tres o quatre trobades. No totes han tingut el mateix relleu. Algunes han estat de formació, altres han estat trobades lúdiques. També hem organitzat alguna sessió de cinema amb pel·lícules relacionades amb la immigració. I sobretot les sortides a diferents indrets de Catalunya en el mes de juny, amb una notable assistència. Normalment de sis a vuit autocars.

Totes aquestes trobades han estat preparades pel col·lectiu *Caminem junts en la diversitat*, si bé és cert que moltes vegades ha estat l'equip de pastoral d'immigració qui ha hagut de fer de motor.

Breu resum de l'itinerari *Caminem junts en la diversitat*

El col·lectiu ha anat evolucionat durant aquest vuit anys, amb paral·lel a l'evolució que ha sofert la migració al nostre país. L'any 2007, encara no iniciada la crisi, eren moltes les persones que venien a casa nostra, en l'actualitat el nombre s'ha reduït, i alguns han tornat al seu país. Molts s'han anat arrelant en la nostra societat. Els seus fills s'ha escolaritzat en les nostres escoles, ells a poc a poc s'han anat integrant, i ja no tenen tant interès per trobar llocs de reunió, el que ha fet que alguns hagin deixat de venir. Però alhora, cada vegada són més les parròquies que s'han interessat per una pastoral multicultural. Així, si en principi el col·lectiu estava format gairebé per persones nascudes fora del país, en l'actualitat són més els representats de diferents parròquies.

També ens hem adonat que és fa difícil fer un treball de reflexió conjunta i continuat, i en canvi es valoren molt els actes col·lectius i de convivència, així com el testimoniatge de com es viu la fe en un país diferent al del seu naixement.

En l'actualitat, *Caminem junts en la diversitat* es reuneix amb una periodicitat de cada mes i mig, i les seves reunions tenen com objectiu preparar les activitats, molt especialment la Jornada del dia del migrant, i la sortida de fi de curs. També escoltar el testimoniatge de fe d'alguna persona migrada i l'exposició de les llums i ombres de la seva església d'origen. Aquestes exposicions són molt valorades i estimades.

També és un lloc per animar els responsables de les parròquies, que sovint no troben en les seves comunitats, l'acollida de les inquietuds que experimenten per una pastoral multicultural.

En la nostra reflexió ens ajuda molt en Xavier Torrens, professor de ciència política a la Universitat de Barcelona i sociòleg, que dirigeix un curs de gestió multicultural i acció social en la immigració. És un curs organitzat conjuntament per Càritas Diocesana i la Delegació de Pastoral social. Enguany s'en farà la 14a edició. Normalment a cada sessió hi assisteixen unes 40 persones.

Epíleg

Fins aquí unes breus pinzellades de la història i activitat de *Caminem junts en la diversitat*. Trobareu una informació molt més ampla en la Web www.caminemjunts.com. Allà hi ha també els diferents cartells de les campanyes, així com un elenc fotogràfic de les activitats.

La pastoral amb immigrants té en l'actualitat grans reptes. L'Església, fidel a la seva rica doctrina social, no pot restar callada davant realitats com les lleis d'estrangeria cada vegada més restrictives, les escenes dramàtiques que gairebé cada dia es produeixen en les tanques de Ceuta i Melilla, les morts de tantes persones en el Mediterrani en el seu intent d'arribar al Vell Continent en busca d'una vida digna, les condicions en què viuen els que es troben en el Centre d'internament d'estrangers de la Zona Franca. I sobretot hem de sensibilitzar a les nostres comunitats perquè no es deixin arrossegar per campanyes xenòfobes i les llegendes urbanes sobre els immigrants que intencionadament difonen alguns grups.

Jesús en l'Evangelí ens ho diu ben clar. "Quan era immigrant em vàreu acollir".

L'Església, fidel a la seva rica doctrina social, no pot restar callada davant realitats com les lleis d'estrangeria cada vegada més restrictives, les escenes dramàtiques que gairebé cada dia es produeixen en les tanques de Ceuta i Melilla, les morts de tantes persones en el Mediterrani.

Ens coneixem pels noms, per les circumstàncies....

Mn. Carlos Paris, prevere de Tortosa, rector de Sant Carles de la Ràpita

La ciutat: Sant Carles de la Ràpita

La ciutat de Sant Carles de la Ràpita, ubicada a la badia dels Alfacs, té els seus orígens a l'edat mitjana quan els musulmans van bastir una Ràbita (centre espiritual, religiós i militar) al territori que fou conquerit pel comte Ramon Berenguer III, l'any 1097.

Posteriorment, amb l'establiment d'una comunitat religiosa femenina (santjoanistes), es posaren els fonaments cristians a la ciutat i, al segle XVIII, amb l'intent per part de la monarquia borbònica de posar en marxa un seguit de projectes com ara el canal de navegació, la fortificació del port, la llicència per al comerç amb Amèrica... es va assolir la creació de la "nova població de Sant Carles" amb moltes perspectives de futur.

Tot i que els diferents projectes no van acabar de reeixir, l'increment de població que van aportar les obres fou progressiu fins arribar als nostres dies en els quals tenim el goig de gaudir d'una bella ciutat, plenament turística, a cavall entre el mar i la muntanya, a la badia dels Alfacs, a la banda sud del Delta de l'Ebre, que compta amb 15.600 habitants.

Eclesialment la ciutat pertany a la diòcesi de Tortosa que integra, dintre el seu territori, poblacions del sud de Tarragona i poblacions del nord de Castelló que viuen en

perfecta harmonia la seva identitat com a Església Diocesana de Tortosa. La ciutat està dintre de la zona centre de la diòcesi i pertany a l'arxiprestat del Montsià-Tinença.

La parròquia: Sant Josep Obrer, la del “barri”

La ciutat de Sant Carles de la Ràpita és de les més grans que hi ha a la diòcesi, després de Tortosa, Benicarló, Vinaròs i Amposta i compta amb dues parròquies: la de la Santíssima Trinitat, que és la més veterana, la “del poble”, “la gran” i la de Sant Josep Obrer, coneguda com “la del barri” que es va desmembrar de la parròquia de la Santíssima Trinitat l'any 1969 tal i com consta al Butlletí Oficial de la diòcesi de Tortosa. La parròquia compta amb uns 4.500 habitants.

És, per tant, una parròquia relativament nova, que ja de bon començament incorpora a la seva pastoral les noves directrius que sorgiren del Concili Vaticà II i ja, des dels seus inicis, es caracteritza per voler ser, com deia el papa Joan XXIII, la font de l'aldea, del barri, on acudeix tota la gent per satisfer la seva set.

De caràcter popular i ben integrada al barri de la Ràpita, la parròquia serveix a la població i l'acompanya en el seu procés de fe oferint allò que és essencial a la vida de l'Església: un lloc per celebrar la fe en comunitat; un espai per madurar-la i formar-la constantment i la possibilitat de viure el compromís i el testimoni de la caritat.

En quant a la celebració de la fe, a banda de la celebració diària de l'Eucaristia, n'hi ha una dissabte (anticipada) i la del diumenge a les 11 del matí, que és “la” celebració de l'Eucaristia per a la comunitat. És una opció. Volem posar l'accent no tant en facilitar el compliment del precepte dominical com en el fet de potenciar la trobada de tota la comunitat per compartir la fe en una celebració festiva, participada per tots, que acull els adults, els infants i els joves en un mateix moment i en una única celebració. Pensem que avui en dia un excessiu nombre de celebracions va en detriment de la vivència i el sentir d'una veritable comunitat parroquial.

La parròquia serveix a la població i l'acompanya en el seu procés de fe oferint allò que és essencial a la vida de l'Església.

La formació necessària per créixer en la fe ocupa també un lloc fonamental dintre la dinàmica de la comunitat parroquial amb una pedagogia actual i adaptada a les diferents edats i als diferents nivells. És allò que normalment anomenem “catequesi”, si bé cal precisar que no es tracta tant d’una catequesi purament sacramental (vinculada estretament a la celebració dels sacraments) com d’una catequesi de procés que comprèn totes les edats i tots els moments de la vida de les persones.

El que es vol dir és que la catequesi a la parròquia no s’entén tan sols com la preparació per a la celebració d’un sacrament (Eucaristia, Confirmació...) sinó com el camí que tots anem fent i que va travessant diferents moments i etapes de la vida. Certament hi ha uns moments que s’accentuen d’una manera especial i que coincideixen amb la celebració de determinats sacraments, però aquests moments no constitueixen en absolut la fi d’un camí. Són moments importants del camí, però allò que és veritablement important és el camí en sí mateix i el procés que cadascú va fent al llarg del camí a fi de conèixer, estimar i seguir més i millor Jesucrist.

La pastoral a la parròquia s’entén com l’acompanyament d’aquest procés que cadascú va fent.

Així és com la pastoral a la parròquia s’entén com l’acompanyament d’aquest procés que cadascú va fent. I si bé tots els processos són importants, hi ha una clara opció per la pastoral infantil i juvenil i per acompanyar a aquests infants i joves en el seu camí oferint-los la parròquia com un espai per a créixer. I al servei d’aquest creixement i de la incorporació progressiva a la comunitat parroquial de la qual s’han de sentir membres actius i responsables hi ha els grups, els acompanyants de camí i les diferents experiències de lleure i de convivència.

Cada diumenge els infants i els joves tenen reservats els primers bancs de l’església per a la celebració de l’Eucaristia. Amb la seva presència i la seva participació ens ajuden a viure i a sentir que l’Església també és jove, fresca i té futur.

Normalment els xiquets i xiquetes s’apropen a la parròquia amb motiu de la preparació per a la celebració de la primera comunió. Ja des d’aquell moment es va parlar

---

d'aquesta idea de procés i que la catequesi, el grup, no s'acaba amb la celebració de la primera comunió, sinó que continua i, de fet, ja poden veure com hi ha altres grups de xiquets i de joves que es continuen reunint després d'haver celebrat la primera comunió o la confirmació.

Cal dir també que, pel que fa a la celebració de la primera comunió, s'ofereix des de la parròquia una proposta alternativa que vol ajudar, a aquells que ho desitgin, a trencar amb els convencionalismes socials a l'hora d'aquesta celebració i optar per una vivència més austera i més comunitària. És així que dels tres torns que s'ofereixen, el primer se celebra sempre el dia 1 de maig, al vespre, sense vestit convencional de primera comunió i gaudint tots, després, d'una festa conjunta en la qual els principals destinataris són els infants. Aquest any, per exemple, són 22 les famílies que han fet l'opció per aquesta proposta que es va consolidant amb el pas dels anys.

Quan comencen la catequesi de preparació per a la primera comunió tenen 6-7 anys i aquesta preparació es fa al llarg de dos cursos. L'any que reben la primera comunió tenen 8-9 anys i són convidats a continuar reunint-se en grup i participar de la dinàmica parroquial. N'hi ha que van seguint i és així com l'any que pròpiament comença la preparació per a la Confirmació (als 13-14 anys) ens trobem amb nois i noies que han continuat cada setmana passant per la parròquia des que tenien 7 anys. I continuen als 15 i als 16, que és quan reben el sagrament de la Confirmació. I els que volen segueixen en els grups de joves i passen després als grups d'adults.

El Campament d'Estiu i les diferents trobades de cap de setmana que es realitzen al llarg del curs són també moments i espais importants dintre d'aquest procés de creixement, tant per als infants com per als adolescents i joves. I això ho fem parroquialment unes vegades, d'altres agrupant-nos amb altres parròquies i d'altres participant del que s'ofereix a nivell diocesà.

Per als xiquets i xiquetes que volen continuar després de rebre la primera comunió oferim la catequesi de post-comunió tots els divendres a la tarda i després fem clas-

---

ses de guitarra o de flauta per a aquells que en vulguin aprendre i així incorporar-se al grup que anima i acompanya instrumentalment els cants els diumenges a la celebració de l'Eucaristia a la qual no ens cansem de convidar a participar.

També s'organitza una sortida de cap de setmana cada trimestre i el tercer trimestre aquesta trobada es converteix en el Campament d'Estiu. També, al llarg de tot l'estiu i a través del grup de joves, s'ofereix el Casal d'Estiu que s'obre a d'altres infants de la població encara que no participin del procés catequètic. Alguns infants, després de viure l'experiència del Casal d'Estiu, s'han incorporat a la catequesi de postcomunió.

Per als adolescents i joves s'organitzen també, a més a més del grup setmanal, diferents moments de trobada al llarg del curs, ja sigui en sortides de cap de setmana, en pregàries i sopars d'entrepà el darrer divendres de cada mes, trobades festives, i participant en tot el que s'organitza a nivell diocesà.

Els adults tenen també els seus espais i la seva dinàmica de reunió per a la formació i s'impliquen activament i participen de tot el que es fa a nivell parroquial, interparroquial o diocesà.

La “línia” pastoral que seguim no és altra que aquella que entenem hauria de ser la general de tota l'església, la que convida als fidels a formar-se adequadament i a participar del mateix fi apostòlic de tota l'Església,

La “línia” pastoral que seguim no és altra que aquella que entenem hauria de ser la general de tota l'Església, la que convida els fidels a formar-se adequadament i a participar del mateix fi apostòlic de tota l'Església, a assumir i compartir responsabilitats i a organitzar-se i articular-se a d'altres nivells que van més enllà de la realitat estrictament parroquial, tot prenent consciència que la identitat i la pertinença eclesial ens vincula a l'Església universal que aquí, a la nostra diòcesi, es fa concreta amb la presidència i el guiatge del Bisbe diocesà.

Setmanalment passen pels nostres locals, a banda de la celebració de l'Eucaristia, al voltant de 275 persones entre infants, adolescents, joves i adults que, amb major o menor intensitat, viuen la seva eclesialitat i l'acompanyament que ofereix la comunitat amb un bon equip format pel mossèn, el consell de pastoral i d'economia, els catequistes i els diferents col·laboradors.

El testimoni de la caritat es viu des de Càritas Interparroquial que és la que fa visible i concret el compromís amb els pobres per part de les dues comunitats parroquials. Ara, amb el llançament del Pla Estratègic per part de Càritas Diocesana, fem nostres els reptes de revisar i potenciar més si cal la vinculació de Càritas amb la comunitat cristiana; la necessitat de treballar per la promoció de les persones i d'acompanyar el seu procés més enllà de la sola satisfacció de les necessitats; la insistència en la presència i la transformació social; l'atenció i la preocupació afectiva i real per totes les persones que s'apropen a Càritas i la millora en la coordinació, l'organització i la gestió.

També l'atenció als malalts i el vincle pastoral amb una residència de la 3a edat en la qual tots els divendres celebrem l'Eucaristia i un grup de voluntàries de la parròquia fa catequesi i dinamitza la trobada, ens permet viure aquesta dimensió fonamental de l'Església que és el servei de la caritat i el compromís amb els més pobres i vulnerables de la nostra societat.

Parròquia oberta i acollidora

Aquesta realitat que hem compartit és la que es troben i de la qual participen les moltes persones que a l'estiu vénen a la nostra població per gaudir del sol, de les platges, de la gastronomia, de l'encís del Delta de l'Ebre i de la Badia dels Alfacs o que al llarg de tot l'any escullen la nostra ciutat amb els viatges que s'organitzen per als jubilats.

La proximitat d'un gran hotel i de la zona d'expansió urbanística i turística de la ciutat fa que la nostra parròquia sigui una comunitat acostumada a obrir les seves portes per acollir gent molt diversa i de diferents procedències al llarg de tot l'any i, especialment, els mesos d'estiu.

El fet de ser, la nostra, una ciutat turística fa que a la parròquia es visquin al llarg de l'any com a dos ritmes molt diferents i molt accentuats: un coincideix amb el curs escolar i és el que hem explicat; l'altre amb els mesos d'estiu en els quals augmenta notablement l'aflu-

---

ència turística a la nostra ciutat i també a les nostres parròquies.

Es tracta d'un turisme majoritàriament nacional, ja sigui d'altres indrets de Catalunya –també d'altres poblacions de la mateixa diòcesi– com d'altres zones de l'Estat amb un predomini clar d'aragonesos. I és un turisme molt fidel, és a dir, any rere any ens retrobem amb la mateixa gent, amb les mateixes famílies... i això fa que tots ens sentim membres d'una mateixa comunitat més ampla, que és l'Església, però també d'aquesta més petita, que és la parròquia, en la qual a l'estiu ens trobem.

Ens coneixem pels noms, per les circumstàncies, ens truquem i ens interessem els uns pels altres al llarg de l'any... i, tot i saber que som molt diversos i fins i tot de sensibilitats eclesials molt diferents, ens sentim joiosos de celebrar junts l'Eucaristia i compartir la fe.

Adaptem els horaris per no coincidir amb les hores de platja i de sol; condicionem el temple amb refrigeració per evitar passar-nos la celebració eixugant-nos la suor; afavorim la participació litúrgica dels fidels en tot allò que sigui possible i fins i tot preparem una estona de pregària tots els dilluns de l'estiu, després de la celebració de l'Eucaristia, per oferir un espai de silenci, de pregària comunitària i d'interioritat.

També els turistes participen de la vida pastoral de la parròquia ja que la seva estada entre nosaltres coincideix amb algunes activitats d'estiu com ara el campament, la peregrinació diocesana a Lourdes, el Casal d'Estiu... els en fem partícips, i els convidem a pregar pel fruit pastoral de totes les activitats.

* * *

Som conscients que és molt el que ens queda per caminar, per a aprendre, per créixer i acollim la crida que ens fa el Papa a dur endavant la revisió i la renovació de la parròquia per estar més a prop de la gent, per ser un veritable àmbit de participació i de comunió i perquè estigui orientada completament a la missió evangelitzadora (Cf. *Evangelii gaudium*, n. 28). Però a la vegada vivim il·lusionats, esperançats i joiosos la missió i ens sentim convidats pel papa Francesc a no deixar-nos

**Som conscients
que és molt el que
ens queda per
caminar, per a
aprendre, per
créixer i acollim la
crida que ens fa el
Papa a dur
endavant la revisió
i la renovació de la
parròquia per estar
més a prop de la
gent.**

robar ni la joia evangelitzadora, ni l'esperança, ni la comunitat, ni l'Evangeli, ni l'ideal de l'amor fratern ni la força missionera i continuar fent de la nostra parròquia, de la nostra comunitat una casa de portes obertes on tothom, sense excloure ningú, es pugui trobar amb l'amor i la misericòrdia del Pare.

II. Llocs d'Animació Pastoral

Casal Loiola: un oasi a la ciutat de Barcelona

---

per Joan Mezo, president de la Fundació “Casal Loiola Joan Martí Tusquets sj.”

Un oasi és un lloc al qual s’hi arriba després de travessar per la duresa del desert. En ell es descansa. Es beu aigua fresca. Es protegeix de la calor asfixiant. I es recuperen les forces per seguir el camí. Una cosa així és el Casal Loiola.

La ciutat, plena de sorolls, presses, dur asfalt, competència per ser i arribar, trepitjar per no ser trepitjat, ritme trepidant... Aquí ens movem i vivim en el nostre dia a dia.

El Casal Loiola ens ofereix un espai per aturar-nos, per veure el sentit de les nostres presses i ritmes frenètics, per contemplar i fer silenci, per compartir la nostra vida i inquietuds. Un lloc per descansar, per buscar un sentit profund al que fem, per saber veure Déu en totes les coses i sobretot, per agafar forces i tornar de nou a l’asfalt, la vida diària, a les nostres obligacions. Però transformats, amb pau interior i amb ganes de seguir Jesús allà on ens porti. Aquest és el nostre oasi privilegiat.

Un oasi amb història

El Casal Loiola compleix 25 anys des que es va posar en marxa per iniciativa de les comunitats laiques de Vida Cristiana (CVX): Congregació Purificació Nostra Senyora, Fòrum Joves Sant Lluís Gonzaga, la comunitat Sant Joan Berchmans i la Companyia de Jesús. Per tant, a aquests 25 anys hi hauríem de sumar molts anys més

El Casal Loiola ens ofereix un espai per aturar-nos, per veure el sentit de les nostres presses i ritmes frenètics, per contemplar i fer silenci, per compartir la nostra vida i inquietuds.

---

de cadascuna de les comunitats, que el van veure néixer i ho van fer possible. Comunitats que han passat per moments d'esplendor, però també per moments de baixa intensitat. En tots ells mai no ha faltat algú, anònim, silenciós, que ha mantingut la torxa encesa, que no ha permès que la llum s'apagués i que, sens dubte, ha facilitat que la flama avui sigui més viva i cremi amb més intensitat.

Un oasi exuberant de vida a dia d'avui

Pel Casal Loiola s'hi mouen unes 2000 persones de totes les edats. Des dels 9 anys, que s'incorporen a l'esplai CIM, fins a més de 90 anys d'alguns membres, que pertanyen a les Comunitat de la Purificació, que assisteixen cada dimecres a la seva eucaristia setmanal i que romanen fidels a la festivitat de la Immaculada.

Tots, grans i petits vam acudir al Casal Loiola per buscar i trobar. Són moltes les activitats. Els més joves, gràcies a la col·laboració amb "Jesuïtes Educació" i la d'un nodrit grup de monitors, reben una formació per a la confirmació. Els grups d'Universitaris Loiola, que acompanyen en la seva formació intel·lectual, la formació en la fe i la seva vivència compartida, que els ajudi a trobar el camí que els pot fer més feliços sense oblidar el servei a la societat. La Comunitat de Vida Cristiana (CVX) formada per múltiples grups i persones adultes que compartim la fe, la pregària i la vida des del nostre àmbit personal, familiar i professional.

En aquest oasi recorrem a les nostres principals fonts que brollen de l'espiritualitat ignasiana.

En aquest oasi recorrem a les nostres principals fonts que brollen de l'espiritualitat ignasiana. L'Eucaristia dels dissabtes és el motor de la setmana, l'aglutinador comunitari però, al costat d'això, hi ha les reunions dels diferents grups, les celebracions penitencials, les conferències, cursos i seminaris específics i dos aspectes fonamentals: la realització dels Exercicis Espirituals de Sant Ignasi i l'aposta pel voluntariat, com a manera de fer-nos presents en el nostre dia a dia en unes realitats diferents de les que acostumem a viure, i que són una pedagogia fonamental per seguir creixent com a persones i com a cristians.

Els Exercicis, en les seves múltiples modalitats (de 5 dies, de 8, de 40, a la vida ordinària, ...) són el nostre

pilar al costat de la vida comunitària. D'altra banda el voluntariat, ja sigui intern com a guies, acompanyants de grups en els aspectes més pastorals, com per poder atendre necessitats concretes de la nostra societat, però sobretot perquè ens ajudi a aprendre d'altres realitats socials i ens transformi com a persones.

Un oasi amb projecció de futur

Al Casal Loiola hi han entrat i sortit moltes persones. Però no es tracta de quedar-se a l'ombra d'una palmera d'aquest oasi, sinó de sortir cada dia. Algunes poques han sortit i optat per la vida religiosa, moltes han anat transformant el seu treball en la seva vocació i servei a la comunitat, com a forma d'encarnar i de viure la coherència entre la fe i la vida, i com a mínim tots ens hem anat compromentent en diferents facetes culturals, socials, religioses i/o polítiques.

Però seguim somiant en treballar per transformar la societat. Amb la passió de saber que tot està per fer per construir un món més just i humà i, alhora, amb humilitat de saber que només podem aportar la nostra petita gota d'aigua a aquest desert.

I així tenim en marxa el projecte #CASAL Loiola 2017, en què un centenar de persones hem participat en un procés obert per somiar i dibuixar el casal que volem per al futur. Fruit d'ell acabem d'estrenar la nostra nova figura jurídica "Fundació Casal Loiola Joan Martí Tusquets SJ", que reforça encara més l'estreta vinculació entre la Companyia de Jesús i els laics encarnats en la Comunitat de Vida Cristiana (CVX). Volem seguir millorant la formació espiritual, especialment dels més joves, volem seguir obrint-nos a la societat en aquelles necessitats que puguem atendre i amb especial implicació al barri i, en concret, amb la gent gran i els joves en dificultat i, sobretot, volem seguir Jesús, el nostre guia i model.

Tant de bo que tants i tants joves, que busquen en el desert de la ciutat, trobin en el nostre oasi del Casal Loiola la força, la il·lusió i les ganes per seguir Jesús i que això els ajudi a transformar-se per així transformar la societat. Aquest és el nostre repte en què posem el nostre esforç cada dia amb l'ajuda de l'Esperit de Jesús.

Però seguim somiant en transformar per transformar la societat. Amb la passió de saber que tot està per fer per construir un món més just i humà i, alhora, amb humilitat de saber que només podem aportar la nostra petita gota d'aigua a aquest desert.

Comunitat cristiana dels Caputxins de Sarrià

Fr. Enric Castells i Mas, religiós Franciscà-Caputxí de la Comunitat de Sarrià

El Convent dels Caputxins té una presència centenària a Sarrià, primer, el convent de santa Eulàlia o del Desert (1578-1835), i el de santa Anna, del 1887 fins ara. Una presència amb moltes vicissituds històriques. Des dels inicis, al ser un lloc apartat, fou una casa de formació dels joves caputxins. Tot i això, els frares feien el servei pastoral de les devocions populars, del confessionari i de l'atenció als malalts i els pobres; i, a través de la predicació i dels germans almoiners, es feien presents a molts indrets de Catalunya. A inicis del 1900, després de la llarga exclaustació de 1835, hi va haver una nova etapa de creixement i consolidació dels caputxins a Catalunya, amb una especial incidència al nostre convent. A més de la formació dels joves caputxins, les principals activitats pastorals se centraven en les celebracions litúrgiques, el confessionari, la direcció espiritual, la predicació popular, el terç Orde franciscà –els franciscans laics–. Van néixer, però noves activitats: el catecisme dominical, els pomells de joventut, l'escola dominical per a noies, i com és tradició, l'acolliment als pobres. Ni que sigui dit de passada, en aquest primer temps, fou molt important i de forta incidència en el país el treball intel·lectual i cultural dels nostres germans caputxins. La guerra civil del 36 també va afectar greument la nostra comunitat. Refets poc a poc del trauma, la nostra casa va continuar essent casa de formació dels joves caputxins i, des del punt de vista pastoral, es van refer i mantenir els de caire tradicional: El servei litúr-

En aquest primer temps, fou molt important i de forta incidència en el país el treball intel·lectual i cultural dels nostres germans caputxins.

gic, amb una bona escolania, el confessionari, la direcció espiritual, la predicació, el Terç Orde Franciscà Seglar, el Catecisme dominical i els Cordígers l'atenció a diverses parròquies i comunitats religioses. Pren una gran embranzida el Centre Sant Francesc, a l'entorn del qual es van organitzar una gran varietat d'activitats. Una feina de caire popular, en la que la gent de Sarrià hi participava amb entusiasme. Dintre la fidelitat a l'esperit del nostre país i a la nostra fe es van acollir els agrupaments escoltes Rafael de Casanoves i el de Santa Eulàlia, on es van formar molts nois i noies en la seva dimensió espiritual i humana.

L'anunci i la preparació del Concili Vaticà II (1962-1965) va trobar en la nostra comunitat, com en tantes altres d'arreu del país, un terreny abonat i àvid per seguir i acollir les decisions d'aquesta gran assemblea episcopal. Temes com la Revelació i la Sagrada Escriptura, l'Església, com a Comunió, l'ecumenisme, la llibertat religiosa, les relacions de l'Església amb el món, etc., eren com un nou alè, un nou impuls, en la nostra vida de creients. A aquest nou impuls, hi hem d'afegir el fenomen de la Caputxinada (6-9 de març de 1966). La trobada d'universitaris i intel·lectuals en el nostre convent per posar les bases d'un sindicat universitari democràtic. Una nova generació venia a l'encontre d'una generació anterior, per expressar els seus anhels de llibertat i de democràcia. S'iniciava un llarg camí en el que els protagonistes eren els universitaris, però més per bé que per mal ens va afectar amb intensitat i va tenir una àmplia repercussió. Des del punt de vista pastoral aquest esdeveniment, juntament amb l'impuls espiritual generat pel Concili, va desvetllar en molta gent un interès i una àmplia curiositat per la nostra comunitat, tant per motius espirituals, com socials. S'iniciava una nova etapa en la que la nostra església s'obria no tan sols als fidels de Sarrià, sinó a gent de diversos indrets de la ciutat. En l'època de la clandestinitat, com també posteriorment, varem acollir molts grups que, per motius cívics o de caire polític, cercaven indrets per reunir-se. Molta gent venia a casa nostra perquè a través d'aquest acolliment descobria, o tenia l'esperança de fer-ho, una nova manera de viure la fe o de pertànyer a l'Església.

En l'època de la clandestinitat, com també posteriorment, varem acollir molts grups que per motius cívics o de caire polític cercaven indrets per reunir-se.

**No hi ha vida
cristiana sense
comunitat i no hi ha
comunitat sense
Eucaristia.
L'Eucaristia la
volíem entendre, no
com un anar a
missa, sinó com una
participació en el
misteri de Crist.**

La sensibilitat als signes del temps, l'actitud positiva dels laics i el recolzament dels frares van fer possible la naixença del que havia de ser la nostra Comunitat Cristiana. La nostra era una de les moltes maneres de ser una Comunitat Cristiana que va néixer sota l'impuls de l'Esperit. La nit de Nadal de 1967, una d'aquelles nits càlides de fe, s'iniciava la nostra Comunitat Cristiana, amb el convenciment que no hi ha res que apropi més a Déu que estar a l'escolta dels homes. Naixíem amb una voluntat creativa oberta a un demà de la fe i de l'Església. Aquells dies es va demanar: "¿Qui s'apunta al compromís de crear una Comunitat Cristiana? Ompliu, si us plau aquesta butlleta". Amb aquesta senzillesa es presentava la proposta: cent, dues-centes... tres-centes respostes. La proposta era engrescadora, aleshores era qüestió d'organitzar-se, de distribuir responsabilitats, de cercar objectius. En el decurs dels anys s'han anat incorporant a la Comunitat un conjunt de persones força plural en les idees, procedents de diversos sectors de Sarrià i de la Ciutat, de classes mitjanes i de professionals, unides en una profunda vivència de la catalanitat i amb un profund desig de viure i experimentar un cristianisme obert, dialogant i acollidor. Res no ens va semblar més prioritari que reflexionar sobre el que podia ser l'ànima d'una comunitat cristiana. La resposta era: no hi ha vida cristiana sense comunitat i no hi ha comunitat sense Eucaristia. L'Eucaristia la volíem entendre, no com un anar a missa, sinó com una participació en el misteri de Crist. No volem fer creure que les nostres eucaristies hagin estat una plena expressió de l'esperit de la comunitat. No sempre ho han estat, però no es poden oblidar moltes celebracions de gran plenitud de vivència i de participació. Però mai no deixem d'insistir en el lloc central de l'Eucaristia en la vida de la Comunitat, en la presència de Crist, en l'escolta atenta de la seva paraula, de pregar amb confiança. L'Eucaristia és un lloc de retrobament, de compartir el pa, l'amistat, de retrobament del germà.

Des dels inicis de la nostra comunitat cristiana, des de l'any 1967 fins ara, han passat 47 anys, gairebé mig segle. Des del punt de vista pastoral s'han dut a terme moltes activitats i serveis.

Activitats i serveis

Des de bon començament hi ha hagut el Consell de Pastoral, format per freres i laics, que ha procurat reflexionar i acompanyar totes les activitats de la Comunitat. Ha estat un instrument bàsic que ha facilitat el bon funcionament de totes les activitats de la casa. Ha procurat animar les nostres celebracions, ha promogut la Catequesi a tots els nivells, ha potenciat els nostres compromisos envers l'Església i la Societat.

Com és natural al llarg de tots aquests anys hi ha serveis i activitats que han complert el seu cicle. Per la seva rellevància n'hem de parlar d'alguns. En primer lloc hem de citar MACI (Moviment d'Atenció de Certs Infants). Sota la direcció del P. Lluís Sans, i amb la complicitat i col·laboració d'un bon nombre de laics es va iniciar el 1975 aquest moviment a favor dels infants desprotegits. Sota la fórmula de la guàrdia i custòdia es va iniciar una activitat d'acolliment d'infants sense família o de famílies amb greus problemes que, sota la tutela i la decisió dels Tribunals de Justícia, poguessin gaudir del caliu d'una família acollidora, i en molts casos, amb el pas del temps, passar a ser fills adoptius d'aquestes famílies. Amb el pas del temps les funcions de MACI van ser assumides per la Generalitat de Catalunya, però resta el record d'un treball pioner que va permetre a un bon nombre d'infants el poder gaudir del caliu d'una família. El 1979 un grup de pares, amb infants petits, van iniciar l'Esplai Shalom, un esplai d'inspiració cristiana, una història de vint-i-cinc anys d'acompanyament i educació d'infants de 6 a 12 anys en el seu temps lliure. Durant 34 anys, des del 1973, un bon grup de famílies de la Comunitat van organitzar, amb la col·laboració de fr. Pere Arrufat, itineraris per conèixer art romànic del nostre país. Aquesta activitat va permetre a moltes persones no tan sols arribar a racons força desconeguts de casa nostra, sinó també gaudir durant molt anys d'una intensa amistat, compaginada la vivència i la celebració de l'Eucaristia. Aquesta llarga experiència, amb unes 240 sortides, ha deixat una gran petjada en moltes famílies. L'Esplai Gripau (Cadira i Càntir) per a discapacitats, vinculat al Pere Mitjans, va realitzar les seves activitats als nostres locals des de 1972 fins a l'entorn de 1984.

Aquestes són algunes de les principals activitats que, tot i acabar el seu servei, han deixat un gran record i han ajudat a donar fesomia a la nostra comunitat.

Un cop iniciada la nostra Comunitat en el Nadal de 1967, una de les primeres activitats va ser organitzar la Catequesi d'Adults, i l'hem mantinguda tots aquests anys. La resposta en aquests primers anys fou extraordinària, però al llarg del temps, evidentment, ha disminuït aquesta aflluència. Els primers anys es tractaven temes relacionats amb el concili. No és el cas recordar any per any el seu desenvolupament. Però sovint prevalien els temes innovadors i de frontera, que responien a uns punts d'interès i a les inquietuds del moment. Gràcies a la col·laboració dels germans de la Fraternitat i de molts professors de la Facultat de Teologia de Catalunya, s'han exposat i treballat molts temes de l'actualitat bíblica, teològica, moral, històrica. Sovint, però, hem procurat posar l'accent a temes referents a l'Espiritualitat Franciscana. Hi ha un nucli fidel, d'una cinquantena de persones, que segueix atentament el programa de cada any. Com a fruit d'aquestes catequesis s'ha de dir que van néixer diversos grups de reflexió i de vida, alguns dels quals encara es mantenen avui en dia. A nivell d'adults també s'ha de tenir en compte els peregrinatges que s'organitzen especialment a Terra Santa i Assís. A part de la satisfacció que produeix el contacte amb Terra Santa o amb els Llocs Franciscans, sovint, com a fruit d'aquests viatges, han nascut grups que han volgut continuar l'experiència i l'amistat.

Una de les activitats que més ha marcat la nostra Comunitat Cristiana ha estat la catequesi d'infants. Enguany celebra el seu 45è aniversari. Aquest servei, als infants de 7 a 12 anys, des de bon començament fou capaç d'aglutinar una generació prou jove, inquieta i voluntariosa que cercaven maneres de viure plenament la seva fe en Crist. La participació dels pares com a catequistes, les noves pedagogies catequètiques i la il·lusió del treball ben fet eren l'incentiu d'aquesta Catequesi d'infants i una font de vida per a la comunitat. Anar a la catequesi no era com anar a l'escola, ni s'hi anava tan sols per tal de fer la primera comunió, tot i que encara ara condiciona en certs aspectes el treball de la cate-

---

quesi. Les motivacions són unes altres. És trobar-se amb nous amics que també són cristians. És un lloc de trobada d'infants de diferents escoles on s'aprèn a parlar de Jesús. No sempre és fàcil trobar un lloc per compartir les inquietuds espirituals. S'ha procurat fer de la Catequesi d'infants un lloc de la celebració de la fe: Nadal, Pasqua, els sacraments, la fe, la llum, el perdó. El clima de la catequesi ha vingut sempre reforçat per la confiança de moltes famílies que han cercat en el redós de la comunitat un projecte de vida cristiana per als seus fills. La Catequesi d'infants s'ha convertit al llarg de tots aquests anys en una de les activitats més fecundes de la Comunitat. El seu camp d'influència ha estat molt ampli, s'ha obert a tothom, i s'ha convertit en una acció evangelitzadora amb un gran nombre d'infants i de famílies.

El pas de la infància a l'adolescència demana una nova atenció pastoral. Als primers anys es van fer diverses experiències amb la creació dels grups de convivència especialment dedicades als adolescents. Després d'un cert temps, el 1972, es va iniciar un nou camí amb els grups de PACCS (Preadolescents Catequesi Caputxins de Sarrià). Una experiència que ha quallat, i que el curs passat va celebrar el seu 40è aniversari. Des dels primers moments es pretenia acompanyar i educar en la fe i en el creixement moral i humà dels nois i noies de 13 a 17 anys. Respectant les característiques pròpies d'aquesta edat, es pretenia facilitar als adolescents un espai on poguessin desenvolupar el seu rol i identitat, responsabilitzant-se dels seus actes i de la seva pròpia fe, procurant facilitar-los el pas d'una fe heretada a una fe personalitzada. PACCS volia ser dinamitzador, en el diàleg, en la descoberta de l'altre, en l'anàlisi crítica i valoració de la realitat i dels valors que envolten els joves, i també de la descoberta dels signes a través dels quals Déu parla a l'home. PACCS neix i creix com una realitat pastoral de la nostra comunitat. Han passat molts anys, i centenars d'adolescents s'han trobat aquí com a casa seva, i molts d'ells, han esdevingut monitors dels nous grups. S'ha procurat elaborar un programa de quatre anys on es treballi la vida de grup, la persona dintre del grup, les relacions noi i noia, les relacions amb els pa-

El pas de la infància a l'adolescència demana una nova atenció pastoral.

---

res, i la relació amb el misteri de Déu, el darrer any es treballa molt especialment la dimensió de servei i de solidaritat amb la gent més necessitada. Cada curs, tots junts celebrem la festa de Sant Francesc, el Nadal, el Perdó, la Pasqua, i en les colònies d'estiu i de setmana santa, i té un relleu especial la celebració de l'Eucaristia. Es té un interès especial en mantenir una bona relació i diàleg amb els pares; també sempre ha estat un dels nostres objectius facilitar la comunicació entre joves i adults. Per això en cada grup, a més dels monitors, hi ha un matrimoni adult animador que acompanya i dialoga amb ells. Es procura crear uns lligams d'amistat i de bona relació que si per un cantó sovint ajuda el treball dels monitors, per l'altre facilita al matrimoni un millor coneixement de la manera de ser dels joves monitors. Ha estat una de les millors experiències de PACCS. Molts temes que a nivell familiar no es tractarien, sovint són motiu de conversa i d'aprofundiment amb el matrimoni acompanyant. Des de fa uns quinze anys es va crear JOCCS. Es tracta dels nois que acaben PACCS als 17 anys, però encara no tenen prou maduresa per fer de monitors. Amb un tarannà més lliure se'ls hi encarreguen serveis a favor de tots els PACCS. També se'ls invita a acompanyar els infants del darrer any de la Catequesi, o d'aprofitar aquesta etapa per fer el curs de monitors. Com una realitat viva es procura, a través d'assemblees i trobades conjuntes de monitors i animadors de revisar, millorar i cercar noves fites i nous horitzons.

En el nostre convent hi ha una especial dedicació als pobres.

Tal com hem dit al començament, en el nostre convent hi ha una especial dedicació als pobres. Pels volts dels anys setanta, a l'entorn de la figura de fr. Rossend Vendrell, va néixer el grup d'Ajuda als pobres. D'una ajuda feta dia a dia, es va passar a un estructura més organitzada amb l'ajuda i col·laboració d'un bon nombre de voluntaris. Gràcies a l'ajut del Banc d'aliments i d'altres entitats i persones es distribueixen aliments i roba a una gran quantitat de persones i famílies els dimarts i dimecres al matí. Des de fa anys, dintre aquest mateix servei hi ha l'ajuda pels menjadors escolars de 5 escoles de Barcelona. Els fons provenen de donatius i de la tómbola que cada any s'organitza amb motiu de la setmana de la comunitat. Aquests darrers temps també s'ha creat una senzilla

---

Bossa de treball per emigrants, especialment dones, que busquen feina.

També hem de parlar de CEDRE. És una associació sense ànim de lucre i declarada d'utilitat pública per la Generalitat de Catalunya que va néixer l'estiu de l'any 2.000, fruit de la iniciativa d'un grup de voluntaris de PACCS i de les iniciatives promogudes des dels Caputxins de Sarrià, en el marc de l'acció solidària i social en el tercer i quart món. Els joves són els directes responsables de l'entitat i dels seus projectes, i els joves en risc d'exclusió social en són els seus principals destinataris. Es fa a través dels dos projectes que actualment té en funcionament: La caseta: un espai totalment individualitzat, un recurs socio-educatiu dins dels límits del convent dels Caputxins de Sarrià, que té la funció d'acollir i d'acompanyar en l'itinerari d'inserció social a joves procedents de centres penitenciaris, de centres tutelats o joves immigrants sense família ni recursos. L'altre projecte és visitar els interns del Centre Penitenciari de Joves (Voluntariat de Presons) i fer sortides amb ells a l'exterior (Voluntariat de Respirafons).

Fa més de 25 anys, uns quants membres de la Comunitat aficionats a la música i al cant van fundar la "Coral Stel·la". La formen uns 40 cantaires i compta amb dos directors. Ha fet molts concerts dintre i fora de la Comunitat. Ha recolzat moltes de les nostres festes o celebracions. El seu repertori és molt extens, format per música clàssica i música popular. I està oberta a rebre qualsevol aficionat i amant del cant coral.

Valoració del nostre projecte

La valoració de la nostra Comunitat Cristiana l'hem de fer a partir del seu inici, el 1967, l'etapa del postconcili. Les seves arrels, tal com hem explicat les trobem en la Fraternitat Caputxina oberta als nous aires de l'Església i als desigs i esperances de les noves generacions de la nostra societat. A l'hora de fer aquesta valoració de gairebé 50 anys, s'ha de dir que hi ha hagut una gran interacció entre la Fraternitat Caputxina i la Comunitat Cristiana. Un mutu enriquiment, i un gran respecte i estimació. Moltes famílies s'han sentit vinculades, pares,

---

Per moltes persones la Comunitat ha estat com la seva llar, on hi han fet moltes amistats, i han pogut aprofundir a diferents nivells el dia a dia de la seva vida personal i familiar.

fills i néts a l'estil i manera de ser de la Fraternitat: l'esperit de sant Francesc i l'Evangeli, l'acolliment i el respecte per la llibertat i la manera de ser de cada persona, la mútua acceptació, l'actitud d'obertura als nous temps, la catalanitat, el desig de compartir la pregària i la fe, la reflexió i la vida en grup, l'esperit de pau i alegria, el compromís amb la gent necessitada. Moltes de les nostres activitats, serveis i celebracions no existirien sense l'esperit, l'empenta i la fe, i la il·lusió dels caputxins que les van iniciar i animar; però tampoc existirien sense la generositat i la col·laboració d'un gran nombre de laics. D'aquesta manera s'ha mantingut el bon clima de les celebracions, el Consell de Pastoral, la Catequesi d'Adults, la Catequesi d'Infants, PACCS i JOCCS al servei dels adolescents, el Grup d'Ajuda de fr. Rossend, el "Grup del Romànic", Cedre: la caseta i la visita a les presons, Maci, l'Esplai Shalom, el diversos grups de pregària i reflexió, la Coral Stel·la...

L'Eucaristia de cada diumenge, amb les homilies, les celebracions de les festes principals (Sant Francesc, Nadal i Pasqua, les celebracions penitencials, les catequesis d'adults, les setmanes de la Comunitat) han estat els catalitzadors que han mantingut viva l'ànima i els serveis i les activitats de la comunitat. Per moltes persones la Comunitat ha estat com la seva llar, on hi han fet moltes amistats, i han pogut aprofundir a diferents nivells el dia a dia de la seva vida personal i familiar.

Una de les activitats que ha deixat més petjada a la gent de la Comunitat són els peregrinatges a Terra Santa, on hi troben els orígens de la nostra fe i de l'Església, i a Assís, bressol de sant Francesc i de l'espiritualitat franciscana. Són viatges ben preparats i sovint han creat un tal clima de fe, de pregària i d'amistat, que els participants han volgut mantenir aquest clima amb la creació de nous grups de reflexió i de pregària.

Els anys no han passat en va. Molts dels laics i frares que amb el seu ímpuls inicial i la seva fe van iniciar la Comunitat s'han fet grans o ja han arribat al terme del seu peregrinatge cap al Regne de Déu. Per moltes famílies ha estat una experiència espiritual i comunitària que els ha acompanyat i sostingut en el seu camí de cre-

ients, al mateix temps per a molts ha estat el camí per a aprofundir el seu compromís amb la comunitat i la societat. Sens dubte hi ha hagut situacions dures i compromeses durant aquests anys, però que s'han pogut superar gràcies al bon esperit i la solidaritat entre tots. També ens han afectat els canvis i oscil·lacions de la mateixa Església al llarg d'aquests anys. Per a molts la Comunitat ha estat el sosteniment en la seva vida de fe i en les seves conviccions.

En aquests moments d'intensa secularització de la nostra societat, ens sentim esperançats pel grups de laics de mitjana edat que amb el seu seu esperit, impuls i creativitat, ajuden i col·laboren a mantenir viva la nostra catequesi familiar. El mateix cal dir dels grups d'adolescents i joves PACCS. Antics membres de PACCS, i nous matrimonis, juntament amb els monitors, l'estan renovant i donant-li un nou impuls. Es continua treballant temes tan bàsics com els valors de la persona, del grup, de l'amistat, de la solidaritat i el diàleg entre les generacions. Tot i les dificultats per transmetre els valors de la fe entre la gent jove, es mantenen les celebracions més importants, mentre s'obren nous camins de diàleg i de reflexió sobre la dimensió espiritual i cristiana de les persones.

És manté ben viva la dimensió d'acolliment, de servei i atenció a la gent més necessitada i el servei del Cedre, a favor dels joves en risc d'exclusió. Veiem i som conscients de l'absència de la gent jove i de mitjana edat en les celebracions dominicals de l'Eucaristia, tot i que, amb motiu dels grans moments de la vida, el casament, el bateig dels fills o el comiat de persones estimades, venen per demanar el nostre servei o tornen a la comunitat on van créixer.

L'envelliment de la Comunitat i l'acceleració dels canvis en la nostra societat, no ha de ser un obstacle per confiar en l'acció de l'Esperit en les nostres comunitats, en la nostra Església i en la nostra societat, i per valorar els brots verds de fe, de compromís, d'evangeli que neixen ací i allà, que animen i sostenen la nostra esperança i el nostre treball.

En aquests moments d'intensa secularització de la nostra societat , ens sentim esperançats pel grups de laics de mitja edat que amb el seu seu esperit, impuls i creativitat, ajuden col·laboren a mantenir viva la nostra catequesi familiar.

Pistes Pastorals

Després de tot el que s'ha dit i recordat, crec que s'hauria de mantenir, aprofundir i desvetllar la "Joia de l'Evangeli" al nostre entorn, i en comunió amb l'Església local i universal. Són com l'aportació de petits grans de sorra en la construcció del Regne

1. Mantenir una actitud d'acolliment, de gratuïtat, de pau, de respecte i de diàleg
2. Sentir-nos pròxims amb agraïment i estima-ció a tantes persones que durant tants anys han servit a la Comunitat, i que en diversos graus es troben afectats per l'edat o la malaltia
3. Transmetre amb la vida i la paraula la Bona nova de l'Evangeli i l'Esperit de sant Francesc d'Assís
4. Mantenir i aprofundir la dignitat de les Celebra-cions Eucarístiques, i revisar els horaris d'ober-tura de la nostra església
5. Mantenir el grup d'ajuda als pobres i recolzar el CEDRE, acompanyament dels joves en risc d'exclusió i visita a les presons
6. Continuar i actualitzar la catequesi d'adults, especialment en l'estudi i reflexió de la Paraula de Déu
7. Mantenir la Catequesi d'infants i familiar, amb l'activa col·laboració dels laics
8. Recolzar la renovació de PACCS. Grups d'adolescents i de joves
9. Ser fidels a la nostra llengua i cultura, amb un gran respecte pastoral a la diversitat cultural, lin-güística i religiosa
10. Aprofundir la dimensió espiritual dels Pere-grinatges
11. Mantenir la comunió amb les parròquies, l'ar-xiprestat i l'Església de Barcelona.

Claret continua evangelitzant

X. M. Piqué, religiós Claretà de l'Església del Cor de Maria de Girona

Els Pares Claretians arriben a la diòcesis de Girona –Sant Feliu de Guíxols– el 21 de setembre de 1918. El molt treball apostòlic obliga la comunitat a traslladar-se a Girona, el 6 de setembre de 1924. Primerament al carrer Lorenzana. Més tard (21 de gener 1927) passa a la Ronda Dr. Robert (avui carrer Sant Antoni Mª Claret).

Aquí comença la catequesi en una capella molt petita amb 40 nens i un grupet de catequistes, joves i adults.

El 12 de desembre de 1939 el bisbe, Dr. Josep Cartaïà, inaugura l'església del Cor de Maria. I el mateix bisbe inaugura els nous locals de la catequesi el 27 de gener de 1942, instal·lats al semisoterrani de l'església.

A primers de maig de 1959 el bisbe beneeix i entronitza la nova imatge del Cor de Maria, d'alabastre, obra de Domènec Fita.

Un bloc s'edificaria en l'emplaçament del vell edifici de la comunitat i de l'antiga església. El 25 de juny de 1983, el bisbe Jaume Camprodon consagra la nova església del Cor de Maria (cantonada Sant Antoni Mª Claret - Joan Maragall). La comunitat passa a viure en el 5è pis i àtic del carrer Joan Maragall.

En l'actualitat som cinc pares claretians. La tasca de la catequesi ve de lluny, llevat del trienni del 36, i segueix encara avui. Han passat 22 pares com a directors de la catequesi. Molts nens i nenes han fet la primera comu-

---

nió a la nostra església. I molts catequistes han anat adequant els mètodes segons els temps, tot continuant la tradició.

En algunes èpoques, en el Centre hi havia entre 150 i 200 infants, des del curs d'iniciació cristiana fins als adolescents que professen la seva fe, i els joves que es confirmen.

Actualment la natalitat ha baixat, i la fredor en tantes famílies és cada cop més notòria. És un fet que totes les escoles i parròquies se'n ressenten.

Paral·lelament es van formar les anomenades Joventuts Claretianes i Cordimarianes. Més tard va venir el Grup d'escoltes Pare Claret, primerament per separat les branques i després units nois i noies.

El maig de 1990 un grup de joves després de la confirmació decideixen continuar al Centre de Catequesi, van formant el futur del Centre de Joves Claret. Tenen les seves reunions i estones de pregària, canten a la missa anticipada dels dissabtes. L'any 1993 es consolida el Centre de Joves Pare Claret.

Anys més tard s'amplia amb molts més joves, que encara avui solemnitzen la litúrgia dels dissabtes amb els seus cants, lectures i projeccions. Tenen la seva pregària setmanal, cinefòrums, recessos, la campanya de la fam, Enllaç Solidari, alguna sortida... Tots ells són conscients que no han començat de zero: han recollit el testimoni dels qui els han precedit en la tasca evangelitzadora i de servei a l'Església.

És bo esmentar que d'aquests joves n'han sortit algunes vocacions a la vida sacerdotal i religiosa. Alguns també s'han trobat per formar una família. Tots, molt bons amics, celebren els aniversaris i els onomàstics sopant junts.

Des de fa una colla d'anys es fa el full "Claret – Cor de Maria – Girona". Cada setmana, d'una manera senzilla i entenedora, s'escriuen unes breus reflexions que ajuden a posar al dia la fe per tal de millorar les relacions amb Déu, amb els altres i amb un mateix.

**Cada setmana,
d'una manera
senzilla i
entenedora,
s'escriuen unes
breus reflexions
que ajuden a posar
al dia la fe per tal de
millorar les
relaciones amb
Déu, amb els altres
i amb un mateix.**

El P. Josep Codina i Farrés, que té diferents publicacions en l'editorial Claret, té cura d'aquest apartat escrit; cada any ha posat una temàtica de fons: "Els sagraments", "Any de la Fe", "el papa Francesc", "Les Benaurances". Aquest nou curs són fragments inspirats dels seus llibres "Donar vida a la Fe" i "Pel camí d'una llarga Amistat".

Es pretén que sigui un full casolà, és a dir, proper i fàcil de llegir i d'assimilar.

Cada any, abans de Nadal, es regala el llibret "Paraula i Vida" a tots els feligresos que vénen a les celebracions del cap de setmana. Sabem que són moltes les persones que cada dia llegeixen l'evangeli corresponent i el seu comentari. Tot un estímul per fer créixer la fe i seguir Jesús amb més fidelitat.

El rerefons de tot això és el carisma de sant Antoni Mª Claret: "Servidors de la Paraula".

La comunitat té cura de servir a la nostra església del Cor de Maria, en les confessions, celebracions de cada dia, la "missa familiar" mensual i les activitats abans esmentades com la catequesi i el grup de joves. També es porta a terme un bon nombre de ministeris i activitats a moviments, religioses, pastoral de col·legis i parròquies, residència d'ancians i malalts... També es col·labora amb Editorial Claret.

Estem contents de fer aquest servei a la diòcesis gironina a l'estil del Pare Claret. Que ell ens faci de debò "homes al servei dels homes".

L'estil del Pare Claret. Que ell ens faci de debò "homes al servei dels homes".

Una Església fascinada pel continent digital.

Analitzem la presència cristiana a les xarxes socials per destil·lar-ne pistes pastorals

---

per Joan Andreu Parra, periodista

La vida no només està al carrer, a les places o al mercat, també està a les xarxes socials.

La vida no només està al carrer, a les places o al mercat, també està a les xarxes socials. El continent digital és un món real on la gent hi viu i es relaciona; de fet, les xarxes socials ja les hem integrat a la nostra vida. “Vivim en permanent relació amb la tecnologia, en una *tecnosfera*, i som *tecnodependents* des que ens llevem fins que anem a dormir”, explica el filòsof i professor Francesc Torralba.

L'Església ha tingut una relació ambivalent amb el progrés de les comunicacions. Mentre la premsa de Gutenberg va ser titllada de diabòlica, el Vaticà va ser el primer estat a adquirir la patent de Marconi i dels primers a emetre amb Ràdio Vaticana en temps de Pius XI. La televisió també va ser aprofitada per la institució.

Ara ha arribat el moment de les xarxes socials i “l'Església està fascinada”, afirma el professor de periodisme de la Blanquerna i rector de la parròquia de Santa Maria del Taulat (Poblenou, Barcelona), Francesc Romeu. “Aquesta fascinació ha portat algunes esglésies i comunitats a una reacció infantil, sense aprofundir en el que signifiquen les xarxes socials”, s'explica Romeu. Ho demostren, al seu parer, les estratègies de només presència o només utilització per a l'evangelització. Aquesta simplificació fa que “tot continuï igual. No veuen que

això és un nou món cultural en el qual cal reciprocitat i interactuar com a xarxa”.

“L'Església ha de donar el pas del món de la informació al de la comunicació. Seguim instal·lats en passar un paquet doctrinal. Ens falta interactuar amb els continguts dels altres, tal i com feia Jesús”, rebla Romeu. En aquest sentit, caldria avançar en els conceptes xarxa i comunitat: “l'Església ja funciona com una xarxa de comunitats i aquesta manera de fer també s'ha de traslladar a les xarxes socials”.

Evangelitzar en el sentit ampli del terme

Les xarxes socials, en la mesura que ens posen en relació amb altres persones, també són una ocasió per “desenvolupar i estimular les capacitats espirituals i transcendents de la persona”, remarca Torralba. “La feina de l'Església és acostar els homes a Déu. I aquesta tasca es pot fer amb molts mitjans. Les xarxes socials poden desvetllar inquietuds, crear interrogants... però tot això no pot suplir l'experiència vital de trobada personal amb Déu, amb el Crist”, indica Jordi-Albert Garrofé, diaca de l'equip de la Delegació de mitjans de comunicació de l'Arquebisbat de Barcelona.

L'accés i ús massiu de les xarxes socials les converteixen en un nou espai per a l'evangelització: “Si evangelitzar és donar bones notícies, compartir Jesucrist, denunciar la injustícia, proposar alternatives, comunicar esperança... les xarxes són un lloc privilegiat. Poden alimentar l'espiritualitat, propiciar un moment de pregària, ajudar en la formació, donar suport i difondre els nostres compromisos, a nivell personal i comunitari, reforçar la pertinença comunitària a una realitat. També hi podem compartir el que ens humanitza, el que ens fa ser millors persones i, en aquest sentit, també evangelitzen”, opina Abraham Canales, responsable de les xarxes socials de l'Hermandad Obrera de Acción Católica (HOAC).

Des de Justícia i Pau, hi coincideixen: “L'evangelització no només és l'anunci explícit del missatge del Crist, sinó la construcció del regne, per tant, buscar no sols la

---

L'accés i ús massiu de les xarxes socials les converteixen en un nou espai per a l'evangelització.

---

transformació personal, sinó la transformació social”, subratlla Joan Gómez Sagalà. “L’evangeli té una gran atracció i el context de crisi ajuda, fa que la gent es faci preguntes i cerqui respostes. Quan tot va com una seda no et fas preguntes. Cal aprofitar el missatge de l’evangeli per expandir-lo a través de webs i xarxes socials. És una oportunitat que l’Església no pot perdre”, opina Garrofé.

A part d’aquest context, Garrofé remarca que hi ha un punt d’inflexió a Catalunya i més en particular a Barcelona pel que fa a l’Església: “És quan la gent s’adona que la visita del Papa Benet XVI va ser bona per la ciutat i la tasca que fan les Càritas aguantant la crisi. Han girat el clima mediàtic sobre l’Església, passant d’una actitud no positiva a una altra expectant, si a això hi afegim el Papa Francesc, tenim un còctel *molotov*”.

Cristianisme i Justícia també són molt actius en aquest àmbit: “Tenim avantatge, ja que parlem no només del fet religiós, sinó del diàleg entre fe i justícia social i això dóna molt de joc a les xarxes i permet una presència més simpàtica. Intentem portar la teologia a peu de carrer”, indica Sònia Herrera.

Emocions compartides en xarxa

Les xarxes socials també són un magma d’emocions. “Els cristians podem tenir una presència i una interacció que faci que corrin unes altres emocions que ens humanitzin, una altra manera de veure i de sentir”, explica Romeu. “No podem fer córrer frases de l’Evangeli i ja està. Jesús tenia la gràcia de convertir algunes situacions en evangèliques, com la de la viuda pobra que havia donat més al temple. Hem de saber identificar les llavors d’evangeli que hi ha a les xarxes socials i fer-les arribar a la gent, expandint el missatge i fent-lo viral”, continua.

Les xarxes socials permeten vèncer les distàncies i tenir un sentiment de proximitat amb gent físicament llunyana.

Les xarxes socials permeten vèncer les distàncies i tenir un sentiment de proximitat amb gent físicament llunyana. Torralba també valora el fet que les xarxes socials “et posen en relació i en circulació amb persones molt diferents. Pots tenir una interacció molt viva amb diferents públics i lectors, també llunyans”.

“Les xarxes socials ajuden a crear comunitat i a establir relació amb persones que et costaria més. L'àmbit digital el bo que té és la proximitat, no importa on estiguis ni les distàncies, no hi ha jerarquia, tot és proper i afavoreix aquesta relació”, indica Nati Pareja del departament de comunicació de la Fundació Pere Tarrés.

Càritas està fent també una tasca intensa en aquest àmbit. “Les xarxes socials són una manera d'estar connectats i de poder parlar amb les persones. Encara que no és una comunicació interpersonal, s'acosta a la mirada emissor i receptor. Les tenim com una porta oberta a nivell tecnològic perquè s'adrecin a nosaltres. Ens escriuen possibles usuaris, usuaris que ho han estat, socis, voluntaris. Cada vegada més persones ens expliquen amb sentit i dolor el que els està passant, històries molt dures. Es converteix en un territori sagrat i és un moment interpel·lador”, explica la directora de comunicació de Càritas, Anna Roig. A tall d'exemple, ara els estan arribant moltes demandes socials a través de missatges privats a Facebook. Així doncs, xarxes socials que inicialment es van plantejar com a mitjans unidireccionals s'estan convertint ara en un canal d'atenció.

El departament d'Afers Religiosos de la Generalitat de Catalunya desplega una interessant activitat en xarxes socials i han fet un bon mapeig en Twitter dels principals actors del fet religiós: “La nostra feina és assessorar en assumptes religiosos. Mirem de fomentar el que fa de pont i animar el nostre sector a estar a les xarxes socials”, indiquen.

Amb quins recursos?

Els professionals consultats subratllen que no hi ha dubte que les institucions educatives i religioses han d'estar a les xarxes socials amb tots els ets i uts, malgrat hi ha cauteles, por i desconeixement del llenguatge: “Han de ser-hi amb una imatge moderna, activa, atractiva, seductora i fer una proposta que sigui clara i significativa. Ens correspon fer una gran activitat d'acollida i d'escolta. Hi ha gent molt sola a internet que necessita crear xarxa i comunitat i el cristianisme es basa precisament en això”, remarca Torralba.

No hi ha dubte que les institucions educatives i religioses han d'estar a les xarxes socials amb tots els ets i uts.

Les xarxes socials demanen mitjans, personal i un canvi de concepte.

Les xarxes socials demanen mitjans, personal i un canvi de concepte. Segons Romeu no poden ser un a més a més dels canals que ja es tenien, cal posar-hi recursos. Si, posem per cas, una personalitat d'Església genera un volum de seguidors important, requereix un esquema de confiança, per delegar la gestió de la xarxa social a una altra persona o equip de persones.

A la Fundació Pere Tarrés han creat una comissió digital integrada pel consell de direcció i les persones que directament porten alguna de les xarxes socials. Ha estat un àmbit impulsat pels joves de l'equip de comunicació i hi dediquen temps i recursos a pràcticament totes les xarxes. "Volem compartir i que tot arribi al màxim de gent", indica Nati Pareja, satisfeta d'una campanya pilot que han impulsat #Tornoaserinfant per fer-se presents el Dia Mundial dels Drets dels Infants.

Les parròquies donen els primers passos

Ja hi ha moltes parròquies i diòcesis amb perfils a les xarxes. "Si les persones que formem les comunitats parroquials "habitem" les xarxes socials és normal que les parròquies entrin en aquest món, que té el potencial d'informar, compartir i generar espais d'interacció", indica Abraham Canales de l'HOAC. Si bé és cert que és la gent jove qui té el "xip" de les xarxes més incorporat i és precisament aquest públic el menys present a les comunitats.

Per pal·liar això, el professor de la facultat Pere Tarrés, Miki Pulido, proposa "fer alfabetització digital entre els feligresos que no estiguin al dia quant a l'ús de les TIC i que són o volen ser membres actius de la parròquia". Garrofé creu que "des de les xarxes socials el missatge de les parròquies arriba més lluny i ho hem de promoure amb un petit esforç i amb voluntariat. Està clar que no es poden permetre pagar un professional, però es pot trobar una persona creient, formada i amb una mica de criteri: podria ser un ministeri laïcal, de comú acord amb el consell parroquial i el rector".

Pulido recorda, però, que "obrir les parròquies no només passa per entrar en les xarxes socials. Això, en si ma-

teix, no significa res, sinó el profit que se li treu. Passa principalment, com va dir el Papa Francesc, per aconseguir que mossens, bisbes, diaques... facin olor d'ovella, que estiguin oberts el màxim possible a la gent”.

Des d'Afers Religiosos de la Generalitat de Catalunya observen importants diferències pel que fa a la presència de les parròquies catòliques i els centres de culte evangèlics. “Els pastors són més explícits en el missatge cristià i conviden a assistir als cultes, amb una imatge més juvenil i desimbolta; en canvi, tant capellans catòlics com parròquies fan opinions, valoracions, comentaris, però poques vegades crides a la participació o l’anunci”, observa Gómez Sagalà.

Pistes pastorals i bones pràctiques d'algunes entitats d'Església

**HOAC

- Són claus un adequat ús militant, un llenguatge i redacció basada en l'escolta, el diàleg i el respecte, així com assegurar qualitat, transparència i constància.
- Les xarxes socials són plataformes comunicatives permanentment obertes. Els comptes han de ser actius i, per això, cal compromís i organització del treball.
- To de proximitat. Les xarxes permeten mantenir una relació més càlida i informal, traslladar la idea que darrera d'un perfil organitzatiu hi ha una persona.
- Definir objectius clars: per què i per a què ser-hi. Tenir xarxes per tenir-les (a nivell institucional) no té sentit i pot arribar a ser contraproduent. Cada realitat eclesial ha de valorar, mesurar forces i plantejar-se el treball en xarxa, que és una de les majors virtualitats que tenen aquests mitjans.
- Actitud d'aprenentatge constant en un lloc d'experiència humana més enllà d'un espai tecnològic. Aprendre a convergir i interactuar en l'espai digital amb moltíssimes persones i institucions, cultivant la cultura de l'encontre, que el Papa Francesc s'entesta a recordar-nos contínuament.

Les xarxes socials són plataformes comunicatives permanentment obertes. Els comptes han de ser actius i, per això, cal compromís i organització del treball.

-
- Millorar amb la publicació d'imatges i documents adaptats a cada xarxa.
  - Gestionar els continguts i l'atenció de les interaccions d'una manera transversal i integral.
  - Construir un discurs i un relat és fonamental per tenir un reconeixement i un nivell interessant d'interaccions a la xarxa. El discurs es construeix de manera lògica (en sintonia amb la vida i missió de l'organització, no en paral·lel) i constant.

****Arquebisbat de Barcelona**

- Traduir el llenguatge clerical al llenguatge de les dones i homes d'avui: missatges frescos, entenedors, clars i cridaners.
- Centrar el missatge. Quina idea es vol donar i fer-ho en paraules entenedores.
- Comentaris contraris. La primera mesura és el respecte. La segona, intentar explicar i donar els motius de la nostra esperança, tenint en compte que darrera un teclat hi ha una persona que és diferent i no hi ha respostes estàndard.
- Imatge i fotografia. Els vídeos funcionen, a ser possible breus, d'1-2 minuts; i fotografies que evoquin i provoquin un sentiment.
- Interaccionar en xarxa, fer-se ressò del que fan altres entitats, com una dinàmica natural i normal.
- Frenar, no deixar-se emportar per la velocitat. De la mateixa manera que es prepara un sermó, una conferència o una xerrada, pensem i preparem les intervencions a les xarxes i preguem sovint.

**** Càritas**

- Atenció amb les imatges de les persones: demanar permís i dir on es publicaran.
- Seguir a la gent que parla de tu.

· Caminar en la direcció de passar d'una comunicació més institucional, controlada i estandarditzada, a una comunicació més interpersonal, d'amic. Per exemple els tuits que fa el Papa són valents i són un reflex d'ell mateix.

**** Cristianisme i Justícia**

· Planificar els continguts del blog o el web que alimenta les xarxes socials. De cada contingut, a part del titular, es poden programar més extractes que retroalimentin les visites al web.

**** Fundació Pere Tarrés**

· Perdre la por a ser-hi. Les xarxes són útils per conèixer què preocupa i motiva les persones i com establir ponts de diàleg i una relació més estreta amb la teva base.

· Explicar les coses des d'un punt de vista alegre i positiu. Volem donar el missatge que hi ha molta feina i coses per arreglar i que s'està fent.

**** Justícia i Pau**

· Les xarxes les ha de portar algú que conegui la sensibilitat de la casa.

· Un sol tuit pot quedar carrincló, en canvi, si es posa en context, amb una sèrie de piulades o campanya, pren tot el sentit. Funciona posar hashtags per campanyes i xerrades.

· A Twitter escriu perquè la teva gent repiuli el contingut i pugui arribar a altres.

· Atenció amb paraules gastades com "caritat". No és que no es puguin utilitzar, però s'ha d'estudiar com fer-ho, per exemple fent que s'entengui clarament que parlem de justícia, no de voluntat.

---

1. El Papa Francesc, un punt d'inflexió

“Qui va convèncer Benet XVI a fer el primer tuit, no sap el gran favor que ens va fer”, comenta Romeu. Efectivament, tot i l'avançada edat, l'anterior Papa va encetar el camí que el Papa Francesc ha consolidat amb 16 milions de seguidors a Twitter i una influència superior a la del president Barack Obama o artistes globals com Shakira. Ara bé, segons Romeu, el gran canvi vindrà el dia “que contesti o retuitegi algú, ja que en aquests moments només és presència i no s'està aprofitant tota la potencialitat de diàleg que té la xarxa”.

Torralba recorda el debat que es va suscitar sobre el paper que havia de tenir el Papa en les xarxes socials en el si del Pontifici Consell per a la cultura, del qual n'és consultor: “Alguns defensaven que el Papa no havia d'entrar en el món digital i altres pensàvem que és bàsic que hi estigui, que emeti missatges i que s'exposi com ho fem nosaltres als problemes i grandeses que té aquest món”.

La clau de l'èxit del Papa Francesc, segons indica Torralba, és que “té un llenguatge molt proper en una ègona on hi ha de tot, busca els elements essencials del cristianisme (l'amor, el perdó, el respecte a la terra) i mira de no tractar elements dissonants i conflictius. Com a bon pastor, busca els punts d'intersecció, aquells que ens apinyen. L'accent social i l'autocrítica, especialment de la cúria, desagrada en alguns sectors”.

“El Papa ens ha aplanat el camí, és un personatge mediàtic que ha caigut en certa gràcia a molts sectors no creients”, agraeix Sònia Herrera.

“El Papa ens ha aplanat el camí, és un personatge mediàtic que ha caigut en certa gràcia a molts sectors no creients”, agraeix Sònia Herrera. “Ha arribat un Papa que posa l'èmfasi en la justícia social més que en els aspectes teològics: immigració, treball, pobles indígenes... i això ens facilita molt la feina en la mesura que no hem d'anar vetllant per veure si el que diem és prou ortodox. Podem tirar pel dret perquè a aquest Papa no l'avançem”, remarca Gómez Sagalà de Justícia i Pau.

En l'àmbit català el Twitter @sistachcardenal té 9.222 seguidors. Un compte directament gestionat pel cardenal Martínez Sistach des de fa tres anys: “És de les primeres coses que fa en començar el dia. Es pregunta quin

missatge pot donar, què està passant en el món que valgui la pena dir. Publica un tuit al dia segur, però no té temps de dialogar. Ho fa amb una tremendíssima il·lusió i gaudint d'aquesta experiència", explica Garrofé.

2. Monges cibernètiques

"Tenemos a Messi!!!! No es eso brutal? Gracias Leo". És un tuit de Sor Lucia Caram que ha estat retuitejat 90 vegades i té 80 marques com a favorit. @sorluciacaram és un fenomen a Twitter amb 158.000 seguidors i creixent. No és l'única monja, també hi ha @TeresaForcadesF amb 30.900 seguidors a Twitter i més de 65.000 a Facebook; o Xiskya Valladares amb 22.600 seguidors a Twitter.

Davant el risc de ser engolides per les xarxes socials, aquestes monges mantenen els peus a terra i lideren iniciatives fructíferes com la Fundació Rosa Oriol per eradicar la pobresa a Manresa, el Procés Constituent per renovar el marc polític o el projecte iMisión per evangelitzar a Internet. Romeu troba la clau que "tenen la comunitat al seu costat sense fissures i preserven la vida contemplativa, la qual cosa permet reforçar l'acció i re-actualitzar-la".

3. Cristians a les xarxes: una manera d'estar

"Els cristians hauríem de dotar-nos d'un manual d'ètica per actuar a les xarxes socials", proposa Francesc Romeu. Certament les xarxes són mirall d'una societat on massa sovint trobem immaduresa emocional i hipocresia: la manca de gestió de les emocions, el violentament en els debats i l'enrocament en les posicions, calumniar des de l'anonimat o des de perfils falsejats...

Davant això, els experts consultats remarquen que la vida real i la vida virtual no són separables, i que "no s'ha descobert la doble moral, la falsedat, l'aparença amb la irrupció d'Internet i les TIC. Fa mil·lennis que existeixen aquestes actituds tan humanes", remarca Pulido.

En aquest sentit posen l'accent en escoltar, pensar i preparar allò que es vol dir, actuar amb autenticitat, co-

---

Les xarxes són mirall d'una societat on massa sovint trobem immaduresa emocional i hipocresia.

---

herència i transparència. “El nostre referent, Jesús de Natzaret, tenia una autenticitat en el dir i en el fer que el porta a la creu. Com a seguidors, estem cridats a fer-ho de la millor manera que puguem, sense ferir, expressant el pensament propi. Això ens farà objecte de crítica, però hem de ser el màxim de coherents perquè és la base de la credibilitat”, assegura Torralba.

Anna Roig considera important “la coherència en les xarxes i en la vida. La gent ha de trobar veritat en el que dius, hem de transmetre el que som en tot allò que fem.

Als cristians ens ha costat mostrar-nos com a tals i les xarxes t’obliguen a posicionar-te”. Garrofé rebla “els valors que tenim dins nostre sobre l’evangeli són els que han de traspuar en la manera de comportar-nos en les xarxes socials, sinó podem crear la digressió. Ser cristià no és fàcil, tampoc a les xarxes socials”.

4. Mitjans digitals que informen sobre el fet religiós

CatalunyaReligió.cat i ReligiónDigital.com són dos portals digitals especialitzats que s’han convertit en referents pel que fa a la informació i cultura religioses en català i en castellà, respectivament. Els animen equips de periodistes i un ampli ventall de col·laboradors i tenen un públic fidel que segueix l’activitat que es reflecteix en els portals.

L’objectiu és oferir una imatge real de l’activitat que mou la religió a Catalunya amb dos eixos principals: el conciliar (l’Església oberta que desvetlla el Concili Vaticà II) i la catalanitat.

CatalunyaReligió.cat, que acaba de complir cinc anys, va ser una iniciativa impulsada des d’un grup plural de laics amb el recolzament i la complicitat d’importantes institucions religioses. L’objectiu és oferir una imatge real de l’activitat que mou la religió a Catalunya amb dos eixos principals: el conciliar (l’Església oberta que desvetlla el Concili Vaticà II) i la catalanitat. El portal centra els continguts en la tasca que es fa des de la fe en els àmbits de l’educació escolar; l’educació en el lleure; l’acció social; i les propostes de formació, pensament i espiritualitat. Actualment, estan potenciant els continguts audiovisuals i també la presència a les xarxes socials Facebook i Twitter.

Quan CatalunyaReligió.cat va engegar hi havia el temor sobre com fer-s'ho per tenir prou temes per omplir-lo diàriament. “El problema finalment ha estat un altre. Molts dies no tenim prou hores per cobrir totes les notícies que generen les comunitats i institucions religioses a Catalunya. Aquest fet el llegim com un signe molt positiu de la vitalitat del fet religiós a Catalunya. També ho demostra el fet que cada dia trobem a la premsa generalista notícies que d’una manera o altra afecten el fet religiós”, indica el director del portal Jordi Llisterra.

Canta la teva fe, com a experiència de música cristiana

---

per Jordi Tinoco Moreno, Mànager i teclista de *Canta la Teva Fe*

Al final, resultarà que l'expressió castellana 'Dios los cría y ellos se juntan' és del tot encertada. La descoberta va ser prou engrescadora. Trobada diocesana a Sant Pere i Sant Pau, un barri de la ciutat de Tarragona, ja fa uns quants anys (el març de 2005). Tots aquells joves que han participat a les trobades diocesanes són conscients de la preparació prèvia que impliquen. Doncs bé, els mesos previs a la trobada i des de la Delegació de Joventut de l'Arquebisbat de Tarragona, ja s'estava treballant en la jornada. Entre els joves, hi havia Mn. Joan, el Victor, la Inma, la Silvia, el David i alguns joves més de diverses parròquies del bisbat. Tots tenien en comú l'afició a la música... i a la fe. Així que, de seguida, ja tenien en ment fer un recull de tots els himnes de les trobades vocacionals i de joves diocesanes i enregistrar-los de forma molt casolana. La veritat és que, en un sprint i amb moltes hores de son, van aconseguir enregistrar un CD que van poder repartir el mateix dia a Sant Pere i Sant Pau. El dia de la trobada es va estrenar l'himne: *Aixequu-vos, anem!* No cal insistir en l'experiència tan enriquidora que va significar aquest fet.

Sant Agustí afirmava que “qui canta, prega dues vegades” i això és en el que es van convertir les cançons llavors: en una pregària sentida.

Sant Agustí afirmava que “qui canta, prega dues vegades” i això és en el que es van convertir les cançons llavors: en una pregària sentida. Aquells dies de gravació, de reunions i de trobada no es podien esvaïr en un sol dia... Entretant, s'havia forjat una amistat molt maca

---

perquè havia sorgit en compartir la mateixa fe. No és que fossin els millors músics del món, però la seva il·lusió i la facilitat per connectar amb els joves des del missatge explícitament cristià no va passar desapercebut. Per això, i de cara a l'aplec de l'Esperit que s'havia de celebrar a Tarragona el 2007, des de la Delegació de Jovenut i des del SIJ, es va plantejar la possibilitat d'enregistrar la banda sonora de la trobada. Així, aquest grup que ja era *Canta la Teva Fe*, es va fer càrrec de l'himne de l'aplec "Marcats per l'Esperit". Aquest va ser un CD amb cara i ulls, enregistrat a un estudi de música professional durant l'estiu del 2006. Les tretze cançons que tractaven de les aparicions pasquals i de la vinguda de l'Esperit Sant van anar acompanyades d'un treball catequètic per preparar els joves de cara a l'aplec tarragoní.

Des del mes de setembre de l'any 2007 fins al mes de juny de 2010 Mn. Joan Àguila va ser a Roma estudiant i el grup va haver d'aturar la seva activitat de cara enfora, tot i que internament continuàvem enviant-nos propostes de temes i cançons per quan poguéssim emprendre de nou els assajos.

Fins l'aturada "tècnica" de 2007, *Canta la Teva Fe*, es va fer present allà a on ens demanaven col·laboració: parròquies, celebracions, trobades, pregàries... Totes plenes de joves amb qui compartíem la mateixa alegria de ser cristians. La veritat és que ens vam passejar pels diversos bisbats de Catalunya, amb una bona acollida. Veure tants joves amb aquell entusiasme i orgullosos d'haver descobert el Crist també ens va ajudar a nosaltres a enfortir la nostra fe.

A finals del 2010, amb motiu de la celebració de les Festes Decennals de la Mare de Déu de la Candela (Valls, Alt Camp), el rector de la parròquia ens va suggerir la possibilitat de dedicar un CD inèdit a la Mare de Déu i el grup es va posar mans a l'obra. Amb la facilitat de Mn. Joan per a compondre cançons, i amb uns mesos de preparació, vam poder enregistrar el CD i el vam presentar a la parròquia de Sant Joan de Valls. El resultat va ser onze cançons que relataven moments puntuals de la Mare de Déu. Va ser un CD amb una molt bona projecció a les comunitats i de seguida vam veure com a moltes par-

---

ròquies el feien servir a les seves celebracions i catequesi. De fet, el *Queda't amb nosaltres* del primer CD ja forma part del repertori habitual de moltes parròquies a Catalunya.

El 2013 vam decidir editar un CD amb cinc cançons, algunes de noves i d'altres renovades, per tal de poder donar sortida a algunes composicions que creïem que podien ser útils de cara la catequesi i les celebracions. I l'any següent, ens fèiem presents a l'aplec de l'Esperit de Banyoles amb l'himne "És el Senyor".

Actualment, *Canta la Teva fe* és un grup adscrit a la Delegació Diocesana de Joves de l'Arquebisbat de Tarragona i es troba a disposició de tots els grups que visquin la fe amb alegria i que vulguin transmetre la fe amb llenguatge musical. El nostre repertori es troba a disposició de tothom a través de la nostra plana web www.cantalatevafe.cat i, per tant, la nostra única il·lusió és que les facin servir.

Com el lector haurà pogut intuir, *Canta la Teva Fe* no és un projecte musical qualsevol. De fet, no sé si és realment un projecte musical. Més aviat, són molts projectes (les vides de cadascú dels membres del grup) concentrats en un de sol: viure plenament la fe i compartir-la. Sant Tomàs d'Aquino afirmava que la fe ens apropa al coneixement de Déu. Nosaltres podríem dir que la fe ens ha apropiat a la música i la música a Déu.

L'orientació pastoral que té el grup no ha servit només per als joves als quals van adreçades les cançons, nosaltres mateixos també ens hem enriquit amb els temes que hem interpretat.

És curiós comprovar com l'orientació pastoral que té el grup no ha servit només per als joves als quals van adreçades les cançons, nosaltres mateixos també ens hem enriquit amb els temes que hem interpretat. De fet, a partir del CD dedicat a la Mare de Déu de la Candela de Valls els membres del grup vam decidir que el procés d'elaboració de les cançons també ens havia d'ajudar a nosaltres a compartir la nostra experiència de fe. Així, algunes de les peces van sorgir de la reflexió grupal entorn els textos bíblics que les inspiraven. L'estampa resultava ben bonica: una taula amb tot de llaminaudures, una llibreta, un bolígraf i la Paraula de Déu. A més, aquest procés resultava encara més enriquidor per la presència de Mn. Antoni, un entranyable biblista també format a Roma que és l'ànima del grup.

Des del 2005 fins ara, el 2015, *Canta la Teva Fe* no ha deixat de col·laborar en les diverses activitats pastorals de l'arquebisbat de Tarragona i en les activitats a les que ens han convidat. Enguany, farem els 10 anys del grup i la nostra intenció és celebrar-ho amb l'edició d'un altre CD.

Crec que l'experiència de CTF ens ha servit a tots, i molt! En primer lloc, perquè a través de la música es poden transmetre sentiments i emocions que d'una altra manera no es podria. Les lletres de les cançons ens acosten als diferents rostres de Déu que es poden amagar en la quotidianitat. En segon lloc, cada vegada que fem un concert o una vetlla de pregària o, simplement, un taller amb joves com el que vam fer fa poc al Festival Catòlic d'Andorra, ens trobem amb persones entregades i entusiasmades amb les quals ens uneix el mateix sentit de la vida: això és una meravella! Veure com, més enllà de les melodies, hi ha un mateix horitzó que ens uneix i ens fa membres de la mateixa família... Però el que hem pogut comprovar és que una de les millors maneres de mostrar Jesús als altres és amb el bon tracte. Ja ho deia sant Pau: *que tothom us conegui com a gent de bon tracte* (Fl 4). I, ja dic, és emocionant comprovar que allà on anem ens trobem amb molta gent que es caracteritza per la seva amabilitat, donació, compromís, constància, solidaritat... I tots de la mà de la Creu. És emocionant!

Cada dia d'aquests deu anys de l'existència del grup és per donar gràcies a Déu. Tots hem anat creixent, hem anat configurant les nostres vides (uns s'han ordenat, d'altres s'han casat...) i és bonic veure com Déu ens ha anat acompanyant a cada moment i ha volgut que expresséssim a la nostra manera la seva presència.

Que el bon Déu ens continuï acompanyant al llarg d'aquest camí i ens ajudi a acompanyar els altres.

Les lletres de les cançons ens acosten als diferents rostres de Déu que es poden amagar en la quotidianitat.

Integració social i pastoral.

Experiències, problemes i èxits amb la població immigrant

---

per P. José Antonio Iguácel, Religiós Salesià de la parròquia de Sta. Eugènia de Ter, Girona

*Definim la integració social com totes aquelles accions i intervencions, dirigides a **facilitar i permetre** que la persona pugui desenvolupar les seves **habilitats personals i socials**, i a assumir el paper de protagonista del seu propi procés de socialització.*

La integració social assisteix als processos de canvi personal i social. Aquests processos són simultanis i progressius i la implicació activa de la persona és essencial.

*Cada persona parteix amb més o menys habilitats, amb carències i necessitats concretes, d'una situació-problema particular que fa que els ritmes siguin diferents, les metes variades i variables i per tant, el procés d'integració esdevingui **personalitzat i flexible**" (UMAD Consello de Santiago).*

La pregunta és si totes les persones que provenen d'altres entorns, ja sigui nacional o estrangera, és a dir, la majoria d'immigrants són o se senten marginats.

Parlar d'integració es referir-se, gairebé sempre, al sentit d'ajudar els qui estan en la marginació. Ser marginat és d'una manera o una altra sentir-se separat o estar al marge de la societat. La pregunta és si totes les persones que provenen d'altres entorns, ja sigui nacio-

nal o estrangera, és a dir, la majoria d'immigrants són o se senten marginats.

No entraré a valorar estudis i debats acadèmics o estadístiques que il·luminin aquestes consideracions. El meu punt de partida és l'experiència de relació, cura i treball en dues zones amb característiques diferents, però amb persones que pateixen dificultats de relació, marcades especialment per la pobresa i que això les va portar en els seus llocs d'origen a prendre la decisió d'emigrar.

La primera observació és que no se senten marginats. Aquest terme expressa per a la majoria d'ells rebuig, humiliació i menyspreu i acostumen a aplicar-lo més al delictes o a situacions concretes de qui viu sense relació amb la societat. No obstant, ells se senten separats, oblidats, que no importen a ningú, viuen com si no existissin, que no són escoltats i encara menys tenen el sentiment que algú els comprèn. No poden accedir als mínims necessaris i imprescindibles que la societat ha d'oferir per poder existir i viure dignament: un treball. Ara bé, tan aviat com poden accedir a un lloc de treball, la seva situació canvia, fins i tot el concepte de si mateixos i la relació amb el seu entorn canvia.

Tendeixen de forma lògica i natural a relacionar-se gairebé exclusivament amb els del seu grup d'origen, població, nacionalitat o experiència religiosa. De fet, l'atur comporta i condiona a aquest aïllament cultural i social que els tanca i limita. Tanmateix, el fet de no poder obtenir els recursos indispensables per viure amb un mínim de dignitat limita les possibilitats de relació i coneixement del medi —especialment per als immigrants— i per tant aboca a la solitud i el silenci per l'absència de comunicació.

A aquesta realitat, s'hi afegeix la manca de sensibilitat de la societat per als més desfavorits i per als desplaçats que viuen sovint en situacions extremes, en barris ja programats per acollir persones i col·lectius sense solvència adquisitiva i que subsisteixen sota el llindar de la pobresa. En una paraula, es fa palesa la pobresa estructurada d'aquests barris perifèrics i marginals de la gran ciutat.

El fet de no poder obtenir els recursos indispensables per viure amb un mínim de dignitat limita les possibilitats de relació i coneixement del medi

---

Des d'un punt de vista pastoral, què podem fer per ajudar-los en el seu procés d'integració per tal d'assolir un mínim de benestar? Què podem oferir que combini el difícil equilibri de tenir un habitatge, alimentació, vestit?

Certament, en aquesta perifèria conviuen diferents grups i realitats socials: la primera onada migratòria de la dècada dels 70, els vinguts al voltant del 2000 i els qui han arribat en aquesta darrera dècada. La realitat és, per tant, molt variada.

Des d'un punt de vista pastoral, què podem fer per ajudar-los en el seu procés d'integració per tal d'assolir un mínim de benestar? Què podem oferir que combini el difícil equilibri de tenir un habitatge, alimentació, vestit? Com fer que la lluita per cobrir aquestes necessitats bàsiques per a qualsevol ésser humà permeti alhora construir una pau social, que no generi violència, menyspreu o en el pitjor dels casos l'alienació? La integració és, sens dubte, un repte social. Des de la parròquia és una resposta pastoral que cal estudiar, valorar i planificar.

Com atendre a totes aquelles persones que pateixen? Com ajudar-los perquè puguin fer i construir la seva vida amb un mínim de dignitat? Com acompanyar-los per tal que puguin transmetre als seus fills els valors que defineixen en el dia a dia, que no estan aïllats, que participen en els somnis i esperances d'un futur millor? Què podem oferir i compartir amb ells?

Passo a enumerar i explicar les petites coses que han conformat el nostre enfocament pastoral i que han definit la nostra relació i convivència en els barris on hem estat presents, tant a Sant Vicenç del Horts o Ciutat Meridiana, com ara al barri de Santa Eugènia de Girona.

Hi ha unes constants que em permeten conèixer i acostar-me a la realitat de les persones que per diverses raons ho estan passant malament.

- Voluntariat: promoure equips de voluntaris atenant a la seva formació específica per a la tasca. Sense ells, és impossible dur a terme projectes socials i pastorals a la parròquia.
- Disponibilitat: estar disponible per escoltar, respondre, conèixer i acollir la seva realitat.
- Partir de la seva realitat: el que mana per da-

munt de tot és la realitat que descriuen i viuen. En directe i des d'allà orientar, animar i acompanyar-los en el treball del seu procés. Quan sentim o ens mostren alguna experiència de fe, fomentar-la, donar-hi alè i pregar junts.

- Actitud d'obertura: No fer cap tipus de discriminació, sigui qui sigui, vingui d'on vingui, cregui el que cregui.

- Contactar amb els recursos d'entorn: informar-los sobre serveis i guiar-los perquè hi vagin: Serveis Socials, Càritas, grups de solidaritat i ajuda.

- Parròquia: crear des de la parròquia un altre tipus de serveis, segons les circumstàncies i possibilitats, que permetin conèixer-se entre ells, obrir-se, acceptar-se i restar oberts als altres.

- Borsa de treball: crear ofertes d'ocupació amb altres entitats sense ànim de lucre.

- Treballar en xarxa: mantenir la màxima relació possible amb la resta de serveis que la comunitat té a disposició.

Experiències realitzades

L'objectiu del la nostra tasca pastoral no és simplement assistencial o purament benèfica, sinó sobretot educadora. La dignitat de la persona mereix per sí mateixa el màxim respecte, un tracte digne i una acollida indiscriminada i incondicional. Cal atendre, educar i promoure la persona, els valors de la convivència, de responsabilitat i de respecte mutu. Per tant, qualsevol intervenció o servei s'orientarà en aquest sentit. Els programes d'actuació són mitjans per reforçar la seva dignitat i potenciar les pròpies qualitats i aspiracions. Requereix programació i sempre esforç personal. No es pot improvisar.

Atenció a les necessitats bàsiques: habitatge, alimentació i roba.

L'objectiu del la nostra tasca pastoral no és simplement assistencial o purament benèfica, sinó sobretot educadora.

**La convivència
ens ha permès
saber dels altres,
a escoltar, a
compartir, a pregar
junts al mateix Déu,
a cantar...**

- Rober: hem creat «un rober» implicant al poble (Sant Vicenç) i el districte (ciutat Meridiana); per rebre el gènere és necessari. Vam formar un grup per seleccionar, atendre i distribuir roba. Es feia un seguiment i control cada dos/tres mesos. A canvi, es comprometien a retornar la roba que no usaven, especialment la dels infants, neta i ben presentada.

- Banc d'aliments: vàrem crear un «Banc d'aliments», demanant subvencions i presentant a la comunitat parroquial la necessitat de recolzament alimentari i econòmic per pagar els camions que transportaven els queviures.

- Formació i nutrició: vam fomentar cursos i tallers, que es realitzaven en dissabte, per aprendre a cuinar i saber utilitzar els estris de cuina. Com rendibilitzar els productes que aconseguíem. Dues modalitats: a casa d'un voluntari, petit grup, i a la parròquia, gran grup. Es repartien les tasques prèvia preparació de la cuina. Es conclouïa amb la celebració d'un àpat compartit, valorant el que s'havia après.

- Laboral: per fomentar possibles treballs, hem creat una xarxa d'entitats, de neteja i servei domèstic, principalment.

- Nutrició infantil: davant la manifestació de problemes per alimentar els fills menors d'un any, hem creat un servei de suport, demanant a farmàcies i Banc d'aliments i buscant la implicació dels serveis socials de base en el seguiment.

- "Projecte ALPHA": grups d'alfabetització. Va sorgir de la dificultat per a nosaltres d'entendre'ns, sobretot a les mares magribines i pakistaneses. Venien a demanar amb els seus fills que els feien d'interpret, algunes amb el marit. Les classes eren un mitjà per aprendre tots. No sense dificultats, la convivència ens ha permès saber dels altres, a escoltar, a compartir, a pregar junts al mateix Déu, a cantar... També a preparar àpats i celebracions, a cooperar i fomen-

tar l'intercanvi entre grups. Cada trimestre un grup preparava menjar típic del seu país per a tots.

- El ritme dels grups era diferent. Quan s'arribava a una comprensió bàsica, programaven la participació de xerrades de professionals de salut, serveis socials, Càritas, escola, temps lliure per donar a conèixer els serveis realitzats.

- Guarderia infantil: mentre, altres voluntaris feien el servei de llar d'infants, perquè les mares poguessin prendre-hi part.

- Dol migratori: ajudar-los a viure i acceptar el dolor de la separació. Donat que és un tema delicat, es va demanar la intervenció d'una psicòloga de Càritas.

- Habitatge: el problema de la manca d'habitatge, lloguers i rellogats... Els posàvem en contacte amb el servei de Càritas i Serveis Socials. Posteriorment, davant de la dura realitat dels desnonaments, va ser l'Associació de Veïns del barri que s'hi va implicar a fons. Es tracta de treballar en xarxa i implicar altres serveis ja existents en la comunitat.

Promoció educativa d'atenció específica

a/ amb gent jove

Són projectes promoguts pels Salesians que assumeix i promou la parròquia; especialment pensats per a adolescents i joves que rebutgen el sistema educatiu reglat i necessiten suport per tal de construir un projecte de vida sana i responsable:

- Promoció del «Centre obert» per educar en el seu temps lliure.

- La UEC (unitat d'escolarització compartida) per a adolescents que, per diferents circumstàncies personals, no poden seguir l'ensenyament obligatori en els instituts i abandonen el

---

sistema educatiu sense haver assolit uns mínims de formació o no estan disposats a continuar l'educació formal.

- Cursos de formació d'hàbits, actituds, que els permetin participar en cursos programats des del Departament de Treball i poder accedir al món laboral.

- Cursos de cuina i servei als bars, restaurants, com un mitjà per trobar feina.

- Fer experiències de treball en neteja, reparació, pintura...

b / amb persones grans

Promoure tallers (projecte economia domèstica):

- Per ajudar a organitzar la casa i els recursos de què es disposa: a) presentar-los un pla d'àpats amb aliments del «Banc dels aliments»- b) l'ús de roba c) consums elèctrics i gas: com reduir despeses de llum i aigua (donat per experts).

- Per explicar el funcionament de l'atenció sanitària: funcionament del CAP i dels hospitals. Llocs de referència en el barri: església, mesquita, Associació de Veïns, Càritas, Serveis Socials...

- Mostrar-los el sistema educatiu, els serveis que existeixen en el temps lliure, escola d'adults. Discutir els reptes que han d'acceptar per educar els seus fills en els valors que ells creuen que són essencials segons la seva cultura, religió... però també els que han d'assumir sobre la realitat social, cultural i religiosa del lloc en què ara viuen. Reflexionar sobre el coneixement de la pluralitat i la vivència d'altres valors que ens enriqueixen a tots, perquè l'exclusivitat ens aïlla i és fàcil caure en el fanatisme pensant que l'únic vàlid és el meu.

- Ajudar les mares a valorar-se, com les columnes que són de la família. Que prenguin conscièn-

cia del gran valor de ser les principals educadores dels seus fills.

- Sortides programades, senzilles per conèixer la ciutat: Ajuntament o llocs importants del districte, xarxa de metro i transport urbà...

- Sortides amb altres grups i persones del barri, amb preus mínims i demanant subvencions. Cada família o grup portava el seu menjar però amb la intenció de viure l'intercanvi, de cantar i celebrar junts la visita del lloc, el dia compartit i l'oració...

Dificultats i reptes

- Moltes de les persones que vénen per necessitat, es perden en el nou entorn de ciutat o barri. Necessiten punts de referència i contacte. Alguns no saben ni llegir i no tenen cap noció o no entenen el concepte "horari d'oficina". Estar disponible, a vegades es converteix en una càrrega i un repte educar-los.

- L'idioma és un altre gran obstacle: alguns no entenen ni castellà ni català i necessiten algú que els faci d'interpret, vénen amb el seu marit, els seus fills o un amic, sobretot subsaharians i magrebins. Altres, perquè en determinats ambients es troben amb una llengua que no entenen ni dominen, el català. Provenen d'altres llocs d'Espanya o d'Amèrica llatina. Amb aquests no hi ha cap problema per entendre'ns al despatx, però se senten exclosos quan les celebracions religioses i les reunions de la comunitat a les que assisteixen, són en català, sense planificar un procés d'acceptació, d'entesa i integració.

- Aquest rebuig religiós l'he pogut constatar especialment amb els vinguts d'altres regions d'Espanya, —entre els anys 70, 80 i anteriors—, on les experiències i les manifestacions religioses són molt diferents a les nostres. S'han sentit oblidats, incompresos i sovint rebutjats. Al-

---

guns, ja grans, encara duen aquella ferida. Altres s'hi han adaptat. La majoria, han abandonat la religió, no la fe, i continuen les seves devocions particulars i les maneres d'expressar els seus sentiments religiosos de forma privada. En aquestes circumstàncies es troben molts dels arribats d'Amèrica llatina.

- No podem imposar o marcar un estil únic, que seria el més fàcil i còmode. Tampoc podem deixar de posar mitjans perquè entenguin, participin i acceptin cants, expressions i maneres diferents de viure la fe. Aquest és el desafiament pastoral que no ens pot deixar indiferents.

Satisfaccions i alegries

- La generositat i el compromís dels voluntaris.

- Comprovar, en general, com les diferències ens enriqueixen: des de compartir el menjar, fer pregària, convidar-nos a participar en les seves festes, conèixer la seva família, el seu grup...

- Saludar-nos pel carrer i comprovar l'acceptació amb un somriure, una paraula, un gest d'amistat.

- Veure l'esforç per superar les diferències en les persones que entenen que ells també han de col·laborar i comprometre's en el rober, el Banc d'aliments, la neteja dels locals i l'església...

- Veure que també es dediquen a serveis i compromisos en el barri, en grups de reflexió o d'assistència social, en l'Associació de veïns, visitar i fer companyia a persones soles o amb dificultats. (ajudar-los a baixar al carrer, fer la compra, dur-los a l'ambulatori...)

- Des del punt de vista cristià, confirmar l'assistència a l'Eucaristia, trobades parroquials, moments de pregària, assemblea parroquial... Comprovar que vénen a les celebracions i participen poc a poc en grups de litúrgia, de lectura, també en català.

Les diferències ens enriqueixen.

- La relació cordial, fins i tot carinyosa i propera de la majoria d'ells, especialment de nens i joves.

He pogut constatar que tots gaudim d'un gran bagatge d'humanitat, que compartir-lo en igualtat i respecte ens ensenya a tots, que ens humanitza i ens ajuda a ser més senzills, sensibles i atents a totes les persones, especialment als més vulnerables.

He pogut constatar que la «realitat-Déu», està present en tots els homes i dones, amb diferents expressions i maneres de concebre i expressar.

He constatat que la fraternitat no és una utopia, però com tota la realitat humana, cal treballar-la. I que la immensa majoria creu i vol el bé, la bondat, l'acceptació i l'amistat. Dons que ens animen a viure i sentir a tots.

He pogut constatar que la «realitat-Déu», està present en tots els homes i dones, amb diferents expressions i maneres de concebre i expressar.

III. Animació Bíblica de la Pastoral

Animació Bíblica de la Pastoral

Javier Velasco Arias, biblista, professor a l'ISCREB i membre del CEP.

Des de l'últim número de *Quaderns de Pastoral* hem tingut un munt de notícies que ens alegren a tots els entusiastes de la Paraula de Déu. En aquesta publicació en compartim algunes.

- Al voltant del Cap d'Any del 2014, es van celebrar les Jornades anuals de l'Associació Bíblica de Catalunya (ABCat), els dies 29 al 31 de desembre, a la Casa d'Espiritualitat Claret de Vic. El tema va ser «Església i Comunitats», amb aportacions de Joan Ramon Marín, Eulàlia Vernet, Xavier Alegre, Albert Viciano, Jenny Read-Heimerdinger, Jordi Cervera, Josep Rius Camps i Marcos Aceituno. Es va fer tot un interessantíssim recorregut per diverses comunitats de l'antiguitat, relacionades amb el món de la Bíblia: Elefantina, Comunitat Darrera de l'Apocalipsi, saduceus, montanistes, etc. Un tema que es continuarà treballant al departament de Bíblia de la Facultat de Teologia i que tindrà una segona part a les Jornades de l'any vinent.

- Acaba de publicar-se la «Bíblia de la Comunitat» (#BCom), amb il·lustracions de Perico Pastor, de la mà de l'Associació Bíblica de Catalunya i del Centre de Pastoral Litúrgica, utilitzant el text de l'última versió de la Bíblia Catalana

---

Interconfessional (BCI), en un tamany DIN-A4, i dirigida especialment a parròquies, esglésies diverses i famílies. El propòsit és que a totes les esglésies de Catalunya es col·loqui la Bíblia en un lloc d'honor, visible a tots els fidels, fent-se ressò de la recomanació del Sínode sobre la Paraula de Déu en la vida i en la missió de l'Església i de l'exhortació apostòlica post-sinodal *Dei Verbum*. I, al mateix temps, que es pugui entronitzar a totes les cases cristianes la Paraula de Déu. El lema és: «Cap església sense Bíblia, cap família sense Paraula de Déu».

- El passat dissabte, 24 de gener de 2015, va tenir lloc una «Taula rodona ecumènica», organitzada per l'Escola d'Animació Bíblica de Barcelona i la Llibreria Paulines de Barcelona; en el marc de la «Setmana de pregària per la unitat dels cristians» (18 al 25 de gener de 2015). Vam comptar amb la presència d'Aurel Bunda, prevere de l'Església ortodoxa romanesa de Sant Jordi a Barcelona, arxiprestat responsable de les 22 parròquies de l'Església ortodoxa romanesa a Catalunya i Aragó; Narcís de Batlle, pastor de l'Església evangèlica de Reus i secretari de la IBEC (Institució Bíblica Evangèlica de Catalunya); Javier Velasco-Arias, biblista laic, professor de Bíblia a l'ISCREB (Institut Superior de Ciències Religioses de Barcelona). I com a moderador Quique Fernández, coordinador de l'Escola d'Animació Bíblica de Barcelona. Tots van estar d'acord, sense sincretismes inútils, que «és més el que ens uneix que el que ens separa». Després de la taula rodona, vam pregar junts per la unitat dels cristians i vam compartir un pica-pica fratern.

- L'Escola d'Animació Bíblica de Barcelona compleix 10 anys de vida en aquest curs. EABB coordina una vintena de grups d'animació bíblica, grups disseminats per les tres diòcesis de l'arquebisbat de Barcelona: Barcelona, Sant Feliu de

---

Llobregat i Terrassa. Amb activitats diverses: *lectio divina*, estudi dels textos bíblics, una escola d'animadors bíblics, setmana bíblica, encontres bíblics, presentacions de llibres de temàtica bíblica, publicacions, xerrades, taules rodones, peregrinacions bíbliques, etc.

Ha sortit publicat el número 83 de la revista *Reseña Bíblica*, sota el títol: «Biblia y Pastoral»; i en el qual han escrit diferents persones implicades en el món de l'animació bíblica de la pastoral: Javier Velasco-Arias, professor de l'ISCREB i del CEP, coordinador de l'obra; Núria Calduch-Benages, membre de la Pontifícia Comissió Bíblica i professora de la Pontifícia Universitat Gregoriana de Roma; Andreu Muñoz Melgar, director del Museu Bíblic Tarraconense i arqueòleg; Quique Fernández, coordinador de l'«Escola d'Animació Bíblica de Barcelona» i Jan J. Estefanów, secretari general de la «Federació Bíblica Internacional Catòlica» (FEBIC). Una publicació molt rellevant per a tothom interessat en l'animació bíblica i en la Paraula de Déu en general.

IV. Mirada Evangèlica als nous moviments sociopolítics

Les eleccions municipals a Catalunya, i autonòmiques i municipals a l'Estat Espanyol

---

per Quim Cervera, sociòleg i membre del Seminari de Teologia Pastoral de la FTC

El passat 24 de maig es van produir les eleccions municipals a Catalunya i també municipals i autonòmiques a moltes de les autonomies de l'Estat Espanyol.

Context actual sociopolític

El conflicte entre classes socials (sempre movibles, en dinàmica i canviants) passa a Catalunya avui per:

- Una divisió de la classe empresarial, entre els més aliats amb els empresaris espanyols (els grans i alts empresaris) i els empresaris de la petita i mitjana empresa, catalanistes, alguns ja independentistes que necessiten l'eina d'un estat propi pel seu desenvolupament econòmic.
- La dialèctica Catalunya-Espanya, tant pel que fa a la manera d'entendre l'apropament del poder polític al poble (avançar en la democràcia participativa i real), com en el tema d'afavorir les capes socials més baixes. Dependria de qui gestionés políticament l'economia, que es podria afavorir més a les capes populars.
- CIU (que poden representar també els petits i mitjans empresaris) i el PSC que reflecteixen l'hegemonia de les noves capes mitjanes de tècnics, professionals, funcionaris, encara que pre-

---

senten, cada formació política, programes diferents aliances diferents i posicions diferents referents a la sobirania catalana.

- Els "indignats" que poden reflectir no solament les crítiques al sistema electoral, partitocràtic, financer i funcionarial, sinó també la contradicció entre les noves classes mitjanes benestants i unes infraclases on s'inclourien els joves amb futur incert (encara que alguns són fills de les noves capes mitjanes que no volen perdre el benestar dels seus pares), els aturats, els que treballen en precari o en l'economia submergida i el quart món.

- En l'església es reflecteix, el conflicte de classes, amb la tensió entre la ultradreta que s'expressa en diferents portals i premsa, i l'església que en podem dir del Concili Vaticà que vol més participació, responsabilitat compartida i una actitud acollidora, alliberadora, evangèlica, que respongui als anhels d'avui, en especial dels més necessitats.

Avui, a Catalunya, podríem dir que la política passa per aquests sis grans eixos:

1. La Crisi econòmica produïda per una crisi financera i econòmica, que no la fan pagar a la banca sinó que l'estem pagant el poble. Al darrere hi ha la crisi alimentària, ecològica i energètica. La política està supeditada a l'economia capitalista que, amb grans negocis mundials, domina els Estats i, a través dels grans mitjans de comunicació, segrega una cultura dominant que apaivagava les capacitats transformadores del poble. Ni partits de dretes ni d'esquerres estan donant respostes i alternatives a la crisi (poden?).

2. L'encaix entre Catalunya i Espanya. La sentència del Tribunal Constitucional sobre el nou Estatut votat per la població catalana i aprovat en Corts, ens ha situat en un atzucac. Ens tro-

---

bem amb una demanda creixent d'independència. Quin camí pot seguir Catalunya?: el federalisme, el confederalisme, un Estat propi català, davant d'un autonomisme que sembla que ha tocat sostre? Certs grups de l'esquerra política encara veuen el sobiranisme català com a "burgès" i els costa descobrir la vessant popular del nacionalisme. Els costa també relacionar el camí de l'emancipació nacional amb el conflicte de classes. Seria necessari retornar als anàlisis de Maurin i de Nin per recuperar la relació que hi ha entre la reconstrucció nacional i la superació del capitalisme.

El procés d'emancipació social i el d'emancipació nacional són dos processos diferents que no s'han de confondre, ni fondre un en l'altre, ni s'han de separar, perquè estan vinculats. Avui, a Catalunya, al meu entendre, l'avenç en el procés d'emancipació social, passa per tenir l'eina d'un estat català propi.

3. La desafecció-insatisfacció i la democràcia. Cal una regeneració democràtica. Les institucions més valorades pels catalans són el sistema sanitari, l'educatiu, la seguretat social, les organitzacions mediambientals i les ONG. I les menys valorades són les administracions públiques, els sindicats, l'OTAN, els bancs i caixes d'estalvi; i els que estan a baix de tot són els partits polítics. Es valoren més les institucions amb accions informals (ONG, mediambientals...) i es menysvaloren les tradicionals (sindicats, partits...).

Al carrer hi ha una crítica als partits i als personatges polítics (corrupció, liderats mediocres, poc pensament polític de fons, mirades a curt termini, dèficits en la utopia, crítiques els uns als altres, hostilitats internes, irregularitats en el finançament dels partits...).

De fet, però, segons una enquesta feta a la població catalana, el nombre de persones que "no

---

tenen cap interès per la política” ha anat disminuint del 1990 (52%) al 2009 (30,1%). En canvi, si observem el grau de satisfacció amb la manera com es desenvolupa la democràcia a Catalunya, ha disminuït (d'un 71% de “satisfets”, el 2000 s'ha passat el 2009 a un 49,1%). Un 72% creuen que les decisions no les hauria de prendre el govern sinó els experts en cada matèria.

Possiblement una bona part de la població desitja que la democràcia sigui més participativa i no tant “dominada” pels aparells dels partits. Tot això explicaria, juntament amb les incerteses produïdes per la crisi, el moviment dels “indignats”.

Caldria, doncs, transformar la insatisfacció-desafecció política, vers una major consciència i participació popular. L'esquerra, (la dreta també) a vegades, sembla que tingui por del desenvolupament de la democràcia. No acaba de valorar la importància que tindria que els estrangers votessin, que s'elegissin els alcaldes directament, que els partits presentessin llistes obertes, o que d'una vegada aprovin la llei de vegueries (suprimint les diputacions) i una llei electoral.

Ens cal introduir més els valors democràtics, i el valor de la política a les escoles, a les associacions en els barris i pobles, a les confessions religioses.

La majoria de catalans s'ubiquen en el centre-esquerra. Els partits, per tant, en les eleccions cerquen aquest centre. Aquest fet combinat amb la sobredimensionalitat dels elements electorals i disciplinaris del partit (aparell i elit dirigent) en detriment de la dimensió pedagògica, captadora del que pateix i desitja el poble, els porta a l'ambigüitat, i a una certa degradació de la seva tradició original. La funció aglutinadora, recollidora d'expectatives i mobilitzadora que defineix l'esquerra, ha quedat disminuïda i per això no han

---

estat a l'alçada per orientar i canalitzar els moviments socials que van sorgint (sense la pretensió de controlar-los). Els partits han de ser fòrums de reflexió, de debat i d'elaboració de noves actituds i utopies. Per això també han aparegut nous moviments socials i noves formacions polítiques que aniran madurant.

En els partits que s'inscriuen en la tradició socialista, caldria una reconsideració de la utopia socialista ("a cadascú segons el seu treball") per tal que impregni les seves polítiques i no es quedin en una bona gestió del capitalisme o en evitar els seus efectes destructius i amb unes polítiques socials, que esdevenen assistencialistes. Caldria, també, posar en qüestió de nou el mateix sistema capitalista. Per això una reflexió sobre les noves dimensions que el sistema ha adquirit (globalització, depredació, augment de la pobresa, segregació d'un discurs ideològic justificador...) seria del tot convenient.

4. La Immigració i la diversitat cultural. A Catalunya actualment hi ha gent de gairebé tots els països del món. El nostre país està acostumat a assumir moviments migratoris, en té una llarga experiència, però actualment la pluralitat i la rapidesa en el temps en què s'ha produït el procés, el dificulta més. Les lleis d'estrangeria no ajuden a fer justícia als immigrants ni afrontar la qüestió amb serenitat. En les eleccions municipals del 2011 van avançar les posicions xenòfobes. Hi ha un abonament, sobretot en les capes populars que han estat contaminades amb la idea que els immigrants competeixen amb ells en l'estat del benestar. En alguns casos les actuacions de les administracions privilegiant immigrants per por de ser acusats de racisme, pot produir, sense voler, més racisme en la població. De fet en els llocs on els consells municipals (per exemple a Lleida) han afrontat directament el problema i no han negat les dificultats, no hi ha hagut tants vots per la xenofòbia. No és fàcil gestionar la diversitat cultural i

---

religiosa però no deixa de ser una gran riquesa cultural i econòmica pel país. Esperem que també la vitalitat i capacitats transformadores dels immigrants fecundin políticament el nostre país per avançar vers cotes més altes de cultura, llibertat, pau i fraternitat.

5. Les noves tecnologies han modificat la política informal (fòrums, blogs, xarxes socials, convocatòries de manifestacions) que ha anat a l'alça, en comparació amb la política tradicional. Les noves tecnologies no solament han alterat els moviments polítics (processos al nord d'Àfrica, 15-M...) sinó que poden permetre la democràcia directa en referèndums, i fins i tot votant a casa. Els que participen en fòrums i xarxes són sobretot joves, estudiants i ideologitzats vers la dreta o l'esquerra. Aquesta revolució tecnològica portarà a grans canvis sociopolítics que els partits hauran d'entomar.

6. El fet religiós. No es pot conèixer una societat si no s'analitza el terreny religiós. I actualment està en una profunda transformació i és menysvalora aquesta anàlisi necessària per fer política. S'estan donant processos de substitució religiosa i espiritual enmig del nostre poble, que tenen repercussió en els imaginaris col·lectius i en la cultura i, per tant, afectaran als moviments polítics. Alguns sectors de "la dreta" s'han aprofitat dels sentiments religiosos del poble, i els han manipulat al servei de la seva política. Les esglésies s'han deixat controlar (a vegades han volgut elles controlar) per les institucions públiques, a canvi d'alguns privilegis. Per altra banda, encara pesa molt en certs sectors de l'esquerra que la religió és com una "malaltia" de la qual el poble s'ha de curar. Aquesta visió no permet col·laborar en la construcció d'una veritable laïcitat, sense caure en la posició bel·ligerant del laïcisme. El màxim a què s'arriba, és a respectar les conductes i el pensament religiós, tot percebent-lo com quelcom de l'esfera privada. Però costa molt encara de comprendre

---

positivament el fons humà de la religiositat i de la dimensió espiritual de les persones i dels pobles. El que seria més interessant és que les esquerres valoressin la força emocional, ètica, d'oferir sentit, de coneixement i interpretació simbòlica que tenen les religions i les espiritualitats, fins i tot per oferir sentit i esperança i, per tant, mobilització per la llarga marxa vers l'alliberament total.

En conclusió

Els partits de centreesquerra i esquerra han fet govern en dues legislatures i s'han trobat amb la crisi econòmica molt difícil de gestionar (aquesta crisi està fent caure molts governs). Aquests governs no han fet una política agosarada d'esquerres. Tot plegat ha fet créixer la insatisfacció política i la crítica al sistema democràtic que tenim, poc participatiu.

Cada cop ens anem adonant que estem en una cruïlla històrica en la que apareixen noves forces polítiques, que el mapa polític està alterat i s'alterarà més. Estem en un moment en que Catalunya ja no pot tornar enrere en la seva desconexió de l'Estat espanyol i en uns moments de clara caiguda de "la careta" del capitalisme que mostra molt més les seves esquerdes i incapacitats per afrontar la desigualtat social i la depredació de la natura.

Seria molt convenient un treball d'aproximació entre el moviment sindical i els moviments: ciutadà, ecologista, feminista, pacifista, pel quart món, pel tercer món, de joves..., i tots aquells moviments que estan per una "política i cultura de la pau i de la solidaritat", i així seguir configurant un moviment internacional per una nova globalització, basat en els valors de la justícia, la llibertat, la pau i el pa, treball i cultura per a tothom.

Un moviment cultural que obri debat utòpic i ètic (que necessita de l'impuls, l'"aire", l'"ànima" de

---

les espiritualitats i tradicions religioses i de les conviccions humanistes) seria del tot necessari un moviment que vagi més enllà de la política, però que tingui repercussió en la política (canvis en les lleis, noves lleis, més democràcia participativa, canvis en el règim laboral a favor dels treballadors, reelaborar la relació entre escola i treball,...). Aquest moviment podria tornar a recuperar el valor bàsic de la política, la que ens fa a tots més humans. Una política propositiva, no feta de lamentacions o basada solament en les crítiques al contrincant. Caldrà observar de prop els nous moviments socials que van sorgint i són signes del nostre temps.

Els resultats de les eleccions municipals a Catalunya (maig 2015)

Aquestes eleccions, més que altres, han encuriolit i inquietat a tothom, i es fa molt difícil analitzar-ne els resultats, ja que hi intervenen molts factors:

- En ser eleccions municipals, a l'hora de votar pesen molt les persones (sobretot en poblacions més petites on tothom es coneix) i el que hagin pogut fer abans a l'Ajuntament, les seves reals accions, la manera de ser de les persones, el tracte,...
- El procés sobiranista a Catalunya que, vulguis o no, ha influït en molta gent a l'hora d'anar a votar.
- La indignació davant de la corrupció que porta a "castigar" els corruptes.
- La crisi econòmica que ens ha descobert que partits de caires diferents no se n'han sortit.
- La voluntat de cercar nous projectes, nous líders, noves propostes, nous partits que puguin afrontar la situació crítica en la que estem.

- L'entrada de noves generacions, més fresques en la política i per tant de nous partits o noves coalicions.

- La crítica a la "vella" política dels partits tradicionals.

Els votants totals a tot Catalunya de cada partit, dona els següents resultats:

- **CIU (Convergència i Unió): 667.683.** Ha passat del 27,1% dels vots el 2011, al 21,5% dels vots al 2015. Ha perdut per tant un 5,6% dels vots.

- **PSC (Partit dels Socialistes de Catalunya): 529.350.** Ha passat del 25,1% dels vots el 2011, al 17,1% dels vots al 2015. Ha perdut per tant un 8% dels vots.

- **ERC (Esquerra Republicana de Catalunya): 508.839.** Ha passat del 9% dels vots el 2011, al 16,4% dels vots al 2015. Ha guanyat per tant un 7,4% dels vots.

- **ICV-EUIA-Entesa (Iniciativa per Catalunya, Esquerra Unida i alternativa, i en alguns llocs amb coalició amb Podemos, Procés constituent, Guanyem, i altres formacions): 366.008.** Ha passat del 8,4% dels vots el 2011, a l'11,8% dels vots al 2015. Ha guanyat per tant un 3,4% dels vots.

- **PP (Partit Popular): 232.187.** Ha passat del 12,7% dels vots el 2011, al 7,5% dels vots al 2015. Ha perdut per tant un 5,2% dels vots.

- **Ciutadans: 230.613.** Ha passat de l'1,2% dels vots el 2011, al 7,4% dels vots al 2015. Ha guanyat per tant un 6,2% dels vots.

- **CUP (Candidatura d'Unitat Popular): 221.577.** Ha passat del 2,2% dels vots el 2011,

---

al 7,1% dels vots al 2015. Ha guanyat per tant un 4,9% dels vots.

- **PXC (Plataforma per Catalunya): 27.348.** Ha passat del 2,3% dels vots el 2011, al 0,9% dels vots al 2015. Ha perdut per tant un 1,4% dels vots.

- **Altres: 190.853.** Ha passat de l'1,1% dels vots el 2011, al 6,2% dels vots al 2015. Han guanyat per tant un 5,1% dels vots.

Analitzant el que ha passat en cada partit, segons aquestes dates i tenint en compte la diversitat de resultats en les ciutats capitals de província, capitals de comarca, àrea metropolitana de Barcelona, i en els pobles amb diferent quantitat de població, podem afirmar que:

- **CIU:** Segueix essent el partit més votat en total i el que té més regidors però va sofrint el desgast del govern, de les "retallades", del "cas Pujol"...

- **PSC:** És el segon més votat en total i el tercer en regidors. Va perdent vots lentament, producte del desgast de governar i gestionar durant molts anys molts ajuntaments, de no haver fet potser una política autènticament socialista d'esquerres, no haver estat "al peu del carrer" dels moviments socials, de perdre el contacte amb el poble, amb les bases, i de no definir-se clarent per la independència. De totes maneres aguanta bé, més del que estava previst, sobretot en ajuntaments importants de l'àrea metropolitana de Barcelona, a Tarragona, Lleida...

- **ERC:** Recupera vots de CIU i potser del PSC i sembla que es va centrant com a partit eix de l'emancipació nacional i de l'emancipació social. Va guanyant vots. És el segon en regidors. La seva cohesió interna després de moltes divisions, és premiada.

- **ICV-EUIA-Entesa: 366.008.** Ha aguantat força bé i ha augmentat alguns vots, en especial gràcies a Barcelona i a altres poblacions on ha anat amb coalició amb altres forces o moviments sociopolítics. La incertesa davant de la independència li pot treure vots per un cantó i potser guanyant-ne per altre. No se'l veu massa orientat encara.

- **PP:** Ha perdut forces vots i fa temps que en va perdent, i molt probablement els "els pren" Ciutadans.

- **Ciutadans:** Guanya vots del PP, com hem dit, i possiblement de votants del PSC, i es presenta com una dreta civilitzada, liberal, amb maquillatge progressista. Fins i tot s'atreveix a presentar-se a tot l'estat i així atrau els poders econòmics i capes socials altes i mitjanes-altes que ja volen distanciar-se definitivament del llastre franquista del PP.

- **CUP:** Va avançant en vots des de l'experiència municipal i des del treball a peu de carrer, fent molta pedagogia i bregant-se en la lluita dins dels moviments socials, i vinculant bé emancipació social i emancipació nacional. Dóna resposta a noves generacions i gent jove que es va implicant en política.

- **PXC:** És una bona notícia que perdi vots aquest partit xenòfob que lamentablement a altres llocs d'Europa guanyen vots.

- **Altres:** Augmenten les agrupacions municipals locals d'independents, una mostra més del desgast dels partits tradicionals i de la desafecció vers certs tipus de fer política.

La participació ha estat de 58,5%, 3,5% més que el 2011, però més baixa que a España.

Com a conclusions, fent una primera mirada sobre els variats resultats sembla que, en general a Catalunya,

---

avancen les esquerres en comparació amb el 2011. ERC augmenta en vots i entra a molts ajuntaments i en especial a l'àrea metropolitana de Barcelona. La CUP entra a nous ajuntaments, consolida la seva força i augmenta vots. El PSC aguanta més la crisi del que semblava, en especial en les ciutats importants de l'àrea metropolitana de Barcelona, i a Lleida i a Tarragona, tot i que ha perdut forces vots. El PSC paga el preu de la divisió i de les indefinicions socials i nacionals. ICV s'està reorientant i sembla que li dóna forces el fet d'aliar-se amb altres formacions noves o moviments socials. Barcelona és una mostra que poden prendre com insígnia i referent, però no és segur que es pugui traslladar a tot Catalunya.

Dóna, doncs, la impressió que les esquerres es reestructuren interiorment (apareixen noves formacions, hi ha traspàs de vots i de militància d'uns partits a altres, noves modalitats de fer política...).

La dreta també es reestructura a favor de Ciutadans que va guanyant terreny, traient vots als conservadors franquistes o ex-franquistes del PP (i alguns del PSC) amb un to més de dreta liberal europea. CIU segueix tenint més vots a tot Catalunya, encara que en perd molts.

Els "nous Partits" de l'anomenada "nova política" irrompen: Ciutadans, Podemos que normalment s'ha unit a altres formacions...

Els partits "tradicionals" del que han anomenat "vella política": CIU, PSC i PP perden vots.

A molts ajuntaments la situació està molt fragmentada el que obligarà a fer pactes a 2 o 3 o més partits i pot resultar ingovernable, tot i que pot ser bo que s'aprofundeixi i s'aprengui en la política del pacte, la negociació i el diàleg. Això farà pensar que potser caldrà canviar la llei electoral i municipal. En alguns ajuntaments es governarà amb minoria i s'anirà pactant el que convingui amb qui convingui. Es faran pactes en una localitat a canvi d'altres pactes diferents en altres localitats. Alguns potser esperaran a pactar, tot veient què passa a les eleccions del 27 de setembre.

La suma total de vots de CIU, ERC i CUP (els clarament independentistes) no arriba al 50% a Catalunya. Sumen el 45%. Els clarament no independentistes (PP i Ciutadans) sumen 14,9% si els sumem el percentatge del PSC (17,1%), arriba al 32%. I ICV-EUIA, que està pel dret a decidir i en el seu si n'hi ha que són independentistes i n'hi ha que no, és un 11,8% i caldrà veure cap on es decanta en les eleccions possibles del 27 de setembre. El 32% de PP, Ciutadans i PSC, sumat a l'11,8% d'ICV-EUIA, dona 43,8%. Per tant la població està força dividida davant de la proposta d'un Estat Català.

El bloc sobiranista també es reestructura: traspàs de vots de CIU a ERC i a la CUP. Sectors del PSC que s'han passat a l'independentisme (MES, Avancem, Nova Esquerra...). Sectors d'ICV que s'han passat a altres formacions polítiques, i sorgiment d'una tendència a l'interior d'ICV, de caire independentista. Hi ha una certa "disputa" per obtenir l'hegemonia en aquest bloc que de moment conserva CIU però perdent influència.

I ens podem preguntar: ¿no podria ser que, com ja ha passat altres vegades a la història de Catalunya, que alguns sectors de l'esquerra per la seva prioritjació de la dimensió social, i menyspreant la qüestió nacional catalana, avortin el procés sobiranista? I tàcitament estiguin recolzats per la "dreta vella-PP i nova espanyolista-C's" i per nous sectors de l'esquerra que tenen el perill de caure en el "lerrouxisme" (Podemos)?

Les eleccions municipals i autonòmiques a España

Si ara donem una ullada al que ha passat a l'Estat espanyol en l'àmbit municipal i en l'autonòmic, observem, en primer lloc, que la participació ha estat de 64,66% a España, dos punts menys que el 2011.

Els resultats indiquen que el PP guanya en vots i en regidors, però perd uns dos milions i mig de vots en comparació al 2011. El PSOE (Partit Socialista Obrer Espanyol) aguanta més del que s'esperava, però perd vots. IU (Izquierda Unida) també perd vots. UPyD (Unión Progreso y Democracia) pràcticament desapareix.

Com a Catalunya, i en alguns llocs amb molta força, irrompen Podemos i Ciutadans i s'anirà veient quins pactes fan, amb qui, quins projectes tiren endavant i a favor de qui. Sembla que Ciutadans va agafant la força que perd el PP, i deu estar recolzat per empreses i poders econòmics que, alhora que troben en aquest partit una proposta de dretes europea, també poden frenar amb ell el procés sobiranista a Catalunya. Hi ha una reestructuració interna en la dreta espanyola a partir d'un partit que procedeix de Catalunya (curiós?) però espanyolista.

Molts ajuntaments i autonomies tenen un panorama molt més fragmentat de regidors i diputats, que farà difícil la governança i hauran de fer pactes o governar en minories.

Són interessants els canvis de color que es poden donar a Madrid ciutat, a València ciutat, i a altres ciutats, a la Generalitat Valenciana, a Castella-La Manxa, a les Illes Balears, llocs en els quals el PP pot perdre el govern si Podemos i PSOE i altres partits d'esquerres s'uneixen per fer un pacte de govern.

El PP ha guanyat en moltes capitals de província i autonomies però no ha obtingut, en moltes, la majoria absoluta. Per tant a Espanya segueix guanyant el PP, encara que va perdent.

S'observa una tendència vers les esquerres "velles" que no perden tant com s'esperava i vers les esquerres "noves", que no guanyen tant com s'esperava, i caldrà veure quins pactes fan entre elles i sobre quins continguts. Hi ha una reestructuració de l'esquerra. Izquierda Unida queda molt marginal i apareix Podemos, recollint alguns sectors que estaven a Izquierda Unida o al PCE.

Regnat de Déu, utopies, estratègies i tàctiques

En qualsevol acció humana, tot cristià o cristiana porta a dins, amb un grau de consciència més o menys alt, el projecte i estil de vida de Jesús, que trobem a l'evangeli i que intentem viure en el dia a dia i celebrar en les nostres comunitats.

El projecte de fons pels cristians i cristianes és el Regnat de Déu, és a dir, l'experimentar l'amor rebut i acollit per aquesta Realitat Amorosa profunda que està al "cor" de les persones, dels grups, de la història i la cooperació. En estendre aquesta experiència a fets de pau, justícia, llibertat, servei, fraternitat arreu, i acompanyar la descoberta constant d'aquesta Realitat amb altres persones, tot i fent-ne festa en la comunitat dels seguidors de Jesús. Aquest projecte tant es viu en un mateix, en les relacions humanes, com en la construcció d'una societat més digna, en favor dels més necessitats, ara en el present com en el futur, en l'esperança, en l'encara no. Per tant és una fe, una esperança i, sobretot, amor quotidià i a tothom.

La utopia social, propera al Regne de Déu, desitjada i imaginada, s'intenta concretar en la societat. En aquest cas hi poden haver, entre els mateixos cristians, utopies diferents i compartides amb altres persones d'altres conviccions o d'altres tradicions religioses: utopia pot ser el socialisme, el comunisme, l'anarquisme, l'anarco-comunisme, la convivència fraterna, una administració igualitària dels bens i serveis per a tothom on es dóna a cadascú segons les seves necessitats, i la llibertat personal i comunitària regna arreu. De fet les primeres comunitats cristianes, tal com les descriu els Fets dels Apòstols (en forma més de desig que de realitat), mostren un cert "comunitarisme", uns elements comunitaris bàsics que es van trobant i es poden fer presents en diverses accions, situacions i propostes al llarg de la història de la humanitat. D'alguna manera van concretar, en el seu temps, el desig del Déu Pare-Mare-Amor. Penso que són els elements inscrits en els desigs i aspiracions de les persones. Tota utopia comporta també **una ètica** i un conjunt d'actituds bàsiques humanes.

Les estratègies a seguir per avançar vers la utopia que cadascú desitgi, són ben variades i s'inscriuen en diferents moviments socials i en els partits polítics. I aquí les diferències encara poden ser més grans. Hi ha moltes estratègies per arribar a un objectiu. Per això hi ha diferents partits polítics que expressen els interessos de diferents capes i classes socials.

Les tàctiques, segons cada conjuntura del moment social i històric, per aplicar els objectius estratègics en cada situació i territori (temps i espai), són una adaptació de l'estratègia en l'espai i el temps.

Les notes característiques que poden donar "color" avui a les estratègies i utopies serien:

- **Ecologista ("verd")**: per una societat sostenible, no depredadora de la natura.

- **Pacifista ("blanc")**: per una resolució dialgal i en pau dels conflictes i un procés gradual de desaparició dels exèrcits, passant per la disminució i final desaparició del tràfec i comerç d'armes.

- **Feminista ("lila")**: per una igualtat entre home i dona, respectant i promocionant les diversitats, amb enriquiment mutu. Per un tipus de relació oberta, no possessiva, respectuosa, que passa per la feminització de les institucions, inclosa l'església.

- **Obrerista o social ("roig")**: seguint la tradició del moviment obrer: disminució de l'horari laboral, contractes i treball digne, vivenda per a tothom, associacionisme, cultura popular, accés als bens i serveis, participació política, catalanisme popular...I cal tenir en compte quart món i tercer món.

- **Internacionalista**: solidaritat i fraternitat universal i caminar vers una globalització coherent amb el projecte, utopia i estratègia.

Les propostes d'un sistema social amb més igualtat i justícia social, en favor de les capes populars segons les cosmovisions i utopies tradicionals dins l'esquerra, és a dir, el que podríem anomenar la via catalana, o la via europea, o la via mundial al "socialisme" ("a cadascú segons el seu treball") i/o vers el "comunisme" ("a cadascú segons les seves necessitats"), i/o vers l'administració de les coses sense Estat (anarquisme), no s'observen

---

massa, per part dels partits polítics de les esquerres. En general les seves propostes són molt concretes sobre diferents àmbits de la realitat social i a vegades esdevenen promeses poc factibles, però no expressen la relació amb aquestes cosmovisions i projectes de fons que obrin horitzons de futurs socials engrescadors.

La proposta d'una Catalunya sobirana, independent de l'Estat espanyol, ha obtingut en aquests darrers anys un recolzament cada cop més ampli i transversal que apunta a un horitzó d'un estat català que està il·lusionant a varies generacions i connecta amb aspiracions que s'endinsen en el passat. Una llarga tradició catalana ha vinculat emancipació social amb emancipació nacional. La proposta d'un Estat espanyol federal o d'una confederació d'Estats hispànics, tot i que és plantejada per alguns partits i cercles econòmics i mediàtics no té tanta base popular, ni troba massa resposta en el camp espanyol. Sigui quin sigui l'encaix amb les espanyes, sembla que caldrà trobar una solució o altra ja que el moviment no va enrere i les eleccions municipals, encara que amb matisos, ho han fet palès.

Poc es planteja per part dels partits polítics si volem una Catalunya (o España) dins d'un Estat federal o confederal europeu i d'un Estat federal (o confederal) mundial. Finalment, si aquestes eleccions municipals obren un espai de diàleg necessari entre les diferents formacions polítiques, augmentarà la cultura del pacte. Si ofereixen canals de participació més enllà de les conteses electorals, augmentarà l'afecció ben humana i humanitzadora per la política. Si les propostes que fan els diferents partits enllacen amb les utopies i projectes de fons, la política quedarà dignificada, ens mostrarà horitzons d'esperança i ens assegurarà una motivació per treballar-hi. Si els nostres líders polítics respecten els altres de diferents forma de pensar, creixerem tots en cultura política i en cultura de la pau.

V. Obrador

Romandre, malgrat els infortunis.

Una lectura -i audició- del llibre de Job en temps dissortat

---

per Antoni Serramona, de l'Oratori de Sant Felip Neri de Ciutat Vella i secretari del CEP

No és la primera vegada que presentem en aquest apartat de l'obra alguna mostra d'aquells actes parareligiosos que poden crear un clima de reflexió i de silenci i afavorir el creixement interior segons la proposta que es fa.

Així un concert de música religiosa o de música clàssica en l'àmbit d'un temple no hi ha dubte que pot produir sentiments i actituds d'elevació interior en l'àmbit de l'espiritualitat i àdhuc de la pregària. El mateix podríem dir d'un recital o d'una vetlla de testimonis o un muntatge com els que ens tenia acostumats aquests anys passats el Casal Claret.

La cosa ve de lluny. La feliç iniciativa de Sant Francesc d'Assís en voler celebrar aquell Nadal a la cova de Grecio posa de manifest una encertadíssima intenció que ha quedat plasmada en la gran tradició del pessebre. O el cant de la Sibila com a relíquia que ens ha quedat d'aquelles litúrgies amarades d'elements plàstics, musicals o dramàtics. Molt més tard, l'Oratori vespertí de Sant Felip Neri que aviat va esdevenir el gènere musical dels famosos 'oratoris'.

És precisament dins l'àmplia i variada tradició dels oratoris que caldria situar la iniciativa del que anomenem 'concerts espirituals d'orgue' que realitzem cada any en tres cicles precisament a l'Oratori de Sant Felip Neri de Barcelona. En efecte, al caient de la tarda dels diumen-

---

ges de tardor, de primavera, i els divendres de quaresma, ens donem i oferim aquestes audicions com un espai de silenci, de retrobament interior amb bona música i perquè no? de pregària a mig camí de l'univers cultural, artístic i religiós, al cor de la ciutat.

El divendres de quaresma, començant el dimecres de cendra i acabant el divendres sant –tot fent vetlla davant el monument– vam tenir ocasió d'escoltar l'obra per a orgue de *Petr Eben* “*Job per a orgue*”, acompanyada dels fragments que inspiraren aquest autor txec.

Ell mateix, en l'edició de les partitures,¹ ens fa aquesta explicació:

«Després del cicle d'orgue Faust, em vaig sentir mogut a tornar al mateix tema –l'aposta entre Satanàs i Déu sobre el destí d'un ésser humà– aquesta vegada amb un text de l'Antic Testament. *Fausto* (una altra composició del mateix autor) es va basar en la seva pròpia força humana i va fracassar; Job va acceptar humilment la seva desgràcia i va triomfar.

El llibre de Job m'interessava per tres raons: en primer lloc, a causa de la revolució social i teològica que va representar en el seu temps; fins llavors qualsevol pobre, malalt o desafortunat era considerat com abandonat i castigat per Déu. També em va interessar perquè em vaig sentir profundament impressionat per la profunditat dramàtica d'aquest llibre, que dóna als homes, una vegada per totes, la clau per superar una prova de fe.

Finalment, crec que aquest llibre és de gran actualitat. Respon a una de les preguntes més difícils en la vida formulades en el nostre temps: ¿per què les persones bones pateixen desgràcies? El llibre no només demostra la poca importància del dolor personal en relació amb els

---

1. Petr Eben. *JOB for organ*. United Music Publishers Ltd. - London EC2A 3BN

---

esdeveniments del món, sinó que revela Déu, que no demana a Job que aprovi els seus patiments, sinó només que els accepti i es mantingui dempeus davant l'infortuni quan Ell mateix sofreix i carrega el dolor, ajudant Job a superar-lo.

He dividit aquest material, ric en contrastos, en vuit moviments, cada un dels quals expressa un tema basat en una cita del llibre de Job.»

Efectivament el llibre de JOB és tot això i molt més. Difícilment una composició musical pot mostrar tota la riquesa i la força d'aquell llibre sapiencial sense caure en l'aspecte més narratiu –i el menys interessant– d'aquella encertada historieta. En aquest sentit, ultra la introducció i notes de la Bíblia catalana, (BCI) traducció interconfessional, ens hem servit del llibre de Teodor Suau, *Auschwitz: pensar la nit per retrobar l'esperança*² que, prenent com a fet dramàtic i paradigmàtic el referent històric d'Auschwitz, ens ajuda a fonamentar la fe esperançada en la revelació de Déu a Job. El llibre bíblic, entre sapiencial i poètic, es fa difícilment entenedor en la seva trama teològica i antropològica.

La composició de Petr Eben, amb aquesta guia, amoro-seix i fa més plaent i comprensible la lectura del llibre revelat.

Al llarg de la vida dels humans no sempre es donen situacions límit tan dissortades o desafortunades com la de la narració de Job; però sí que és veritat que, al llarg de la nostra biografia o de la vida col·lectiva, hi ha situacions que ens posen al límit de les nostres forces i de les nostres creences. Si més no la malaltia i la mort –no diguem si van acompanyades de dolor, solitud, por– desafien la solidesa de les conviccions i el voluntariós obsequi de la fe.

Us oferim doncs, com un material sempre adaptable a les circumstàncies i al criteri estètic i pastoral aquest, diguem-ne, retaule.

---

2. Ed. Col·lecció Emaús. CPL, 2011.- Barcelona.

Comentarista: El primer fragment de l'obra per a orgue de Petr Eben porta com a títol EL DESTÍ i s'inspira en el primer capítol del llibre sagrat. Concretament en l'expressió: *“Llavors Satanàs va dir al Senyor: estén la mà i toca la feina i tots els seus bens i ja veuràs si no et maleeix a la cara.”*

Heu ací el verset en el seu context del capítol 1 del llibre de Job.

Lector: Hi havia un home a la terra d'Us que es deia Job. Era un home íntegre i recte, que reverenciava Déu i s'apartava del mal. Tenia set fills i tres filles.

Posseïa set mil ovelles, tres mil camells, cinc-centes parelles de bous, cinc-centes someres i tota una gentada que treballava per a ell. Era l'home més poderós de les terres d'orient. [...]

Un dia es va reunir la cort celestial a la presència del Senyor. Entre ells també hi va anar l'Acusador.

El Senyor li preguntà:

—I tu, d'on véns?

Ell respongué:

—De fer voltes per la terra i recórrer-la.

El Senyor li va dir:

—¿T'has fixat en el meu servent Job? No hi ha cap home com ell en tota la terra: és íntegre i recte, em reverencia i s'aparta del mal.

L'Acusador va contestar:

—¿És que Job reverencia Déu de franc?

¿No és cert que l'has envoltat d'un clos per protegir-lo, a ell, la seva família i tots els seus béns? Tu l'has beneït en tot el que ha emprès, i els seus ramats es multipliquen sobre la terra.

Però, només que aixequis la mà i toquis els seus béns, et juro que et maleirà a la cara!

Llavors el Senyor digué a l'Acusador:

—Poso a les teves mans tot el que té, però a ell no el toquis.

I l'Acusador es va retirar de la presència del Senyor.

(Job 1, 1-3, 6-12)

Comentarista: Es pot creure de franc, o creiem a bes-canvi d'alguna recompensa? Practicar la justícia, donar-se als altres o fer la B.O. sense esperar res a canvi?

Organista: El moviment comença amb un *Andante* amb un pedal de canya i anuncia el motiu del destí de JOB. Un *piú mosso* condueix a una secció *mitja-tocata* com més turbulenta i amb el mateix motiu repetit en tot l'espectre de sons de l'orgue fins que conclou el moviment.

II

Comentarista: El segon fragment de l'obra du com a títol LA FE i s'inspira en l'expressió reiterada quan la dissort ha afectat els béns i la hisenda de l'home just. *"El Senyor m'ho va donar i el Senyor m'ho va prendre; beneït sigui el nom del Senyor."*

Lector: I el capítol primer de la historieta de Job que serveix de tramoia per a la reflexió que seguirà al llarg dels 42 capítols del llibre continua així:

Un dia que els fills i les filles de Job menjaven i bevien a casa del germà gran, es va presentar a casa de Job un missatger amb aquesta notícia: —Mentre els bous llauraven i les someres pasturaven, ens han caigut al damunt uns bandolers de Saba que han mort els mossos i s'han endut el bestiar. Només jo m'he pogut escapar per fer-t'ho saber.

Encara parlava, que n'arribà un altre i digué:

—Ha caigut foc del cel sobre els ramats i els pastors i els ha deixat carbonitzats. Només jo m'he pogut escapar per fer-t'ho saber.

Encara parlava, que n'arribà un altre i digué:

—Tres bandes de caldeus s'han llançat sobre els camells i te'ls han robat, després de matar els camellers. Només jo m'he pogut escapar per fer-t'ho saber.

Encara parlava, que n'arribà un altre i digué:

—Els teus fills i les teves filles menjaven i bevien a casa del germà gran quan, de sobte, una ventada del desert ha envestit la casa per tots quatre cantons. La casa s'ha esfondrat i tots els joves han mort. Només jo m'he pogut escapar per fer-t'ho saber.

Llavors Job es va aixecar, s'esquinçà el vestit i es va rapar el cap en senyal de dol. Seguidament es prosternà fins a terra i digué:

—Vaig sortir nu de les entranyes de la mare i nu hi tornaré. El Senyor ho dóna, ell mateix ho pren. Beneït sigui el seu nom!

Enmig de tot això, Job no va pecar dient cap paraula de revolta contra Déu. (*Job 1, 13-22*)

Comentarista: Impassibilitat i compassió com a incapacitat de patir o capacitat de patir posats en la pell de l'altre.

L'agraïment com a actitud de correcció humana i espiritual.

Viure la fe amarats de temperança i de prudència.

Serenitat davant les adversitats.

Organista: Job canta lloances a Déu amb humilitat, *Tempo di Corale* gregorià, en forma d'una cita de l'*Exsultet* i amb un so de flauta en els aguts. En l'*Allegro* conseqüent, aquest és interromput en diverses ocasions pels traços rotunds de les desgràcies que descendeixen sobre el nom del JOB i la seva família. El motiu de JOB es repeteix amb un so de trompeta, abans que el moviment acabi amb un *Glòria in Excelsis* gregorià en una nova persistència tranquil·la.

III

Comentarista: Tot seguint el fil de la narració segons el relat del llibre i el fragment corresponent del compositor porta el títol d'ACCEPTACIÓ DEL SOFRIMENT. No n'hi ha prou amb les desgràcies materials que cauen sobre Job, sinó que el Temptador apura la seva aposta contra el just i demana de ferir-lo en la pròpia carn. És

---

així com el relat bíblic i el compositor dramatitzen la situació amb el dolor de la malaltia per situar-hi la fermesa del just. Així respon al reny de la seva dona que blasma la seva integritat i el convida a maleir Déu d'una vegada:

"¿Si rebem el que és bo de la mà de Déu, ¿no hauríem de rebre'n també els mals?"

Lector: Heus ací la segona prova de Job tal com la narra el capítol 2 del llibre:

Un dia es va reunir la cort celestial a la presència del Senyor. Entre ells també hi va anar l'Acusador.

El Senyor li preguntà:

—I tu, d'on vénés?

Ell respongué:

—De fer voltes per la terra i recórrer-la.

El Senyor li va dir:

—¿T'has fixat en el meu servent Job? No hi ha cap home com ell en tota la terra: és íntegre i recte, em reverència i s'aparta del mal. M'has incitat a arruïnar-lo i no has aconseguit res: encara es manté ferm en la seva integritat.

L'Acusador va contestar:

—No és res, això de Job: per salvar la pell, l'home s'ho juga tot.

Però, només que aixequis la mà i toquis la seva persona, et juro que et maleirà a la cara!

Llavors el Senyor digué a l'Acusador:

—El poso a les teves mans, però respecta-li la vida.

L'Acusador es va retirar de la presència del Senyor i va afligir Job amb una úlcera maligna que l'afectà de cap a peus. Job, assegut a la cendra, s'anava gratant amb un tros de terrissa.

La seva dona li deia:

—¿Encara et mantens ferm en la teva integritat? Maleeix Déu i mor d'una vegada!

Job li va respondre:

—Parles com qui no té seny. Acceptem els béns com un do de Déu, i no hem d'acceptar els mals?

Enmig de tot això, Job no va pecar amb cap paraula. (*Job 2, 1-10*)

Comentarista: És de poc seny viure enganyats en l'abundància perquè cal comptar amb les adversitats.

Acceptem com a cosa normal estar bé, viure bé. Estat del benestar. Però el mal hi és. La dissort també.

Organista: Fins i tot quan Satanàs dirigeix els seus atacs contra la persona física de Job aquest segueix sent fidel a les seves creences. Després de la protesta inicial, el moviment reflecteix la confiança de JOB, amb uns pacífics acords del coral, *Wer nur den lieben, Gott lasst wltwn* ("Si, però pateixen a Déu que et guï"), conegut per l'ús de Bach, i ocupant la major part del moviment.

IV

Comentarista: El llibre de Job no s'ha de considerar pas un llibre històric, bé que es presenta amb l'embolcall d'una historieta edificant. Més aviat és un llibre sapiencial i amb una redacció bàsicament poètica però difícil de comprendre i d'interpretar. La narració en prosa que encapçala i acaba el llibre deixa pas al diàleg entre els tres amics i Job. A partir del capítol 3 trobarem un llarg diàleg de Job amb els seus amics. Però en la primera queixa de Job ja el descobrim al límit del desesper.

El compositor dedica el IV fragment al tema: ANHEL DE LA MORT. Forma part del primer poema de Job: un plany davant la dissort que li fa maleir el dia que va néixer: "*Per què no morir en el si matern? Per què es dona a llum un fill estimat, que tindrà el camí barrat, i és Déu qui li ha barrat?*"

Lector: Els tres amics que el visiten per plànyer-lo i consolar-lo se'l miren de lluny sense gosar ni obrir la boca perquè veien que el dolor de l'amic era molt gran. A la fi Job trencà el silenci i maleí el dia del seu naixement.

Que mori el dia que vaig néixer i la nit que s'adonà que era concebut un home!

Que, des de dalt, Déu oblidi aquell dia; que es torni fosc i no rebi mai més llum!

Que el reclamin la tenebra i la fosca de la mort, que un núvol espès el cobreixi, que el sol, apagant-se, l'espanti! [...]

Per què no vaig morir en el si matern o no vaig expirar acabat de néixer?

Per què una falda m'acollí i uns pits em van allestar?

Ara jauria tranquil, dormint el son de la mort.

[...]

Per què donar la llum al qui sofreix, i la vida a l'amargat?

Esperen en va que la mort arribi, la busquen amb ànsia més que un tresor.

Quan troben la seva tomba ho celebren plens de goig.

Sóc un home que no sap on anar: Déu m'ha acorralat per totes bandes. (*Job 3, 1-5, 11-13, 20-23*)

Comentarista: El desesper també es dona. La pèrdua de l'esperança. Portat als seus límits el desesper és angoixa i fracàs.

Que n'és de fàcil culpar els altres, les circumstàncies, la mala sort o el destí davant les adversitats sense preguntar-nos abans què hi podíem fer de part nostra!

Organista: Les desgràcies de Job sempre creixents són aquí reflectides en un *Passacaglia*, en un clímax aclaparador que es dissol en una variació *pianissimo* final en què Job és aixafat per terra.

V

Comentarista: Una llarga sèrie de discursos en forma poètica volen consolar Job però retraient-li, al mateix temps, que si hi ha desgràcia és que hi ha hagut pecat. Cada un dels amics amb arguments propis de la seva

---

raó (teològica, jurídica i profètica) volen convèncer l'amic que allò que el separa de Déu i obliga aquest a castigar-lo és l'orgull, la seva obstinació en una pretesa innocència impossible. Aquest apartat porta com a títol i motiu: DESESPER I RENÚNCIA. *“Ara dormiré a la pols, i tu em buscaràs demà, però no hi seré.”*

Lector: L'argumentació del primer amic li fa dir: *«La misèria de l'home no surt pas de la terra, la pena no li ve de fora, se la forja ell mateix»*(5, 6-7) i encara: *«Feliç l'home que Déu corregeix»* (5, 17). El qui se sent castigat no es veu pas culpable: *«Aclariu-me les coses i callaré; si he fallat mostreu-me en què!»* (6, 24) La desfeta interior de l'home, que es veu maltractat per Déu com un rival, el situa en el desesper...

Me'n vaig al llit i ja em ve la pregunta:
Quan em llevaré? La nit es fa llarga,
el neguit m'omple fins que neix l'albada.

La meva carn, plena de cucs, és una crosta
terrosa, la pell se'm clivella i supura.

Els meus dies passen volant,
més ràpids que la llançadora,
i no em queda gens de fil;
se m'ha acabat l'esperança.

Recorda, Déu meu, que la meva vida és un buf;
els meus ulls no esperen veure més la felicitat.

**Si tu em mires, no em veuràs;
posaràs els ulls en mi i no hi seré.**

[....]

Però ara jo no vull callar.
Amb l'esperit afligit,
amb el cor ple d'angoixa,
parlaré per queixar-me.

[...]

Valdria més que m'escanyessis!
M'estimo més la mort que els propis ossos.
N'estic tip, no he de viure pas per sempre.
Deixa'm tranquil, que els meus dies són un buf.
Què és l'home perquè en facis tant de cas

---

i no el perdís mai de vista,
vigilant-lo dia rere dia,
escorcollant-lo a cada instant?
Quan acabaràs d'espiar-me?
Quan deixaràs que, almenys,
pugui empassar-me la saliva?
Què et pot fer el meu pecat, espieta dels ho-
mes?
Per què sóc el sac dels cops?
En què et resulto una càrrega?
¿No podries suportar el meu pecat,
passar per alt la meva falta?
**Perquè, ara, m'ajauré a la pols,
i ja em podràs buscar, que no hi seré.**
(Job 7 7-21)

Comentarista: Superar les inclemències deixant que rellisquin.

Desitjar la mort com a fugida? Fugir de la presència de Déu. Subsistir en la seva absència.

Sense arribar als límits del desesper, viure ajaguts i des-
esmatats. Viure passivament.

Organista: Aquest moviment té dues parts. La primera, inquieta, reflecteix l'augment dels retrets de Job desesperat contra Déu ("Per què has fet de mi el teu objectiu?"), canviant, a la segona part, a una cançó planyívola de submissió.

VI

Comentarista: La revolta de Job és persistent: "si jo sóc el pecador he de ser conscient del meu pecat i he de voler fer-lo. Si no hi ha llibertat no hi pot haver pecat" i tampoc no és veritat que "la justícia objectiva comporti sempre el benestar de les persones i del col·lectiu". Job ha plantat cara. Pensa "millor morir amb dignitat que no pas doblegar-se a la voluntat d'un déu que no mereix ser Déu". Repta Déu perquè li faci un judici just. Déu accepta el repte. I amb una torrentera de belles paraules evoca les meravelles de la creació, l'univers i el món animal. Per això aquest fragment del compositor versa sobre EL MISTERI DE LA CREACIÓ.

"Llavors el Senyor va respondre a JOB: qui és aquest que enfosqueix el consell amb paraules desassenyades?"

Lector: I tot seguit es desplega una sublim lletania que repassa tots els elements creats (cc. 38 i 39) fins a interpel·lar el nostre personatge: «Vols litigar encara, censor del Totpoderós? Què respons crític de Déu?» (40,2).

Llavors el Senyor va interpel·lar Job des del mig de la tempesta i va dir:

Qui és aquest que enfosqueix els meus plans amb paraules d'ignorant?

Vinga! Prepara't com un home,
que jo et preguntaré i tu m'instruiràs!

On eres tu quan jo posava els fonaments de la terra?

Explica-m'ho, tu que ho saps tot!

¿Saps qui tirava el cordill
i fixava els límits del món?

¿Saps on s'assenten els pilars de la terra?

¿Saps qui va posar la seva pedra angular
mentre els estels del matí cantaven
i cridava d'entusiasme
tot l'estol dels fills de Déu?

I quan la mar brollava del si matern,

¿qui la cloqué amb dos batents?

Jo la vaig vestir de núvols,

la vaig embolcallar amb bromada.

Jo li he marcat els límits

amb dos batents i un travesser,

dient-li: «Fins aquí, ni un pas més!

Aquí se't desfarà l'orgull de les onades!»

Al llarg dels teus anys,

has manat mai que el dia s'alci?

¿Has ordenat mai a l'aurora [...]?

¿Coneixes les lleis del cel i les fas complir a la terra?

¿En tens prou de cridar els núvols
perquè un xàfec et deixi xop?

¿Dónes ordres als llampecs de fer camí i et responen: «Aquí ens tens!»?

(Job 38, 1-12, 33-35)

Comentarista: De vegades ens fem trampa. Pitjor encara: pretenem fer trampa a Déu. O pretenem saber-ne més que ell.

Les nostres limitacions són una font de riquesa.

Posar-se en les mans de Déu.

Confiar és posar-se a les seves mans amb fe.

Organista: Aquest sisè moviment s'inicia amb una sèrie d'acords d'un *pianissimo* misteriós, en contrast amb una frase de flauta misteriosa. A continuació un quadre viu de la creació com pintat per Déu per a Job. Després d'un immens clímax, el moviment acaba en silenci amb un retorn de la pregunta inicial.

VII

Comentarista: La llarga intervenció del Creador provoca en Job aquesta reacció: *«Jo sóc ben poca cosa. Què puc replicar? Amb la mà em tapo la boca! He parlat massa i no vull respondre.»* (40, 4-5). I ve la segona llarga intervenció de Yahvé (cc. 40-41). De la saviesa provident de Déu ara es passa a la seva justícia, una saviesa justa a la qual Job no pot accedir: és la saviesa de Déu. *«Et vols justificar culpant-me a mi?»* (v. 8). Aquest setè fragment porta com a títol: PENITÈNCIA I REALITZACIÓ i com a motivació: *“He pronunciat paraules que jo no entenia, per la qual cosa em detesto, i m’ajec en pols i cendra.”*

Lector: La segona i definitiva resposta de Job afirma la possibilitat d'una certa experiència directa de Déu que concorda amb aquells versets coneguts quan replica el seu amic Bildad:

«Però jo sé que el meu defensor viu
i que s'alçarà de la pols en darrer lloc.
I després que m'arrenquin la pell
i em quedi sense carn, jo contemplaré Déu!
Jo mateix el contemplaré,
el veuran els meus ulls, que no els d'un altre:
El meu cor se'n deleix dintre meu!» (19 25-27)
Job va adreçar aquesta resposta al Senyor:

Reconec que tu ho pots tot,
que no t'és impossible cap projecte.

Tu has dit:

«¿Qui és aquest per a enfosquir els meus
plans sense cap coneixement?»

**És cert! He parlat en la ignorància
de coses grans que no puc entendre.**

Has dit encara:

«Escolta'm, doncs, i et parlaré;
jo et preguntaré i tu m'instruiràs.»

**Jo només et coneixia d'oïda,
però ara t'he vist amb els meus ulls.**

Per això ara em retracto,
penedit sobre la pols i la cendra. (*Job 42 1-6*)

Comentarista: Si reconeguéssim les vegades que parlem des de la ignorància fórem savis.

La humilitat de reconèixer que hi ha coses que ens passen i que no podem entendre. La prudència com a virtut.

Experiència de Déu: creiem d'oïdes. Tal vegada per raonaments.

Res no és tan definitiu com: “Déu hi és perquè l’he trobat” o millor: “em retrobo en ell”.

Organista: Aquest moviment també té dos moments: el primer, una cançó de penitència, que es fa ressò de nou dels dubtes de Job; només en el segon moment lent i tranquil, la comprensió de Job brilla a través del *Veni Creator Spiritus*, en gregorià, en cadenes en diàleg amb ardents arabescos de flauta.

VIII

Comentarista: El relat de Job acaba tal com havia començat: amb forma d’una història moralitzant que, però, ha posat de relleu el gran debat entre l’home i Déu, el creador i la criatura, el bé i el mal, el sentit de la dissort, de la desgràcia, del desesper i la possibilitat de subsistir amb l’estoïcisme heroic i impossible, amb la rebel·lió i l’abdicació o en l’assumpció de la condició humana amb la dignitat de la criatura feta a imatge de Déu. El com-

positor, d'origen jueu però de formació catòlic, no s'està d'indicar, com a darrera referència, el cas de Jesús de Getsemaní i del Calvari i aquell que el matí del tercer dia –el primer– es va manifestar gloriós als deixebles “com un sol en dia seré”. Aquest darrer fragment du com a títol: RECOMPENSA DE DÉU. I com a motiu, la benedicció de Déu: “I el Senyor va capgirar l'aflicció de Job, i va beneir el darrer estat de Job molt més que el primer.”

Lector: Els darrers versets del llibre de Job tenen aquest acabament feliç:

Quan el Senyor hagué parlat així a Job, s'adreçà a Elifaz de Teman i li digué:

—**Estic indignat amb tu i els teus dos amics, perquè no heu dit la veritat sobre mi, com ho ha fet Job, el meu servent.** [...]

Quan Job hagué pregat pels seus amics, **el Senyor li va retornar la felicitat perduda i li va duplicar els béns.**

Tots els seus parents i coneguts es reuniren i menjaren amb ell a casa seva. [...]

El Senyor va beneir els últims anys de Job més encara que els primers. [...]

Tingué set fills i tres filles. A la filla gran li va posar Colometa, a la segona l'anomenà Flor de Canyella, i a la petita, Ombra dels Ulls.

En tot el país no hi havia noies més boniques que elles, i el seu pare els va donar la mateixa part d'herència que als seus germans.

Després d'això, Job va viure encara cent quaranta anys. Veié els seus fills i els seus néts fins a la quarta generació, i morí després d'una llarga vida.

(Job 42 7-17)

Comentarista: La nostra reflexió, meditació no és un conte amb final feliç. Hi ha la 'certesa' de la fe.

La recompensa vindrà d'escreix.

Ni que la vivència de la fe sigui la capacitat de suportar els dubtes i l'adversitat.

El nostre Déu és el Tot-Altre. Però s'ha fet com un de nosaltres i s'ha humiliat fins acceptar la mort i una mort de Creu; per això Déu l'ha exalçat.

Organista: El final és un conjunt de variacions corals com en una melodia dels Germans de la Bohèmia, *Kristus, příklad pokory* ("Crist, model d'humilitat") Crist és veritablement la personificació de la víctima innocent fins al final.

VI. Col·laboració especial

El primer anunci en *El projecte Pastoral d'Evangelii Gaudium*

---

per Xavier Morlans i Molina, Facultat de Teologia de Catalunya, Barcelona

Text complet de la ponència El projecte pastoral d'Evangelii Gaudium presentada a la Trobada Internacional, Roma 18-19-20 de setembre de 2014, organitzat pel Consell Pontifici per a la Promoció de la Nova Evangelització.

Síntesi

L'anunci kerigmàtic o primer anunci de l'amor de Déu manifestat en Jesucrist crucificat i ressuscitat, donador de l'Esperit Sant en cada situació existencial i en cada època concreta de la humanitat, apareix en *Evangelii Gaudium* no només com la normal porta d'entrada a l'experiència cristiana i com el fonament permanent de la fe cristiana viscuda en clau de trobada amb Jesucrist ressuscitat, sinó també com el criteri interpretatiu del dogma i de la moral. El seu coneixement i la seva pràctica esdevenen absolutament necessaris per impulsar la nova evangelització.

Introducció

Crec que una manera d'entrar en el tema amb perspectiva històrica i de ressaltar una de les grans aportacions del papa Francesc a *Evangelii Gaudium*, és plantejar obertament la pregunta: Per què costa tant en el món

---

catòlic entendre i practicar el primer anunci com una acció pastoral específica, diferent de –encara que relacionada amb– la catequesi?

Personalment he arribat a la conclusió que la cosa ve de lluny, almenys des de la recepció de la contrareforma tridentina en la pastoral ordinària catòlica. En efecte, des d'aquella època, almenys, s'ha arrelat fortament en l'ADN del catolicisme, juntament amb un reflex antiprotestant, el paradigma pastoral segons el qual la vida del cristià es basa en tres eixos: el coneixement doctrinal (saber el catecisme), la pràctica sacramental (anar a missa, més les devocions privades) i la vida moral (ser bo). Segons aquest paradigma, ser catòlic és sobretot “pensar bé” i “actuar correctament”. El seguiment de Crist es converteix en una simple imitació exterior de Crist, i no en un con-viure i co-actuar amb Ell.¹

En aquest paradigma, la fe cristiana deixava de ser una trobada en el present amb el Senyor ressuscitat en el poder de l'Esperit Sant. Amb l'aplicació d'aquest esquema tripartit, l'experiència cristiana deixava de ser entesa com una participació real en la història de la salvació que es perllonga a través de fets i paraules, en l'àmbit de l'Església i del món.

A grans trets i amb l'inevitable risc de simplificar, es podria dir que en aquest paradigma contrareformista els “fets” de la salvació, d'una banda, passaven a concentrar-se en els sagraments –amb tendència a ser entesos de forma cosista i mecanicista–, i per una altra, es referien a l'esforç moral per ser bo. Les “paraules” de salvació, al seu torn, –la Paraula de Déu viva i penetrant– és encapsulada i és “atemporalizada” a la paraula “doctrinal” i especialment en la versió més popular: el catecisme de preguntes i respostes.

Vivint encara amb aquest paradigma, l'Església catòlica es va trobar, en els anys cinquanta del segle passat, amb els efectes de dues guerres mundials horribles i amb una profunda transformació social i cultural que havien con-

---

1. Veure més endavant la cita de Guardini a la nota 30.

vertit els països d'antiga tradició cristiana en veritable "terra de missió".

Des d'aleshores, des de fa setanta anys, l'Església catòlica està obstinada en un procés de *nova evangelització* que pivota entorn a dos eixos: 1) recuperar el sentit original de la fe cristiana com a trobada personal i comunitària amb Jesucrist, veritable novetat que respon a les expectatives dels humans en cada nova època, i 2) trobar els llenguatges adequats per fer arribar l'amor i l'amistat de Déu a un món sense esperança, a un món que ha perdut fins i tot la consciència de la nostàlgia de Déu.²

Diverses etapes han marcat, durant aquests setanta anys, l'intent de nova evangelització. En primer lloc el Concili Vaticà II, amb la seva reinterpretació del concepte de revelació cristiana com autocomunicació de Déu en la història a través de fets i paraules (cfr. *Dei Verbum*). Després hi va haver un primer postconcili, molt focalitzat en el diàleg amb el món, que va suposar una autèntica kènosi eclesial amb efectes d'autosecularització, i que va motivar, en part, el moviment pendular cap a un segon postconcili més autoafirmatiu.

Però en totes dues etapes, amb diferents modulacions, s'adverteix de fons aquell ADN catòlic basat en la tripleta: catecisme, sacrament, moral. En el primer postconcili hi va haver una preocupació per traduir el vell catecisme a categories més antropològiques, es va descobrir la dimensió horitzontal dels sacraments i la moral es va

2. Ens basem en la reinterpretació del concepte de Nova Evangelització que va realitzar el mateix Benet XVI al final del Sínode de Bisbes, en l'allocució de l'Àngelus del 28 d'octubre de 2012, segons va ser recollida i comentada per Luca Bressan en la seva ponència *Individu, persona, comunitat en la gran ciutat*, al Congrés Internacional de Pastoral de les Grans Ciutats, Barcelona 20-22 maig 2014. Segons Bressan: "Es tracta d'una operació hermenèutica carregada de conseqüències: intenta, per una banda, rellegir els últims decennis de la història eclesial en clau unitària de lectura; d'altra banda intenta elevar el concepte de Nova Evangelització a categoria interpretativa de tot el procés conciliar (preparació, celebració, recepció), rescatant-lo de la seva gènesi històrica, que la va veure néixer com "un segon paradigma" de declinació de la reforma eclesial, oposat per via substitutiva al primer paradigma, el de la "secularització" (L. Bressan, loc. cit.). Vegeu també: Consell Pontifici per a la Nova Evangelització, *Enchiridion della Nuova Evangelizzazione*, Llibreria Editrice Vaticana, Ciutat del Vaticà 2012, que anticipa i documenta aquesta reinterpretació del terme Nova Evangelització, deixant entreveure el seu origen en alguns discursos del mateix Papa Pius XII.

---

polaritzar entorn a la qüestió social. En el segon post-concili es va emfasitzar de nou el doctrinal catequètic i la dimensió vertical de la litúrgia i es va accentuar la moral relativa a la família i a la vida; però en totes dues fases segueix de fons el paradigma contareformista.

Amb el pontificat de Benet XVI, i amb el document d'Apacrecida (2007), sembla que alguna cosa nova es mou en la recerca de la necessària síntesi, que finalment ha arribat amb el papa Francesc i el seu *Evangelii Gaudium*: una recuperació fresca i decisiva de la condició existencial i històrica de la vida cristiana intervinguda per la Paraula viva i per l'amor cap a Jesucrist, revelador de la misericòrdia del Pare en el poder de l'Esperit Sant, i tot això viscut en funció de la comunicació d'aquest amor de Déu amb tota la humanitat començant pels més pobres i descartats.

L'anunci kerigmàtic o primer anunci com a acció pastoral específica, diferent i anterior a la catequesi, és la punta de llança i la forma embrionària d'aquesta concepció i praxi del cristianisme com a participació en una actualització permanent de la història de la salvació que, si bé troben en els sacraments el seu cim i la seva font, tenen un recorregut anterior, fet que possibilita l'accés a aquests sacraments.

Però les resistències del vell paradigma segueixen essent fortes. En concret, i referit al primer anunci, costa molt d'acceptar:

- 1) Que hi hagi un element previ al doctrinal, al litúrgic i al moral que tingui una importància decisiva i condicionant en la vida cristiana.
- 2) Que aquest element, acompanyat del millor testimoni de vida, sigui una paraula, una invitació verbal adreçada al cor de la persona.
- 3) Que aquest element, basat en una paraula i en una invitació puntual, contingui en potència tota la grandesa de la vida cristiana així com el petit pinyó conté germinalment l'immens pi d'àmplies branques i copiosos fruits.
- 4) Que la potència germinal d'aquest element previ

---

pugui condicionar tot l'edifici cristià fins al punt de constituir no només la seva normal porta d'entrada, sinó també el seu fonament permanent i, encara més, el criteri hermenèutic de la correcta interpretació del doctrinal, del litúrgic i del moral.

I és aquí on ressalta, entre d'altres aportacions, la importància, la clarividència i el caràcter innovador d'*Evangelii Gaudium*, perquè aquest element previ, decisiu i fonamental per a tota la vida cristiana està clarament i detalladament descrit, exaltat, i practicat al llarg de tot el document. D'ell en diu Francesc: "No hi ha res més sòlid, més profund, més segur, més dens i més savi que aquest anunci" (n. 165).

Intentaré, en una primera part d'aquesta intervenció, fer una sistematització dels ensenyaments d'*Evangelii Gaudium* sobre el primer anunci, per passar després a indicar, tal com se'ns ha demanat, camins per a la introducció i potenciació del primer anunci a la pastoral ordinària catòlica.

PRIMERA PART: L'ANUNCI KERIGMÀTIC A L'EVANGELII GAUDIUM

1. La iniciativa de Déu com a context previ de l'acció evangelitzadora de l'Església

El papa Francesc afirma que l'anunci cristià arriba com un moment segon respecte de la iniciativa de Déu que és el primer de tot:

"L'Església és enviada per Jesucrist com a sagrament de la salvació oferta per Déu. Ella, a través de les seves accions evangelitzadores, col·labora com a instrument de la gràcia divina que actua incessantment més enllà de tota possible supervisió." (N. 112)

"Aquesta salvació, que realitza Déu i anuncia joiosament l'Església, és per a tots, i Déu ha gestat un camí per unir-se a cada un dels éssers humans de tots els temps." (N. 113)

En aquesta última cita, EG es refereix en nota a GS 22,

---

amb la qual cosa se situa en el marc de la cristologia inclusiva del Vaticà II: “Hem de creure que l’Esperit Sant ofereix a tots els homes la possibilitat d’associar-se, d’una forma que Déu coneix, al misteri pasqual.” (G22,i).³

En aquest mateix sentit apareix a EG aquesta doble convicció de fe: la Resurrecció de Jesucrist “comporta una força de vida que ha penetrat el món” (n. 276); i “tot ésser humà és objecte de la tendresa infinita del Senyor, i Ell mateix habita en la seva vida” (n. 274). Que Déu habita i viu a la ciutat, serà afirmat així mateix en el n. 71.⁴

2. El primer anunci en relació al procés integral de l’evangelització

Abans d’entrar en el tema específic del primer anunci convé tenir la visió global de l’evangelització segons el famós número 24 d’*Evangelii Nuntiandi*:

“L’evangelització, hem dit, és un pas complex, amb elements variats: renovació de la humanitat, testimoniatge, anunci explícit (kerigma i catequesi), adhesió de cor, entrada en la comunitat, acolliment dels signes (sagraments), iniciatives d’apostolat. Aquests elements poden semblar contrastants, fins i tot exclusius. En realitat són complementaris i mútuament enriquidors. Cal veure sempre cada un d’ells integrat amb els altres.” (EN 24)

En relació a aquest conjunt d’elements l’anunci kerigmàtic o primer anunci tenen, segons EG, una doble funció: d’una banda una funció pròpia i específica, la d’engendrar la primera fe, la primera adhesió del cor a Jesucrist; i d’altra banda té una funció permanent i transversal,

3. Cfr. també: GS 10, 32 i 39.

4. Cfr. C.M. GALLI, *Déu viu a la ciutat. Cap a una nova pastoral urbana a la llum de Aparecida i del projecte missioner de Francesc*, Buenos Aires: Agape 2014, 3a ed. corregida i augmentada. Cfr. També C.M. GALLI, *La misericòrdia maternal de l’Església amb els pobres, oblidats i sobrants en la pastoral mega-urbana*, ponència presentada al Congrés internacional de Pastoral de les grans ciutats, 1a fase Barcelona 20-22 de maig de 2014, de propera publicació. La convicció de fe que Déu precedeix els passos de l’evangelitzador podria fonamentar-se també amb el tema de l’“atracció” que Crist ressuscitat exerceix sobre tota la humanitat (cfr. Jn 12,32; Jn 1,1-18; Col 1, 15 -20 i Ef 1, 3-14).

---

la d'assegurar que tots els altres elements de l'evangelització siguin viscuts sempre en l'adequat registre de *trobada o col·laboració personal amb Jesucrist ressuscitat*.

3. Aproximació descriptiva al primer anunci

Evangelii Gaudium es refereix reiteradament a l'anunci kerigmàtic o primer anunci amb diverses formulacions. Si bé, com diu el mateix text, "no cal pensar que l'anunci evangèlic s'hagi de transmetre sempre amb determinades fórmules apreses, o amb paraules precises que expressin un contingut absolutament invariable" (n. 129), és útil intentar una descripció sintètica de totes les expressades en EG.

L'anunci kerigmàtic, d'una manera o d'una altra, consisteix en *una invitació a la trobada personal amb Jesucrist, el Fill de Déu, que havent-nos salvat per la seva mort en creu i per la seva resurrecció, ens ofereix, per l'Esperit Sant, l'amor i la misericòrdia del Pare en cada situació existencial i en cada context històric concret* (nn 11, 110, 128, 164 i 165). Aquest anunci comporta inseparablement la bona notícia que "tot ésser humà és objecte de la tendresa infinita del Senyor, i Ell mateix habita en la seva vida. Jesucrist va donar la seva preciosa sang a la creu per aquesta persona. Més enllà de tota aparença, *"cada un és immensament sagrat i mereix el nostre afecte i la nostra entrega."* (N. 274)

El primer anunci cristià és inseparablement cristològic i antropològic, és antropològic perquè és cristològic: ofereix una fonamentació radical de la dignitat de cada ésser humà. Tenim per tant una concepció de l'anunci kerigmàtic que uneix de manera sintètica les diverses dimensions cristològica, pneumatològica soteriològica, antropològica i eclesial.

Vegem a continuació una mostra de les constants al·lusions a l'acte i al contingut del primer anunci en EG:

"Convido a cada cristià, en qualsevol lloc i situació en què es trobi, a renovar ara mateix la seva trobada personal amb Jesucrist." (n. 3)

“El seu centre i essència és sempre el mateix: el Déu que va manifestar el seu amor immens a Crist mort i ressuscitat.” (N. 11)

“Crist és “l’Evangeli etern” (Ap 14,6), i és “el mateix ahir i avui i per sempre” (Hb13,8), però la seva riquesa i la seva bellesa són inesgotables.” (N. 11)

“(…) Que la pastoral ordinària en totes les seves instàncies sigui més expansiva i oberta, que col·loqui als agents pastorals en constant actitud de sortida i afavoreixi, així, la resposta positiva de tots aquells a qui Jesús convoca la seva amistat.” (N. 27)

“Si quelcom ha d’inquietar-nos santamente y ha de preocupar la nostra consciència, és que tants germans nostres visquin sense la força, la llum y el consol de l’amistat amb Jesucrist, sense una comunitat de fe que els sustenti, sense un horitzó de sentit i de vida.” (n. 49)

“L’evangelització, com predicació alegre, pacient i progressiva de la mort i resurrecció salvadora de Jesucrist.” (n. 110)

M’agradaria dir a aquells que se senten lluny de Déu i de l’Església, als que són temorosos o als indiferents: ‘El Senyor també et crida a ser part del seu poble i ho fa amb gran respecte i amor!’ (N. 113)

“Sempre recordant l’anunci fonamental: l’amor personal de Déu que es va fer home, es va lliurar per nosaltres i està viu oferint la seva salvació i la seva amistat.” (N. 128)

“El kerigma és trinitari. És el foc de l’Esperit que es dona en forma de llengües i ens fa creure en Jesucrist, que amb la seva mort i resurrecció ens revela i ens comunica la misericòrdia infinita del Pare.” (N. 164)

“A la boca del catequista torna a ressonar sempre el primer anunci: «Jesucrist t’estima, va donar la seva vida per salvar-te, i ara està viu al teu costat cada dia, per il·luminarte, per enfortir-te, per alliberar-te».” (n. 164)

“Que expressi l’amor salvífic de Déu previ a l’obligació moral i religiosa.” (n. 165)

El primer anunci és el cor de l'Evangelí (n. 34 i 36) el seu nucli essencial “que li atorga sentit, bellesa i atractiu” (n. 34) i és, al mateix temps, “el més necessari” (n. 35). El primer anunci suposa en certa manera una simplificació, però sense perdre profunditat i veritat, i tornant-se “més contundent i radiant” (n. 35). Es podria dir amb una frase a l'estil de les que sol elaborar Francesc que el primer anunci consisteix a proposar el cor de l'Evangelí al cor de cada persona.

D'altra banda en cap moment es fa referència a la base bíblica del kerigma. Crec que Francesc ha estat encertat donant un tractament pastoral al tema i deixant la fonamentació bíblica per als especialistes. En efecte, els biblistes ens adverteixen de les dificultats que suposa qualsevol intent d'individualitzar fórmules precises del kerigma en el Nou Testament. Els textos neotestamentaris ja són fruit d'una teologització dels relats fundacionals del cristianisme i no se'n pot extreure de manera mimètica les fórmules del kerigma per avui. Es requereix una tasca hermenèutica. A més, el kerigma ha de “sonar” sempre encarnat en la situació vital dels actuals destinataris.

4. La tres funcions pastorals del primer anunci

Tal com ja s'ha avançat, el primer anunci té una primera funció pastoral específica, la d'engendrar la primera fe. Després té una segona funció pastoral transversal, la de reactivar i avivar, en tots els elements de l'evangelització (EN 24), el degut registre de real trobada personal i comunitària amb Jesucrist ressuscitat, i té encara una tercera funció, la d'exercir de clau interpretativa de la doctrina i de la moral.

4.1. El primer anunci com a primer deure de l'Església per engendrar la primera fe

Francesc reafirma la primacia de la proclamació explícita de Jesucrist com el Senyor (n. 110) i crea el neologisme “primerear” que, basant-se en la iniciativa primera de l'amor de Déu en Jesucrist (1Jn 4,10 i n. 162), exhorta tota l'Església a “sortir”, a “primerear”, a involucrar-se (n. 24).

En aquest context, és obvi que la primera tasca, sempre al costat del millor testimoni de vida, és l'oferta alegre, pacient i persistent del primer anunci.

El primer anunci és, en aquest context, la porta d'entrada a l'experiència cristiana i la causa més normal per a propiciar l'engendrament o naixement de la primera fe. És primer perquè "està al començament", tot i que no només al començament (n. 164).

Notem que una recepció europea d'*Evangelii Gaudium*, atenent al fet que cada vegada hi ha més ciutadans d'Europa que no coneixen Jesucrist o tenen d'Ell una noció molt esbiaixada, demana que s'expliciti clarament aquest principi: el primer anunci, precedit i acompanyat del millor testimoni de vida, és el camí normal per propiciar la primera fe en qui mai no ha cregut en Jesucrist o en qui hi ha cregut de manera superficial i rutinària.

4.2. El primer anunci com a anunci principal o fonament permanent de la fe cristiana viscuda sempre com a trobada amb Jesucrist ressuscitat

El papa Francesc aclareix una certa confusió que va aparèixer en torn a la preparació del Sínode de 2012, sobre si el primer anunci era exclusiu per als qui encara no han sentit parlar de Crist. Francesc, en el número 164, diu:

"Hem redescobert que també en la catequesi té un paper fonamental el primer anunci o «kerygma», que ha d'ocupar el centre de l'activitat evangelitzadora i de tots els intents de renovació eclesial. (...) Quan a aquest primer anunci se l'anomena «Primer», això no vol dir que està al començament i després s'oblida o es reemplaça per altres continguts que el superen. És el primer en un sentit qualitatiu, perquè és l'anunci principal, aquell que sempre cal tornar a escoltar de diverses maneres i aquell que sempre cal tornar a anunciar d'una manera o d'una altra al llarg de la catequesi, en totes les seves etapes i moments." (N. 164)

I insisteix en dues idees més:

"No cal pensar que a la catequesi el kerygma s'abandona a favor d'una formació suposadament més

---

«sòlida». No hi ha res més sòlid, més profund, més segur, més dens i més savi que aquest anunci. Qualsevol formació cristiana és, abans que res, l'aprofundiment del kerigma que es va fent carn cada vegada més i millor, que mai deixa d'il·luminar la tasca catequètica, i que permet comprendre adequadament el sentit de qualsevol tema que es desenvolupi en la catequesi.” (N . 165)

“L’enviament missioner del Senyor inclou la crida al creixement de la fe quan indica: «ensenyeu-los a observar tot el que us he manat» (Mt 28,20). Així queda clar que el primer anunci ha de provocar també un camí de formació i de maduració. L’evangelització també busca el creixement, que implica prendre’s molt seriosament cada persona i el projecte que Déu té sobre ella.” (N. 160)

Francesc dona a entendre que no només en la catequesi sinó en “el centre de l’activitat evangelitzadora” i en “tots els intents de renovació eclesial” (n. 164) el primer anunci té un paper fonamental. Es podria dir que l’anunci kerigmàtic és la crida que té la capacitat de posar al Poble de Déu en situació de vigilància i en marxa. Aquest anunci, renovat, ressona, activa el pathos cristià més autèntic: sortir a l’encontre del Senyor i deixar-se atreure per Ell.

En aquest mateix sentit es podria parlar també de la dimensió kerigmàtica de la litúrgia, però no com una cosa que la litúrgia té per ella mateixa automàticament, sinó com un esdeveniment que és nou cada vegada i que depèn, en part, de l’actitud del celebrant i de la comunitat.⁵

I cal notar que Francesc gaudeix de molt bona companyia per part dels principals biblistes i teòlegs del segle XX sobre aquesta qüestió. Citem-ne alguns. Segons Schiler, el kerigma demostra que és, a raó de la seva essència, “la paradosis (tradició) apostòlica normativa”. Von Balthasar qualifica el kerigma de “l’estructura central de la predicació de l’Església primitiva”. Rahner i Lehmann, en la seva aportació clàssica sobre kerigma i

---

5. Cfr. X. MORLANS, *La fuerza kerigmática de la litúrgia. Observaciones prácticas*, Phase 308 (2012) 185-188.

---

dogma a *Misterium Salutis*, afirmen: “Una interpretació que redueixi el kerigma a una “presentació missional” als no cristians li priva del seu tret essencial més important i del seu més profund criteri d’obligatorietat, ja que la presència, causada per l’Esperit, del Senyor glorificat enmig de la seva Església, crida sempre a conversió i obediència, mitjançant l’actualització de l’Evangeli de Déu. I afegeix encara Latourelle: “El kerigma segueix sent el punt de partida i la referència constant de la catequesi. Així, l’explicació dels sacraments, les normes de la vida moral, no tenen més sentit que a la llum de l’esdeveniment pasqual.”⁶

4.3. *El primer anunci com a clau interpretativa de la doctrina i de la moral*

Crec que estem davant d’un dels punts més innovadors i genials d’*Evangelii Gaudium*. Davant del recel dels qui tenen por que el kerigma sigui una cosa simplement puntual, verbal, repetitiu i automàtic, Francesc redescobreix la relació interna, dinàmica i orgànica entre el primer anunci i creixement en la fe, primer anunci i dogma, primer anunci i catequesi, primer anunci i vida cristiana. Per això arriba a proposar-ho no només com a fonament dinàmic permanent de l’experiència cristiana, sinó també com a clau hermenèutica de la doctrina i de la moral (nn. 34, 36, 41 i 165).

“Totes les veritats revelades procedeixen de la mateixa font divina i són cregudes amb la mateixa fe, però algunes d’elles són més importants per expressar més directament el cor de l’Evangeli. En aquest nucli fonamental el que resplendeix és la bellesa de l’amor salvífic de Déu manifestat en Jesucrist mort i ressuscitat. En aquest sentit, el Concili Vaticà II va explicar que «hi ha un ordre o “jerarquia” en les veritats de la doctrina catòlica, perquè la seva connexió amb el fonament de la fe cristiana és diversa». Això val tant per als dogmes de fe com per al conjunt dels ensenyaments de

---

6. R. LATOURELLE, *Kerigma, catequesis, parénesis*, a R. LATOURELLE – R. FISICHELLA – S. PIÉ-NINOT (Dr), *Diccionario de Teología Fundamental*, Madrid: Paulinas 1992, 817.

l'Església, i fins i tot per a l'ensenyament moral.”
(N. 36)

Al paràgraf següent, el papa aporta un sòlid suport teològic al principi conciliar de la jerarquia de veritats, amb diverses cites molt adequades de sant Tomàs d'Aquino (n. 37). I encara en els nn. 38 i 39 explicita clarament les conseqüències pastorals d'aquest criteri de la jerarquia de veritats.⁷

5. Els dos moments constitutius del primer anunci

El primer anunci, considerat integralment, està constituït per dos moments diferents però íntimament connectats que no cal separar en cap cas: en primer lloc el diàleg sobre les raons per creure i en segon lloc la invitació a creure en Jesucrist com a salvador.

5.1. *El diàleg sobre les raons per creure, o la recerca del punt de contacte antropològic del primer anunci*

Certes pràctiques voluntaristes i immediatistes del primer anunci susciten, per part dels teòlegs, una crítica a la manca de diàleg previ i de la recerca del punt de contacte antropològic. Francesc està molt atent a aquest aspecte i el tracta amb solvència, insistint en la necessitat del diàleg i de la connexió amb les experiències humanes fonamentals.⁸

“En aquesta predicació, sempre respectuosa i amable, el primer moment és un diàleg personal, on l'altra persona s'expressa i comparteix les seves alegries, les seves esperances, les inquietuds pels seus éssers estimats i tantes coses que omplen el cor. Només després d'aquesta conversa és possible presentar-li la Paraula.” (n.128)

7. En el n. 41 arriba a dir: “De vegades, un llenguatge completament ortodox, el que els fidels reben, a causa del llenguatge que ells utilitzen i comprenen, es quelcom que no respon al veritable Evangeli de Jesucrist. Amb la santa intenció de comunicar-los la veritat sobre Déu y sobre l'ésser humà, en algunas ocasions els donem un fals déu o un ideal humà que no és veritablement cristià. D'aquesta manera, som fidels a una formulació, però no entreguem la substància.”
8. Cfr. L. BRESSAN, *Quali esperienze di annuncio proporre?*, en *Notiziario* de l'Ufficio Catechistico Nazionale, n. 1 (2007) 64.

---

a) En la millor tradició de l'antropologia teològica catòlica, EG es refereix a "l'anunci que respon a l'anhel d'infinnit que hi ha arreu en el cor humà." (n.165) i l'Evangelí "respon a les necessitats més profundes de les persones, perquè tots hem estat creats per al que l'Evangelí ens proposa: l'amistat amb Jesús i l'amor fratern." (n. 265)

Amb tot, convé notar que una recepció europea d'EG ha de comptar amb l'handicap que suposa el fet que la cultura dominant europea, fruit de l'evolució del principi d'immanència en el pensament occidental, hagi portat al subjecte europeu a una exaltació del jo i a una apoteosi de l'immanentisme (assenyalat ja per EG nn. 90, 91, 94, 97 y170) que exigeixen, per part de l'evangelitzador, una tasca prèvia: la de despertar en l'interlocutor aquest anhel d'infinnit que jeu sota una capa d'asfalt. Encara que també és veritat que la dificultat es converteix en oportunitat, perquè en aquest moment de gran desorientació el cristianisme té l'ocasió de fer una aportació a la cultura humanista en crisi, ajudant a desxifrar la condició humana. En qualsevol cas, aquesta és una tasca imprescindible i forma part ja, en si mateixa, del camí del primer anunci.⁹

b) EG, de totes maneres, va més enllà d'una consideració purament subjectiva del punt de contacte per al primer anunci quan apunta a la cultura pròpia de cada poble:

"Ja que no n'hi ha prou amb la preocupació de l'evangelitzador per arribar a cada persona, i l'Evangelí també s'anuncia a les cultures en el seu conjunt." (N. 133)

"Aquest Poble de Déu s'encarna en els pobles de la terra, cadascun dels quals té la seva cultura pròpia. La noció de cultura és una valuosa eina per entendre les diverses expressions de la vida cristiana que es donen en el Poble de Déu. Es tracta de l'estil de vida que té una societat determinada, de la manera pròpia que tenen els seus membres de

---

9. "È necessario, per questo, che la nuova evangelizzazione trovi sostegno in una nuova riflessione antropologica in chiave apologetica, como presentazione dell'evento cristiano in grado di comunicare con il nostro contemporaneo." (R. FISICHELLA, *La nuova evangelizzazione. Una sfida per uscire dall'indifferenza*, Milano 2011, p. 56). Cfr. Tambien G. SOVERNIGO, *Come dialogare con la sorgente della domanda religiosa, il primo annuncio*, en *Notiziario dell'Ufficio Catechistico Nazionale*, n. 1 (2007), 73-80.

---

relacionar-se entre ells, amb les altres criatures i amb Déu. Així entesa, la cultura abasta la totalitat de la vida d'un poble. Cada poble, en el seu esdevenir històric, desenvolupa la seva pròpia cultura amb legítima autonomia. Això es deu al fet que la persona humana «per la seva mateixa naturalesa, té absoluta necessitat de la vida social», i està sempre referida a la societat, on viu una manera concreta de relacionar-se amb la realitat. L'ésser humà està sempre culturalment situat: «natura i cultura es troben unides estretíssimament». La gràcia suposa la cultura, i el do de Déu s'encarna en la cultura de qui el rep.” (N. 115)

“Per tant, si l'Evangelí s'ha encarnat en una cultura, ja no es comunica només a través de l'anunci persona a persona. Això ens ha de fer pensar que, en aquells països on el cristianisme és minoria, a més d'encoratjar cada batejat a anunciar l'Evangelí, les Esglésies particulars han de fomentar activament formes, almenys incipients, d'inculturació. El que ha de procurar, en definitiva, és que la predicació de l'Evangelí, expressada amb categories pròpies de la cultura on és anunciat, provoqui una nova síntesi amb aquesta cultura.” (N. 129)

I atès que la majoria d'habitants del planeta tendeixen a viure en grans ciutats i en regions metropolitanes, l'atenció de Francesc es dirigeix cap a la cultura o cultures urbanes (nn. 71-75).¹⁰

“S'imposa una evangelització que il·lumini les noves maneres de relació amb Déu, amb els altres i amb l'espai, i que susciti els valors fonamentals. Cal arribar allà on es gesten els nous relats i paradigmes, assolir amb la Paraula de Jesús els nuclis més profunds de l'ànima de les ciutats. Cal no oblidar que la ciutat és un àmbit multicultural. A les grans urbs es pot observar un entramat en el qual grups de persones comparteixen les mateixes for-

---

10. Serà interessant, referent a això, conèixer les ponències i conclusions del Congrés Internacional de Pastoral de les Grans Ciutats, que havent celebrat a Barcelona la seva primera Fase (20-22 de maig de 2014) espera celebrar la seva segona fase amb l'assistència de cardenals procedents de les principals ciutats del món, i que finalment presentaran al papa Francesc les seves conclusions el proper 29 novembre 2014.

---

mes de somiar la vida i similars imaginaris i es constitueixen en nous sectors humans, en territoris culturals, en ciutats invisibles.” (N. 74).

“La proclamació de l’Evangeli serà una base per restaurar la dignitat de la vida humana en aquests contextos, perquè Jesús vol vessar a les ciutats vida en abundància (cf. Jn 10,10). El sentit unitari i complet de la vida humana que proposa l’Evangeli és el millor remei per als mals urbans, encara que hàgim d’advertir que un programa i un estil uniforme i inflexible d’evangelització no són aptes per a aquesta realitat. Però viure a fons el que és humà i introduir-se al cor dels desafiaments com ferment testimonial, en qualsevol cultura, en qualsevol ciutat, millora el cristià i fecunda la ciutat.” (N. 75)

La nova cultura urbana no és una simple evolució per via lineal de la cultura humana, sinó l’adveniment d’un nou paradigma que exigeix també del cristianisme un replantejament radical de les formes culturals a través de les quals expressa la seva identitat i la seva missió en la història. La cultura urbana suposa d’entrada un empobriment de la cultura moderna (renaixentista i burgesa) però està plena de noves possibilitats si se sap interpretar. Per exemple, en contrast amb la massificació, es fa encara més evident la necessària defensa del valor de la persona i del que és humà.¹¹

a) No s’oblida tampoc l’exhortació del diàleg i de l’encarnació de l’anunci cristià en les cultures professionals, científiques i acadèmiques.

“L’anunci a la cultura implica també un anunci a les cultures professionals, científiques i acadèmiques. Es tracta de la trobada entre la fe, la raó i les ciències, que procura desenvolupar un nou discurs de la credibilitat, una original apologètica (cf. Proposició 17) que ajudi a crear les disposicions perquè l’Evangeli sigui escoltat per tots. Quan algunes categories de la raó i de les ciències són acollides en l’anunci del missatge, aquestes mateixes cate-

---

11. Cfr. R. GUARDINI, *El ocaso de la edad moderna*, Madrid:Cristiandad 1981, pp. 80-81.

---

gories esdevenen instruments d'evangelització; és l'aigua convertida en vi. És allò que, assumit, no només és redimit sinó que es torna instrument de l'Esperit per il·luminar i renovar el món.” (N. 132)

b) Tot això comporta una crida especial als teòlegs. En efecte, el papa anima els teòlegs perquè ofereixin la seva pròpia aportació en aquest camp.

“Ja que no n’hi ha prou amb la preocupació de l’evangelitzador per arribar a cada persona, i l’Evangeli també s’anuncia a les cultures en el seu conjunt, la teologia –no només la teologia pastoral– en diàleg amb altres ciències i experiències humanes, té gran importància per pensar com fer arribar la proposta de l’Evangeli a la diversitat de contextos culturals i de destinataris (cfr. Propositio 30). L’Església, compromesa en l’evangelització, aprecia i encoratja el carisma dels teòlegs i el seu esforç per la investigació teològica, que promou el diàleg amb el món de les cultures i de les ciències. Convoco els teòlegs a complir aquest servei com a part de la missió salvífica de l’Església. Però cal que, per a aquest propòsit, portin al cor la finalitat evangelitzadora de l’Església i també de la teologia, i no s’acontentin amb una teologia d’escriptori.” (N. 133)

”Les universitats són un àmbit privilegiat per pensar i desenvolupar aquest interès evangelitzador d’una manera interdisciplinària i integradora. Les escoles catòliques, que intenten sempre conjugar la tasca educativa amb l’anunci explícit de l’Evangeli, constitueixen una aportació molt valuosa a l’evangelització de la cultura, fins i tot en els països i ciutats on una situació adversa ens estimula a fer servir la nostra creativitat per trobar els camins adequats (cfr. Propositio 27).” (n. 134)

5.2. *L’anunci de la intervenció de Déu en Jesucrist i la invitació a la trobada personal amb Ell*

Si en un primer moment la recerca de les raons per creure s’adreça preferentment a la intel·ligència, el segon moment constitutiu del primer anunci va dirigit preferentment a la voluntat. Es tracta d’aquell moment de la

---

conversa en què l'evangelitzador anuncia a l'interlocutor que en Jesucrist la possibilitat de creure en Déu s'ha fet real i ferma, i el convida a acostar-se existencialment a Ell. Si la receptivitat de l'interlocutor és positiva, es pot generar una seqüència d'actituds in crescendo, respecte de la persona de Jesucrist, que passen per la curiositat, l'interès, l'atracció, "l'enamorament", la decisió, fins a arribar finalment a la primera adhesió de fe.

El mateix Francesc practica aquest moment propositiu del primer anunci en el seu document:

"Convido a cada cristià, en qualsevol lloc i situació en què es trobi, a renovar ara mateix la seva trobada personal amb Jesucrist." (n. 3).

"M'agradaria dir a aquells que se senten lluny de Déu i de l'Església, als que són temorosos o als indiferents: 'El Senyor també et crida a ser part del seu poble i ho fa amb gran respecte i amor!' (N. 113).

En el núm. 128 tenim una preciosa descripció d'aquest segon moment propositiu del primer anunci, en el qual el papa arriba a indicar passos possibles a realitzar:

"Només després d'aquesta conversa és possible presentar-li la Paraula, sigui amb la lectura d'algun verset o d'una manera narrativa, però sempre recordant l'anunci fonamental: l'amor personal de Déu que es va fer home, es va lliurar per nosaltres i està viu oferint la seva salvació i la seva amistat. (...) A vegades s'expressa de manera més directa, altres vegades a través d'un testimoni personal, d'un relat, d'un gest o de la manera que el mateix Esperit Sant pugui suscitar en una circumstància concreta. Si sembla prudent i es donen les condicions, és bo que aquesta trobada fraterna i missionera acabi amb una breu pregària que es connecti amb les inquietuds que la persona ha manifestat. Així percebrà millor que ha estat escoltada i interpretada, que la seva situació queda en la presència de Déu, i reconeixerà que la Paraula de Déu realment li parla a la seva pròpia existència." (N. 128).

Sense caure en escolasticismes, i al servei de la seva

---

realització concreta, és bo explicitar els suggeriments per al segon moment del primer anunci que conté aquest núm 128 i que podran ser seguides de diferent manera segons cada cas concret:

a) Fer present l'Anunci de l'amor personal de Déu que es va fer home, es va lliurar per nosaltres i està viu oferint la seva salvació i la seva amistat, ja sigui recordant un relat bíblic (el fill pròdig? la curació del paralític?) o amb una lectura breu del mateix Evangeli.

b) Reforçar-lo amb un breu testimoni de la pròpia experiència d'haver estat salvat per Jesucrist (cf. n. 264).

c) No descartar algun gest que el mateix Esperit Sant pugui suscitar (una referència a una creu o una imatge que l'interlocutor coneix i aprecia).

d) "Si sembla prudent i es donen les condicions" acabar amb una breu oració "que es connecti amb les inquietuds que la persona ha manifestat" i que l'ajudi a establir aquest tu a tu amb Jesús.

5.3.L'articulació entre aquests dos moments interns del primer anunci

Recordem una pàgina clàssica de la teologia fonamental: la concepció sintètica de l'acte de fe (continguda en DV 5). Segons aquesta, convergeixen en l'acte de fe, d'una banda els anomenats "motius de credibilitat", que són les raons per creure, i per una altra "el motiu" de la fe que és l'atracció interior del Pare a través de l'Esperit Sant (Joan 6,44-45).¹²

També a la teologia de l'acte de fe "la realitat (l'acte de fe) és superior a la idea (la teologia)" (n. 231) i "la idea està en funció de la captació, la comprensió i la conducció de la realitat" (n. 232). Conscients d'aquesta inadequació entre realitat i idea, tot i això crec que ajuda a

12. És a dir, es tracta de l'acció del Pare que a través de l'Esperit Sant fa atractiva la persona de Jesucrist. Aquesta atracció divina dóna llum per percebre els testimonis externs com atractius i força per vèncer la resistència a creure i per assentir lliurement a Jesucrist com a salvador. Per això es parla d'aquest com motiu invisible, transcendent o, si es vol, sobrenatural. (Vegeu "la fe oculada de sant Tomàs d'Aquino" i "els ulls de la fe" de P. Roussetot a S. PIÉ-NINOT, *La teologia fonamental*, Salamanca: Secretariat Trinitario 7a ed. 2009, pp. 192-197).

---

il·luminar l'articulació real dels dos moments del primer anunci, la següent formulació: el primer moment de l'anunci se centra en els motius de credibilitat, segons la situació de l'interlocutor discernida a través d'un diàleg proper i cordial. I el segon moment de l'anunci intenta col·laborar al fet que es faci efectiu en l'interlocutor el motiu de la fe, és a dir l'atracció interior del Pare, cosa que, sent sobretot acció gratuïta i imprevisible de Déu, normalment apareix mediada per la unció del testimoni ("una vida que s'ha transfigurat en la presència de Déu" n. 259) i per la unció de la mateixa invitació a acostar-se a Jesucrist, acceptat com a Fill de Déu i Salvador.

Els teòlegs i els pensadors cristians han d'aportar les raons per creure en diàleg amb les diferents cultures i operant amb grans claus filosòfiques i culturals. Han d'aportar una paraula de qualitat capaç de suscitar de nou la pregunta per Déu al cor de les preguntes humanes. Ho han de fer amb les publicacions i els mitjans propis d'un diàleg d'altura intel·lectual. Per la seva banda els pastoralistes han de traslladar aquestes aportacions dels teòlegs a un nivell més popular amb guions i fórmules dialogals, que ajudin els pastors i a tots els cristians a fer el primer anunci en la seva vida quotidiana.

Ja sabem que a la pràctica les coses a vegades es barregen, i que l'Esperit pot servir-se d'un gest o d'una paraula maldestre, però així que depèn de nosaltres "deixebles missioners" (n. 120) hem de ser fidels servidors de la paraula. En síntesi: sense diàleg no hi pot haver anunci, però el diàleg només per ell mateix no és encara l'anunci, li falta l'element de presentació viva de Jesucrist i d'invitació a relacionar-se amb Ell.

6. Els dos efectes inseparables del primer anunci

Si el primer anunci és ben rebut de forma inicial però sincera ha de propiciar en l'interlocutor progressivament dos efectes inseparables: la conversió a Déu i la conversió al proïsme.

6.1. La conversió a Déu

El primer anunci busca, com a efecte, "la resposta po-

---

sitiva de tots aquells a qui Jesús convoca a la seva amistat” (n. 27), o propiciar a tots “la força, la llum i el consol de l’amistat amb Jesucrist” i “una comunitat de fe “que doni un horitzó de sentit i de vida” (n. 49).

Encara EG es refereix de forma més habitual a l’efecte del primer anunci per avivar la fe adormida dels creients rutinaris o mitjanament allunyats. Queda clar també, per tot el context, que el primer anunci acceptat pels que mai han cregut ha de provocar en ells precisament la primera fe o, el que és el mateix, la primera conversió a l’amor i al perdó de Déu intervingut en Jesucrist.

6.2. La dimensió comunitària i social del primer anunci

Un recel respecte del primer anunci, per part d’aquells sectors del món catòlic amb més sensibilitat social, és la percepció del primer anunci com quelcom relatiu a la subjectivitat i l’emocionalitat, i desconnectat, com a tal, de la dimensió operativa i transformadora de la fe cristiana. Com ja hem indicat més amunt, Francesc dissipa clarament aquest recel en insistir en l’íntima relació entre el primer anunci i la dimensió comunitària i social de tota evangelització integral. El primer anunci és constitutivament comunitari i comporta repercussions socials (nn. 113, 114, 177- 181, i 274).

“El kerigma té un contingut ineludiblement social: al cor mateix de l’Evangeli hi ha la vida comunitària i el compromís amb els altres. El contingut del primer anunci té una immediata repercussió moral, el centre és la caritat.” (N. 177)

“El misteri mateix de la Trinitat ens recorda que vam ser fets a imatge d’aquesta comunió divina, per la qual cosa no podem realitzar-nos ni salvar-nos sols. Des del cor de l’Evangeli reconeixem l’íntima connexió que existeix entre evangelització i promoció humana, que necessàriament s’ha d’expressar i desenvolupar-se en tota acció evangelitzadora. L’acceptació del primer anunci, que convida a deixar-se estimar per Déu i a estimar-lo amb l’amor que Ell mateix ens comunica, provoca en la vida de la persona i en les seves accions una primera i fonamental reacció: desitjar, buscar i cuidar el bé dels altres.” (n. 178)

6.2.1. El primer anunci és un acte comunitari i que tendeix a crear comunitat

Es tracta de l'anunci de tota l'Església com a poble de Déu que, en oferir la salvació personal, vincula al que la rep a tota la comunitat.

“Aquesta salvació, que realitza Déu i anuncia joiosament l'Església, és per a tots, i Déu ha gestat un camí per unir-se a cada un dels éssers humans de tots els temps. Ha triat convocar com a poble i no com a éssers aïllats. (cfr. LG 9). Ningú se salva sol, això és, ni com a individu aïllat ni per les seves pròpies forces. Déu ens atreu tenint en compte la complexa trama de relacions interpersonals que suposa la vida en una comunitat humana. Aquest poble que Déu s'ha triat i convocat és l'Església. Jesús no diu als Apòstols que formin un grup exclusiu, un grup d'elit. Jesús diu: «Aneu i feu que tots els pobles siguin els meus deixebles» (Mt 28,19).” (N. 113)

“Ser Església és ser Poble de Déu, d'acord amb el gran projecte d'amor del Pare. Això implica ser el ferment de Déu enmig de la humanitat. Vol dir anunciar i portar la salvació de Déu en aquest món nostre, que sovint es perd, necessitat de tenir respostes que encoratgin, que donin esperança, que donin nou vigor en el camí. L'Església ha de ser el lloc de la misericòrdia gratuïta, on tothom pugui sentir-se acollit, estimat, perdonat i encoratjat a viure segons la vida bona de l'Evangelí.” (N. 114)

6.2.2. El primer anunci té una immediata repercussió moral

“La seva redempció té un sentit social perquè “Déu, en Crist, no redimeix solament la persona individual, sinó també les relacions socials entre els homes”.” (N. 178)

“Aquesta inseparable connexió entre la recepció de l'anunci salvífic i un efectiu amor fratern està expressada en alguns textos de les Escripures que convé considerar i meditar detingudament per extreure'n totes les conseqüències. (...) El que expressen aquests textos és l'absoluta prioritat de la «sortida de si mateix cap al germà» com un dels dos mana-

ments principals que funden tota norma moral i com el signe més clar per discernir sobre el camí de creixement espiritual en resposta a la donació absolutament gratuïta de Déu. Per això mateix «el servei de la caritat és també una dimensió constitutiva de la missió de l'Església i expressió irrenunciable de la seva pròpia essència». Així com l'Església és missionera per naturalesa, també brolla ineludiblement d'aquesta naturalesa la caritat efectiva amb el proïsme, la compassió que comprèn, assisteix i promou.” (n. 179)

“La proposta és el Regne de Déu (cf. Lc 4,43); es tracta d'estimar Déu que regna en el món. En la mesura que Ell aconseguixi regnar entre nosaltres, la vida social serà àmbit de fraternitat, de justícia, de pau, de dignitat per a tothom. Llavors, tant l'anunci com l'experiència cristiana tendeixen a provocar conseqüències socials.” (N. 180)

“(…) De manera que «la missió de l'anunci de la Bona Nova de Jesucrist té una destinació universal. El seu mandat de caritat abraça totes les dimensions de l'existència, totes les persones, tots els ambients de la convivència i tots els pobles. Res del que és humà li pot resultar estrany». La veritable esperança cristiana, que cerca el Regne escatològic, sempre genera història.” (N. 181).

Del primer anunci integralment assumit es desprèn l'opció preferencial pels pobres, àmpliament tractada en els nn. 186-216; i la preocupació pel bé comú i per la pau social, en els nn. 217-237. No disposem aquí de més espai per tractar aquesta important qüestió. Però deixem constància almenys de la fermesa amb què el papa reclama la inseparabilitat de primer anunci i opció pels pobres:

“Sense l'opció preferencial pels més pobres, «l'anunci de l'Evangelí, tot i ser la primera caritat, corre el risc de ser incomprès o d'ofegar-se en el mar de paraules a què l'actual societat de la comunicació ens sotmet cada dia.” (n. 199)

6.3. *La prolongació dels efectes del primer anunci a la cultura*

A propòsit del substrat cristià d'alguns pobles, sobretot

---

occidentals, el papa enfila unes reflexions molt oportunes sobre el que podríem anomenar la prolongació dels efectes del primer anunci quan aquest ha impregnat una cultura i s'ha sintetitzat d'alguna manera amb ella.

”No és conscient de la tremenda importància que té una cultura marcada per la fe, perquè aquesta cultura evangelitzada, més enllà dels seus límits, té molts més recursos que una simple suma de creients davant les investides del secularisme actual. Una cultura popular evangelitzada conté valors de fe i de solidaritat que poden provocar el desenvolupament d'una societat més justa i creient, i posseeix una saviesa peculiar que cal saber reconèixer amb una mirada agraïda.” (N. 68)

En certa manera ja es va parlar d'això en l'anterior punt 5.1. a propòsit de la necessitat d'inculturar el primer anunci, especialment en la cultura urbana, però el que el papa vol remarcar en aquests altres passatges de la seva exhortació és la perspectiva de treball evangelitzador a llarg termini.

“És imperiosa la necessitat d'evangelitzar les cultures per inculturar l'Evangeli. En els països de tradició catòlica es tractarà d'acompanyar, cuidar i enfortir la riquesa que ja hi ha, i als països d'altres tradicions religioses o profundament secularitzats es tractarà de procurar nous processos d'evangelització de la cultura, encara que suposin projectes a un molt llarg termini.” (n. 69)

7. L'Explicació teològica de la necessitat i de l'eficàcia del primer Anunci

L'explicació teològica de la necessitat i de l'eficàcia del primer Anunci es troba a el mateix dinamisme de la Revelació Bíblica Adaptada a la Condició humana i en el tema de la sacramentalitat de la Paraula.

7.1.El dinamisme de la Revelació cristiana en clau de “trobada”

La identitat d'aquest element previ en l'aspecte doctrinal, el litúrgic i el moral que és el primer anunci respon

---

senzillament a la gènesi i al dinamisme propi de la revelació bíblica o judeocristiana. Com ja va deixar ben clar *Dei Verbum* i com va recollir, anys després, el Directori General per a la Catequesi, la forma de transmissió de la fe cristiana no pot fer altra cosa que reproduir, adaptant-lo a cada època, el dinamisme de la revelació de Déu al poble d'Israel que culmina en Jesucrist i en l'etapa eclesial fundacional.

Es tracta de la revelació com autocomunicació de Déu en la història a través de fets i paraules que persegueix, amb una progressiva pedagogia divina, establir una aliança d'amor i d'amistat amb tota la humanitat a partir d'una realització inicial d'aquesta aliança amb un poble destinat a ser missioner universal: primer l'Israel bíblic i després l'Església manifestada en la Pentecosta.

Per què una acció verbal com el primer anunci pot desencadenar i realimentar una cosa tan important com la salvació de les persones? Perquè la salvació que ofereix el Déu cristià té a veure amb una relació d'amistat i d'amor, que comença per la iniciativa de Déu que fa arribar la seva Paraula a la persona escollida, la qual estarà en la disjuntiva de respondre afirmativament o de rebutjar la invitació.

No deixa de ser sorprenent i admirable que a la petita conversa informal "al carrer, a la plaça, a la feina, en un camí" (EG 127), on un cristià parla a un altre, amb amor i humilitat, de Jesucrist mort i ressuscitat per ell, s'actualitza, encara que sigui a una escala reduïda, el dinamisme revelador que té òbviament la seva més eficaç actualització en la litúrgia de la Paraula i en la mateixa celebració de l'Eucaristia.

Això va molt bé per precisar que el primer anunci com a tal no és una metodologia, ni una nova moda pastoral. El primer anunci és la fase inicial de la pedagogia reveladora de Déu. Una altra cosa és que, com tota acció pastoral, en cada nova etapa de la història de l'Església, el primer anunci necessiti metodologies concretes en les quals encarnar-se.¹³

---

13. Cfr. J.C. CARVAJAL BLANCO, *Pedagogía del primer anuncio*. En.: *Evangelio ante el reto de la increencia*, Madrid: PPC 2011.

Notem, a més, la gran coherència “encarnatòria” d’aquesta pedagogia de Déu que, en la manera de comunicar a la humanitat, respon a la condició humana que té en la categoria de trobada la seva estructura fonamental.¹⁴

7.2. *El primer anunci com a cas germinal de la sacramentalitat de la Paraula*

Aquesta mateixa consideració ens porta a relacionar el primer anunci amb l’eficàcia sacramental de la Paraula de Déu. *Evangelii Gaudium* assenyala aquesta relació quan, citant l’exhortació postsinodal de Benet XVI *Verbum Domini* (n. 1), afirma amb gran sensatesa:

“És indispensable que la Paraula de Déu «sigui cada vegada més el cor de tota activitat eclesial». La Paraula de Déu escoltada i celebrada, sobretot en l’Eucaristia, alimenta i reforça interiorment els cristians i els fa capaços d’un autèntic testimoniatge evangèlic en la vida quotidiana. Ja hem superat aquella vella contraposició entre Paraula i Sagrament. La Paraula proclamada, viva i eficaç, prepara la recepció del Sagrament, i en el Sagrament aquesta Paraula arriba a la seva màxima eficàcia.” (N. 174)

Crec que ajudaria als bisbes, sacerdots i laics a apreciar més i millor la determinant força evangelitzadora del primer anunci, si es reconegués de manera clara el caràcter germinalment sacramental del primer anunci. El mateix Benet XVI, després d’establir, en *Verbum Domini* n. 56, una analogia entre la presència real de Jesucrist en les espècies del pa i del vi, i la seva presència anàloga a la Paraula de Déu proclamada en la litúrgia, exhorta a aprofundir en el sentit de la sacramentalitat de la Paraula de Déu. Doncs bé, hi ha motius bíblics i teològics ben fundats per prolongar l’analogia de Benet XVI reconeixent explícitament també una presència de Jesucrist, de menor intensitat però a la seva manera efectiva, en el primer anunci. Es podria formular així: *El primer*

---

14. Aquí és obligada la referència a Romano Guardini i la seva gran aportació filosòfica y teològica sobre la categoria de la trobada. Vegi’s la ponència del professor Francesco Butturi, *Cultura dell’incontro*, presentada en aquesta mateixa Trobada Internacional. *El projecte pastoral d’Evangelii Gaudium*, Roma 18-19-20 setembre 2014 (www.novaevangelizatio.va).

*anunci conté l'eficàcia mínima necessària per a suscitar la primera fe.*¹⁵

De fet aquesta idea apareixia clarament formulada tant en els Lineamenta com en *l'Instrumentum Laboris* del Sínode dels Bisbes sobre la Nova Evangelització (2012):

“L’Evangeli és Evangeli de Jesucrist: no solament té com contingut Jesucrist. Molt més, aquest últim és, a través de l’Esperit Sant, també el promotor i el subjecte primari del seu anunci, de la seva transmissió. L’objectiu de la transmissió de la fe és la realització d’aquesta trobada amb Jesucrist, en l’Esperit, per arribar a viure l’experiència del Pare i el nostre “(Sínode dels Bisbes 2012, Lineamenta 2011, n. 11).

“Per tant, la tasca de l’Església consisteix a realitzar la *traditio Evangelii*, l’anunci i la transmissió de l’evangeli que és poder de Déu per a la salvació de tot el qui creu” (Rm 1,16) i que, en última instància, s’identifica amb Jesucrist (cf. 1Co 1,24)” (Sínode dels Bisbes 2012, Instrumentum Laboris, 2012, n. 26).

A favor d’aquest reconeixement del caràcter germinalment sacramental del primer anunci hi hauria també l’afirmació de Rahner: “Justament perquè la paraula (de Déu) només aconsegueix el seu grau més alt d’actualització en el sagrament, però tendint sempre a aquest grau, té sempre incoativament el caràcter de paraula eficaç”.

Si atenem, doncs, a aquesta autèntica i profunda Cristologia de la Paraula que emergeix des de *Verbum Domini* fins a *Evangelii Gaudium*, el primer anunci apareix no com una qüestió de màrqueting o un eslògan pastoral, sinó com un autèntic redescobriment de la força –dinamisme– de la qual parla sant Pau en textos tan clàssics i estudiats acadèmicament com desatesos en la seva aplicació pastoral:

”Doncs no m’avergonyeixo de l’evangeli, que és poder de Déu perquè se salvi tot el qui creu, tant si

---

15. Es pot establir una relació entre aquesta eficàcia y l’afirmació d’EG a propòsit que en el primer anunci l’Evangeli es torna “més contundent y radiant.” (n. 35)

és jueu com si no ho és. Perquè en ell es manifesta la força salvadora de Déu a través d'una fe en continu creixement, com diu l'Esclusura: Qui abasta la salvació per la fe, viurà." (Rm 1,16).

Per cert, quan Pau escrivia als romans, segurament des de la ciutat d'Efes, al voltant de l'any 55, l'Evangelí com a llibre encara no existia. L'Evangelí de què parla Pau és l'anunci kerigmàtic, el que avui anomenem el primer anunci.

7.3. El primer anunci i l'essència del cristianisme

En definitiva, el que entra en joc amb el primer anunci és la mateixa essència del cristianisme. El cristianisme és la resposta personal i comunitària a la presència vivificadora del Senyor ressuscitat, que ens atreu amb l'acció del seu Esperit Sant. El cristianisme és viure en Crist i co-actuar amb Ell en la transformació del món en el sentit del Regne de Déu.¹⁶

"El veritable missioner, que mai deixa de ser deixeble, sap que Jesús camina amb ell, parla amb ell, respira amb ell, treballa amb ell. Percep Jesús viu amb ell al mig de la tasca missionera." (N. 266)

Entra en joc la condició escatològica del cristianisme. És a dir que la fe cristiana es viu sempre en present i cap al futur, mai en passat. I el que, de manera més elemental i quotidiana, assegura aquest caràcter escatològic de la fe és el renovat i persistent anunci que Jesucrist, pel poder de l'Esperit Sant, és viu i actuant en la seva

16. "Mentre Jesús va viure sobre la terra, aquesta actitud es va concretar en l'ideal de seguir-lo. Llavors Fe significava caminar amb Jesús, fer amb Ell el que Ell feia, i preparar així el camí del Regne de Déu. Però aquesta idea primitiva de seguir Jesús es va descartar quan va desaparèixer la seva presència corporal. El «seguir» va passar a ser «imitació» en el transcurs del temps. Jesús va venir a ser el model de perfecció al qual havien d'intentar acomodar-se. Una vegada més, la noció d'activitat històrica es va traspasar al terreny de les idees. Per als primers cristians, el «seguiment» significava l'expectació de la vinguda del Senyor, acceptant el destí que els conferia la seva qualitat de cristians i participant en l'acció de l'Esperit Sant. Potser tornarà algun dia aquest concepte de la Fe, Fe que recordi que vam aprendre de llavis de Déu que Ell està actuant i que nosaltres hem de prendre part en la seva acció. (...) Fe significa viure immers en aquesta activitat divina i comprendre, al seu torn, els esdeveniments de la història i el destí particular de cadascú." (R. Guardini, *La revelació com a història*, a AR CAPONIGRI (ed.), *Pensadors catòlics contemporanis II*, Barcelona-Mèxic: Grijalbo 1964, 261. Els subratllats són meus.)

Església i en la història. Francesc repeteix de nou, al final del document, aquest primer anunci:

“Si pensem que les coses no canviaran, recordem que Jesucrist ha triomfat sobre el pecat i la mort i està ple de poder. Jesucrist veritablement viu. (...) Crist ressuscitat i gloriós és la font profunda de la nostra esperança, i no ens faltarà la seva ajuda per complir la missió que ens encomana.” (N. 275)

“La seva resurrecció no és una cosa del passat; comporta una força de vida que ha penetrat el món.” (n. 276)

“La fe és també creure'l a Ell, creure que és veritat que ens estima, que viu, que és capaç d'intervenir misteriosament, que no ens abandona, que treu bé del mal amb el seu poder i amb la seva infinita creativitat. És creure que Ell marxa victoriós en la història «en unió amb els seus, els cridats, els elegits i els fidels» (Ap 17,14).” (N. 278)

El cristià és algú que viu permanentment en la presència amorosa de Jesucrist ressuscitat, i la primera forma d'aquesta presència està vehiculada per l'anunci que fan els seus seguidors per la paraula -el kerigma- que introdueix la resurrecció de Crist en la història concreta de qui rep l'anunci.

Hi ha també la presència amagada de Jesucrist en el pobre i el descartat, i després la presència a la proclamació de la Paraula de Déu en la primera part de la litúrgia i després, encara més, la presència substancial en les espècies del pa i del vi en l'Eucaristia. Però que la litúrgia sigui la màxima presència substancial i la més eficaç no pot fer-nos oblidar aquella primera presència humil en el testimoni i el primer anunci de cada cristià en els seus llocs de vida i acció.

8. Els destinataris del primer anunci

Ha esdevingut ja clàssica la triple enunciació amb què s'al·ludeix als tres tipus de destinataris als quals ha d'anar dirigida la nova evangelització, o la nova etapa evangelitzadora de l'Església, que comporta l'anunci del

---

kerigma amb les consegüents adaptacions segons les característiques de cada un d'aquests tres àmbits:

8.1. *Els fidels atesos en l'anomenada pastoral ordinària de l'Església*

"(...) Els fidels que regularment freqüenten la comunitat i que es reuneixen en el dia del Senyor per nodrir-se de la seva Paraula i del Pa de vida eterna" (N. 14)

"També s'inclouen en aquest àmbit els fidels que conserven una fe catòlica intensa i sincera, expressada de diverses maneres, encara que no participin freqüentment del culte. Aquesta pastoral s'orienta al creixement dels creients, de manera que responguin cada vegada millor i amb tota la seva vida a l'amor de Déu." (N. 14)

8.2. *Les persones batejades que no viuen les exigències del Baptisme*

"En segon lloc, recordem l'àmbit de «les persones batejades que no viuen les exigències del Baptisme», no tenen una pertinença cordial a l'Església i ja no experimenten el consol de la fe. L'Església, com a mare sempre atenta, s'obstina perquè visquin una conversió que els torni l'alegria de la fe i el desig de comprometre amb l'Evangelí." (n. 14)

8.3. *Les persones que no coneixen Jesucrist o sempre l'han rebutjat*

"Finalment, remarquem que l'evangelització està essencialment connectada amb la proclamació de l'Evangelí als qui no coneixen Jesucrist o sempre l'han rebutjat. Molts d'ells cerquen Déu secretament, moguts per la nostàlgia del seu rostre, fins i tot en països d'antiga tradició cristiana. Tots tenen el dret de rebre l'Evangelí." (N. 14)

"Joan Pau II ens va convidar a reconèixer que «cal mantenir viva la sol·licitud per l'anunci» als que estan allunyats de Crist, «perquè aquesta és la tasca primordial de l'Església». L'activitat missionera «representa encara avui dia el major desafiament per a l'Església» i «la causa missionera ha de ser

---

la primera». Què passaria si ens prenguéssim realment seriosament aquestes paraules? Simplement reconeixem que la sortida missionera és el paradigma de tota obra de l'Església. En aquesta línia, els bisbes llatinoamericans van afirmar que ja «no podem quedar-nos tranquils tot esperant passivament en els nostres temples» i que cal passar «d'una pastoral de mera conservació a una pastoral decididament missionera.» (n. 14)

9. Els protagonistes del primer anunci

9.1. *El primat de Déu Trinitat en el primer anunci*

”L'obra és abans que res d'Ell, més enllà del que puguem descobrir i entendre. Jesús és «el primer i el més gran evangelitzador». En qualsevol forma d'evangelització el primat és sempre de Déu, que va voler cridar-nos a col·laborar amb Ell i impulsar amb la força del seu Esperit. La veritable novetat és la que Déu mateix misteriosament vol produir, la qual Ell inspira, la que Ell provoca, la que Ell orienta i acompanya de mil maneres. En tota la vida de l'Església ha de manifestar-se sempre que la iniciativa és de Déu, que «Déu ens ha estimat primer» (1Jn 4,19) i que «és Déu qui fa créixer» (1 Co 3,7).” (N. 12)

“Bé ho expressava Benet XVI a l'obrir les reflexions del Sínode: «És important saber que la primera paraula, la iniciativa veritable, l'activitat veritable ve de Déu i només si entrem en aquesta iniciativa divina, només si implorem aquesta iniciativa divina, podrem també ser –amb Ell i en Ell– evangelitzadors». El principi de la primacia de la gràcia ha de ser un far que il·lumini permanentment les nostres reflexions sobre l'evangelització.” (n. 112)

9.2. *Cada Església particular com a subjecte primari col·lectiu del primer anunci*

“Ella (cada Església particular) és el subjecte primari de l'evangelització, ja que és la manifestació concreta de l'única Església en un lloc del món, i en ella «veritablement hi ha i obra l'Església de

---

Crist, que és Una, Santa, Catòlica i Apostòlica.»
(n. 30)

El títol del primer apartat del capítol tercer, dedicat tot ell a l'anunci de l'Evangeli: ("Tot el Poble de Déu anuncia l'Evangeli") indica ja aquesta tendència.

"L'evangelització és tasca de l'Església. Però el subjecte de l'evangelització és més que una institució orgànica i jeràrquica, perquè és, abans que res, un poble que peregrina cap a Déu. És certament un misteri que té les seves arrels en la Trinitat, però té la seva concreció històrica en un poble pelegrí i evangelitzador, la qual cosa sempre transcendeix tota necessària expressió institucional." (N. 111)

"Es transmet (l'anunci evangèlic) de formes tan diverses que seria impossible descriure-les catalogar-les, on el Poble de Déu, amb els seus innumbrables gestos i signes, és subjecte col·lectiu." (N. 129)

9.3. *Cada cristià en el seu lloc de vida habitual*

"Cada cristià i cada comunitat discernirà quin és el camí que el Senyor li demana, però tots som convidats a acceptar aquesta crida: sortir de la pròpia comoditat i atrevir-nos a arribar a totes les perifèries que necessiten la llum de l'Evangeli." (N. 20)

"En tots els batejats, des del primer fins a l'últim, actua la força santificadora de l'Esperit que impulsa a evangelitzar." (N. 119)

Es pot dir, en certa manera, que el centre de gravetat de la nova evangelització ha de traslladar-se de les parròquies i comunitats als llocs de vida de cada cristià.

"En virtut del Baptisme rebut, cada membre del Poble de Déu s'ha convertit en deixeble missioner (cf. Mt 28,19). Cadascun dels batejats, qualsevol que sigui la seva funció en l'Església i el grau d'il·lustració de la seva fe, és un agent evangelitzador, i seria inadequat pensar en un esquema d'evangelització portat endavant per actors qualificats on la resta del poble fidel sigui només receptiu de les seves accions. La nova evangelització ha d'implicar

---

un nou protagonisme de cada un dels batejats. Aquesta convicció es converteix en una crida dirigida a cada cristià, perquè ningú postergui el seu compromís amb l'evangelització, ja que si un de veritat ha fet una experiència de l'amor de Déu que el salva, no necessita molt temps de preparació per sortir a anunciar-ho, no pot esperar que li donin molts cursos o llargues instruccions. Tot cristià és missioner en la mesura en què s'ha trobat amb l'amor de Déu en Crist Jesús; ja no diem que som «deixebles» i «missioners», sinó que som sempre «deixebles missioners». (N. 120)

“Tots som cridats a oferir als altres el testimoni explícit de l'amor salvífic del Senyor, que més enllà de les nostres imperfeccions ens ofereix la seva proximitat, la seva Paraula, la seva força, i dóna un sentit a la nostra vida. El teu cor sap que no és el mateix la vida sense Ell; llavors això que has descobert, això que t'ajuda a viure i que et dóna una esperança, això és el que necessites comunicar als altres.” (n. 123)

“Avui que l'Església vol viure una profunda renovació missionera, hi ha una forma de predicació que ens competeix a tots com a tasca quotidiana. Es tracta de portar l'Evangeli a les persones que cadascú un tracta, tant als més propers com als desconeguts. És la predicació informal que es pot fer enmig d'una conversa i també és la que realitza un missioner quan visita una llar. Ser deixeble és tenir la disposició permanent de portar a altres l'amor de Jesús i això es produeix espontàniament a qualsevol lloc: al carrer, a la plaça, a la feina, en un camí.” (N. 127)

10. Actituds de l'evangelitzador

Francesc enumera una sèrie d'actituds que ha de tenir l'evangelitzador:

a) *Proximitat i actitud dialogal*

“Proximitat, obertura al diàleg, paciència, acollida cordial que no condemna” (n. 165)

“En aquesta predicació, sempre respectuosa i amable, el primer moment és un diàleg personal, en el

---

qual l'altra persona s'expressa i comparteix les seves alegries, les seves esperances, les inquietuds pels seus éssers estimats i tantes coses que omplen el cor. Només després d'aquesta conversa és possible presentar-li la Paraula," (n.128)

b) El respecte a la llibertat de l'interlocutor

"Que no imposi la veritat i que apel·li a la llibertat" (n. 165)

c) Amb humilitat i desig d'aprendre

"És l'anunci que es comparteix amb una actitud humil i testimonial de qui sempre sap aprendre, amb la consciència que aquest missatge és tan ric i tan profund que sempre ens supera." (N. 128)

Pel context, es tracta d'aprendre de la situació vital de l'interlocutor i aprendre de l'eficàcia i grandesa del mateix missatge del qual un és humil portador.

d) Comunicació alegre i vital

"Que posseeixi unes notes d'alegria, estímulo, vitalitat." (n. 165)

11. Modalitats del primer anunci

11.1. Pluralisme de formes del primer anunci

"A vegades s'expressa de manera més directa, altres vegades a través d'un testimoni personal, d'un relat, d'un gest o de la manera que el mateix Esperit Sant pugui suscitar en una circumstància concreta. Si sembla prudent i es donen les condicions, és bo que aquesta trobada fraterna i missionera acabi amb una breu pregària que connecti amb les inquietuds que la persona ha manifestat. Així, percebrà millor que ha estat escoltada i interpretada, que la seva situació queda en la presència de Déu, i reconeixerà que la Paraula de Déu realment li parla a la seva pròpia existència." (N, 128)

"No cal pensar que l'anunci evangèlic s'hagi de transmetre sempre amb determinades fórmules apreses, o amb paraules precises que expressin un

contingut absolutament invariable. Es transmet de formes tan diverses que seria impossible descriure-les o catalogar-les, on el Poble de Déu, amb els seus innumbrables gestos i signes, és subjecte col·lectiu.” (n. 129)

11.2. Ús de mediacions artístiques

“És desitjable que cada Església particular encoratgi l’ús de les arts en la seva tasca evangelitzadora, en continuïtat amb la riquesa del passat, però també en la vastitud de les seves múltiples expressions actuals, amb vista a transmetre la fe en un nou «llenguatge parabòlic». Cal atrevir-se a trobar els nous signes, els nous símbols, una nova carn per a la transmissió de la Paraula, les formes diverses de bellesa que es valoren en diferents àmbits culturals, i fins i tot aquelles maneres no convencionals de bellesa, que poden ser poc significatives per als evangelitzadors, però que s’han tornat particularment atractives per a altres.” (n. 167)

Tal com demanava amb insistència el famós sociòleg barceloní Manel Castells al final de la seva conferència d’obertura al Congrés Internacional de Pastoral de les Grans Ciutats (Barcelona maig de 2014), cal prestar major atenció al poder de comunicació i d’aglutinació de la música popular contemporània i de les xarxes socials.¹⁷

11.3. La urgència del primer anunci avui: un nou començament

La urgència actual del primer anunci

“Fidel al model del Mestre, és vital que avui l’Església surti a anunciar l’Evangeli a tots, en tots els llocs, en totes les ocasions, sense demores, sense fàstic i sense por. L’alegria de l’Evangeli és per a tot el poble, no pot excloure ningú.” (N. 23)

L’anomenada programàtica del Papa

“El que tractaré d’expressar aquí té un sentit programàtic i conseqüències importants. Espero que

17. Sobre mediacions tècniques i artístiques al servei del primer anunci veure *ibid.* 159-177.

---

totes les comunitats procurin posar els mitjans necessaris per avançar en el camí d'una conversió pastoral i missionera, que no pot deixar les coses com estan. Ja no ens serveix una «simple administració». Constituïm-nos, en totes les regions de la terra, en un «estat permanent de missió».” (N. 25)

“Somio amb una opció missionera capaç de transformar-ho tot, perquè els costums, els estils, els horaris, el llenguatge i tota estructura eclesial es converteixi en un camí adequat per a l'evangelització del món actual més que per a l'instint de supervivència. La reforma d'estructures que exigeix la conversió pastoral només es pot entendre en aquest sentit: procurar que totes elles es tornin més missioneres, que la pastoral ordinària en totes les seves instàncies sigui més expansiva i oberta, que col·loqui els agents pastorals en constant actitud de sortida i afavoreixi així la resposta positiva de tots aquells a qui Jesús convoca a la seva amistat. Com deia Joan Pau II als bisbes d'Oceania, «tota renovació al si de l'Església ha de tendir a la missió com a objectiu per no caure presa d'una espècie d'introversió eclesial». (N. 27)

Audàcia i creativitat

“La pastoral en clau de missió pretén abandonar el còmode criteri pastoral del «Sempre s'ha fet així». Convido a tots a ser audaços i creatius en aquesta tasca de repensar els objectius, les estructures, l'estil i els mètodes evangelitzadors de les pròpies comunitats. Una postulació dels fins sense una adequada recerca comunitària dels mitjans a assolir està condemnada a convertir-se en mera fantasia. Exhorto a tots a aplicar amb generositat i valentia les orientacions d'aquest document, sense prohibicions ni pors.” (N. 33)

L'anunci, la gran inquietud

“Si alguna cosa ens ha d'inquietar santament i preocupar la nostra consciència, és que tants germans nostres visquin sense la força, la llum i el consol de l'amistat amb Jesucrist, sense una comunitat

de fe que els contingui, sense un horitzó de sentit i de vida.” (n. 49)

Oració final a Maria: “Ajuda’ns a dir el nostre «sí» davant la urgència, més imperiosa que mai, de fer ressonar la Bona Notícia de Jesús.” (n. 288)

12. La continuïtat després del primer anunci: els itineraris de (Re-) iniciació cristiana d’adults

A qui respon positivament al primer anunci és necessari oferir-li l’adequat camí catequètic, ja sigui recorregut per primera vegada o reprès després dels anys, que li permeti integrar-se amb goig en la comunitat parroquial i alimentar la seva fe amb el sòlid aliment dels sagraments.

“L’enviament missioner del Senyor inclou el cridat al creixement de la fe quan indica: «ensenyant-los a observar tot el que us he manat» (Mt 28,20). Així queda clar que el primer anunci ha de provocar també un camí de formació i de maduració. L’evangelització també busca el creixement, que implica prendre molt seriosament a cada persona i el projecte que Déu té sobre ella. Cada ésser humà necessita més i més de Crist, i l’evangelització no hauria de consentir que algú es conformi amb poc, sinó que pugui dir plenament: «Ja no visc jo, sinó que Crist viu en mi» (Ga 2,20).” (n. 160)

SEGONA PART: CAMINS CONCRETS PER A LA INTRODUCCIÓ I PROMOCIÓ DE L’ANUNCI KERIGMÀTIC EN L’ACCIÓ PASTORAL DE LES ESGLÉSIES LOCALS

1. Recerca

1.1. Comissió internacional per a la inculturació de l’anunci kerigmàtic avui

En correspondència amb les comissions internacionals de Teologia i de Bíblia ja existents, seria convenient establir, sota l’àmbit del Consell Pontifici per a la Promoció

---

de la Nova Evangelització una comissió internacional formada, per una part, per teòlegs experts en el diàleg amb les diverses cultures i en l'anunci kerigmàtic incultrat en elles i, per una altra, per pastoralistes i experts en la psicologia i les formes de vida postmodernes, perquè junts puguin oferir al món catòlic orientacions bàsiques sobre aquest repte.

2. Formació i capacitació

2.1. Curs bàsic de primer anunci per a responsables eclesials

Es tracta d'oferir, amb caràcter d'urgència, i com a mesura que permeti una base comuna de referència, un curs bàsic de primer anunci, d'una setmana de durada (o el seu equivalent en set jornades) dirigit als bisbes, sacerdots, diaques, religiosos, religioses i laics amb missió pastoral.

2.2. Escoles Diocesanes d'Evangelització per a laics

Cursos d'un mínim de trenta-sis hores que capacitin teòrica i pràcticament als laics i laiques en metodologies de primer anunci al servei de la pastoral diocesana.

2.3. Formació en seminaris i facultats de teologia

1. Incloure des dels primers cursos dels estudis eclesiològics, per part de la formació complementària oferta pels seminaris, cursos d'expressió corporal i verbal que preparin els futurs predicadors de la Paraula. Introduir pràctiques pastorals "d'Església en sortida" per conèixer les subcultures urbanes i els seus llenguatges; i pràctiques de diverses metodologies de primer anunci en aquests llenguatges: testimoni, cançó, jocs de rol, xarxes socials, etc...

2. Oferir als alumnes l'anunci kerigmàtic com a fil conductor que permeti una visió més sintètica i unitària de la teologia més enllà del tractament analític dels diversos tractats i disciplines teològiques, bíbliques, litúrgiques i morals. Incorporar el projecte pastoral d'*Evangelii Gaudium* com a eix de l'assignatura de

---

Teologia pastoral adaptat a les característiques de cada continent o gran regió.

3. Planificar la preparació d'autèntics experts en comunicació del primer anunci en diverses disciplines donant aquesta comesa a seminaristes i laics amb talent.

2.4. Escoles de líders juvenils per a l'evangelització dels joves

A causa del tall generacional i a la distància cultural per arribar als joves del carrer (no als joves que ja són catòlics) els responsables eclesials s'han de convèncer que no poden escollir ells directament els mitjans, les estètiques, les músiques, les ambientacions per arribar als joves. Han de deixar-se assessorar per joves d'entre els mateixos als quals es desitja arribar o per experts en detectar les seves tendències i les seves formes de comunicar-se.

1. La necessària formació de líders catòlics juvenils.

Si els futurs sacerdots necessiten una preparació adequada durant anys en els seminaris, ¿per què no impulsar experiències pilot de formació de laics amb una capacitat integral espiritual, intel·lectual, pastoral i artística adequada? Es podria tractar de cursos de sis mesos en règim d'internat amb pràctiques pastorals el cap de setmana.

2. La necessària col·laboració entre preveres i líders laics juvenils.

La mitjana d'edat dels preveres de països com Itàlia, i Espanya és de seixanta-vuit anys aproximadament. Es tracta, en la seva gran majoria, de sacerdots experts en alimentar i promoció la fe d'aquells que ja creuen, usant metodologies pastorals de temps llarg i discursiu (catequesi d'adults, formació bíblica, revisió de vida, lectio divina).

El gran repte de la nova etapa de l'evangelització per arribar als joves adults de divuit fins a trenta-cinc anys requereix nous agents de pastoral que han d'engendrar la primera fe en persones que mai han sentit par-

---

lar de Jesús. Per a això es requereix l'habilitat en l'ús de metodologies de temps breu i intens (testimoni, primer anunci) i dels nous llenguatges (música, comunicació audiovisual, xarxes socials,...)

Es fa necessària, per al relançament de l'Església Catòlica a Europa i a Amèrica Llatina, una aliança entre la saviesa de la gent gran (*presbiteroi*) i el coratge i les habilitats dels joves laics. A més, el fet que les activitats de primer anunci no siguin accions litúrgiques, dóna un gran camp al protagonisme de la dona com a comunicadora i presentadora de campanyes de primera evangelització.

3. Aprendre dels germans evangèlics

Amb humilitat i un sa realisme, hem de reconèixer que el món dels nostres germans protestants ens porta la davantera en aquest tipus d'escoles i experiències de les que tenim molt a aprendre en l'aspecte tècnic i en l'innovador. Ja va sent hora que l'Església catòlica es decideixi a provar aquest camí complementari de la gran funció que exerceixen preveres i diaques. Valdria la pena conèixer els primers resultats d'algunes escoles d'aquest tipus patrocinades pels bisbes d'algunes grans diòcesis.

Conclusió: És convenient i necessari que l'Església catòlica es decideixi a propiciar i patrocinar escoles de formació de líders juvenils experts en evangelització de les noves generacions a través dels nous llenguatges de la música, les arts escèniques i l'ús competent de les xarxes socials.

2.5. Cursos intensius a l'estil *master-class* per a músics, cantants, artistes i comunicadors catòlics

La invitació és clara:

“Cal atrevir-se a trobar els nous signes, els nous símbols, una nova carn per a la transmissió de la Paraula, les formes diverses de bellesa que es valoren en diferents àmbits culturals, i fins i tot aquelles maneres no convencionals de bellesa, que poden ser poc significatives per als evangelitzadors,

però que s'han tornat particularment atractives per a altres.” (n. 167)

Una forma, entre d'altres, de seguir aquesta invitació pot consistir en cursos intensius a l'estil master-class, amb professionals de la música, la composició, lletristes, i productors que en règim de tutoria personalitzada elevin el nivell artístic i tècnic dels joves creatius que treballen al servei del primer anunci inculturat en aquests llenguatges.

3. Marc institucional i públic

Les aparicions públiques dels representants de l'Església catòlica com “primer anunci”.

Les conferències episcopals i els responsables de les esglésies locals han de disposar de pautes, de criteris, i d'equips assessors que assegurin que les aparicions en els mitjans de comunicació i els actes, gestos i paraules susceptibles de generar una repercussió mediàtica reflecteixin, en la mesura del possible, en primer terme l'anunci de l'amor misericordiós de Déu i, amb la deguda proporció, el missatge moral (cfr. n. 168).

4. Realitzacions concretes

4.1. Tota persona catòlica és autèntica comunicadora del primer anunci.

1. Una situació totalment nova: la necessitat de convidar a la fe

Durant segles, a causa del règim de cristiandat, els catòlics no han necessitat convidar els seus veïns a la fe i als actes de l'Església. Sonaven les campanes i les esglésies s'omplien. Avui, per primera vegada en segles, cada catòlic, especialment en els països d'antiga cristiandat, ha d'esdevenir un apòstol i un comunicador del primer anunci en el seu ambient quotidià amb el seu testimoni de vida i amb la seva paraula (cf.. EG 120 i 127).

Estem ja en condicions d'afirmar, per l'experiència en les nostres esglésies locals, que qualsevol iniciativa

---

programada de primer anunci dirigida als llunyans i als allunyats serà un fracàs de participació si no va precedida i acompanyada d'una autèntica acció capil·lar de cada cristià en el seu lloc de vida, treball i oci, donant testimoni i convidant als seus familiars, veïns i companys a assistir a aquests actes programats.

2. El punt generador de la nova evangelització: l'acció de cada laic en el seu ambient quotidià.

El centre de gravetat de la nova evangelització s'ha de traslladar de les parròquies i comunitats als llocs de vida de cada cristià i cristiana (cfr. N. 120 i 127). Per a això és urgent que a través de l'homilia dominical (punt següent del nostre congrés) i a través de xerrades ad hoc els catòlics rebin una motivació i una instrucció concreta sobre els passos d'una autèntica evangelització interpersonal que és la base de l'acció evangelitzadora de l'Església.

3. Pauta d'evangelització interpersonal per a cada cristià.

Per motius d'espai ens limitem a suggerir una pauta d'evangelització interpersonal, que s'inspira en el relat de Jesús i els deixebles d'Emaús (Lc 24, 13-35) (cf. també n. 128):

1. Pregar demanant a l'Esperit Sant a qui ens hem d'aproximar més.
2. Acostar-nos amb ànim i gestos concrets d'amistat a aquestes persones.
3. Dialogar amb elles a partir de les experiències humanes quotidianes.
4. Oferir-los el propi testimoni d'haver trobat el sentit de la vida en Jesucrist.
5. Convidar-los a la trobada personal amb Crist des de la seva situació concreta.
6. Convidar-los a alguna de les trobades programades de primer anunci (vegeu punt següent).
7. Convidar-los a la comunitat parroquial on podran ser admesos a un itinerari o procés d'iniciació integral a la vida cristiana.

4.2. *Experiències programades de primer anunci dirigides a adults en la pastoral ordinària*

---

1. Tres condicions prèvies per iniciar una experiència programa de primer anunci a nivell arxiprestal:

- a) Una nova visió compartida per tots els pastors i els membres dels consells pastorals de les parròquies, moviments, comunitats i escoles cristianes, sobre la urgència d'impulsar ofertes programades de primer anunci.
- b) L'acció capil·lar de testimoni i de primer anunci dels cristians i cristianes en els seus ambients de vida.
- c) Comptar amb equips laïcals capacitats per al primer anunci, formats en les Escoles diocesanes d'Evangelizació.

2. Experiències concretes de primer anunci:

Es tracta d'impulsar experiències concretes de primer anunci que permetran discernir quina metodologia s'adapta millor a cada església local. Es poden suggerir tres línies d'experimentació segons el que ja s'està provant en diverses esglésies locals:

- a) Convocatòries obertes i atractives en els locals de la parròquia de referència a nivell d'arxiprestat o unitat pastoral bàsica.
- b) Trobades en domicilis privats amb un matrimoni cristià o un equip laïcal que acull als seus veïns, amics i coneguts convidats personalment a la trobada.
- c) Proposta de primer anunci amb motiu d'un esdeveniment extraordinari en la vida de l'arxiprestat: un pelegrinatge, una festa patronal, inici o final de curs, confirmacions, celebració comunitària de les noces de plata de diversos matrimonis, etc ...

Elements comuns als tres estils de proposta:

- a) Tenir cura de l'ambient amb l'anomenada via de la bellesa (cfr. n. 167) encara que sigui una bellesa popular i humil (il·luminació, iconografia, música, flors)
- b) Comptar amb l'ajuda d'agents extraordinaris de pri-

---

mer anunci com són els cantautors, artistes i comunicadors cristians que hagin estat acreditats pels corresponents responsables pastorals de la diòcesi.

c) Anàlogament cal potenciar aquesta pastoral del primer anunci en l'Acció Catòlica, i en els moviments, comunitats, associacions i escoles cristianes.

d) Així mateix cal incorporar el primer anunci en els santuaris, peregrinacions, en la pastoral del turisme, de l'esport, i en els espais oberts.

e) Tot això pot convergir amb moments extraordinaris com la Missió en gran ciutat.

4.3. El primer anunci dirigit a nens, adolescents i joves

Es requereix una adequada especialització en aquests àmbits. És urgent introduir les catequesis kerigmàtiques o de primer anunci com a base de la pastoral de nens, adolescents i joves. I desenvolupar mètodes atractius per arribar als joves adults (des de divuit fins a trenta-cinc anys).

4.4. El paper dels mitjans de comunicació social i de les xarxes socials en la difusió del primer anunci

La funció dels MCS i de les xarxes socials pel que fa al primer anunci cristià ha d'assegurar una doble faceta:

1. Oferir propostes de primer anunci dirigides a un públic ampli

Gràcies a la capacitat dels MCS i de les xarxes socials, tots dos ben usats, es pot fer arribar un primer missatge al destinatari de forma molt propera.

Quan parlem de primer anunci en ràdio, televisió, cinema, premsa i xarxes socials ens referim a alguna cosa més que les acostumades notícies d'Església, o discursos o testimonis sobre valors humans i sobre espiritualitat difusa. Ens referim a una invitació expressa "sense demores, sense fàstic i sense por" (EG 23) a acostar-se a Jesucrist i a deixar-se tocar per Ell en la immediatesa del missatge que arriba per les ones i les xarxes, i invitant a aquelles trobades presencials del punt anterior.

---

2. Donar suport a les propostes presencials de primer anunci

a) Donar a conèixer llocs i hores de les trobades presencials de primer anunci i convidar de forma intel·ligent i moderna a participar-hi.

Les diverses iniciatives de primer anunci en les bases parroquials i arxiprestals han de comptar amb el suport logístic combinat de la presència d'un primer anunci atractiu en els mitjans de comunicació social de l'Església o els mitjans seculars als quals aquesta té accés, i en les xarxes socials.

b) Realimentar la crida a assistir a aquestes trobades oferint testimonis positius de les persones que ja hi han participat.

5. Institucions i estructures

Delegació o Servei Diocesà del Primer anunci

1. Penseu cada Església local la conveniència de crear una delegació diocesana o un servei per a la pastoral del primer anunci dirigit a les diferents cultures, especialment les que conviuen a la gran ciutat o regió metropolitana.

2. Una atenció pastoral especial mereixen els creatius cristians: artistes, cantants, experts en informàtica i comunicadors catòlics, veritables puntes de llança de l'evangelització en la cultura urbana.

El món catòlic necessita gestos clars dels seus màxims representants de cara a la potenciació dels llenguatges del nou catolicisme popular urbà (música pop, produccions audiovisuals, xarxes socials).

6. Subsidis i materials

Elaborar textos complementaris dels catecismes per a nens, joves i adults, que ajudin a presentar la doctrina, la litúrgia, la moral i l'oració, a la llum i sota el criteri interpretatiu del Kerigma.

VII. Efemèrides

Hem fet 10 anys de camí Mirem endavant!

La diòcesi de Sant Feliu de Llobregat ha commemorat amb una reflexió pastoral els seus 10 anys de camí. La celebració final d'aquest desè aniversari convocà un miler de fidels de tota la diòcesi acompanyats pel bisbe Agustí Cortés a Montserrat on es va fer la proclama dels nous objectius diocesans, el lliurament de l'escut del bisbat al pare abat de Montserrat i la lectura de les paraules de part del papa Francesc.

Desè aniversari de la Diòcesi de Sant Feliu de Llobregat

PRESENTACIÓ DIOCESANA

Aquest curs se'ns ha proposat a parròquies, comunitats, moviments i també a diversos grups, persones i realitats eclesials una experiència de discerniment a la llum de l'Esperit d'aquests 10 anys de vida de la diòcesi.

Hem constatat amb agraïment que anem avançant en la consciència de ser Església que creu, prega i estima en aquest territori.

També ens apareixen al davant reptes importants per continuar creixent en la fidelitat al nostre ser deixebles del Senyor.

Després d'una primera fase de discerniment sobre el passat, present i futur, la trobada del 10 de gener va ser una ocasió per fer ressaltar algunes dimensions que podrien esdevenir l'eix de treball dels tres propers anys, a manera de prioritats pastorals en una acció conjunta.

Responen a una mirada esperançada vers el futur, que no es deixa ofegar per rèmores i enyorances, ni per derrotismes, i que sap que el demà és en mans de l'Esperit, que vol fer la seva obra comptant amb les nostres pobres mans.

Tres eixos de treball

1. Una crida a l'autenticitat de vida

Volem créixer en autenticitat de vida cristiana, en la doble dimensió d'esdevenir «més comunitat» i de centrar-la més en Jesucrist.

Volem créixer en fraternitat, en comunió i coneixement mutu, en respecte, valoració i ajut.

Volem enfortir els lligams diocesans i millorar la intercomunicació: parròquies, comunitats, moviments, religiosos i religioses, delegacions i serveis som membres d'un mateix cos que és l'Església.

Som conscients que la vida d'aquest cos és do de Déu, i per això també volem créixer en l'oferiment d'espais senzills d'espiritualitat, d'escolta de la Paraula, de pregària compartida, d'acompanyament personal i en grup.

Volem créixer en formació, que ajudi a entendre la pròpia vida amb la llum de la fe.

Una formació que parteix de la teologia cristiana i no es queda en un pensament teòric o en un conjunt de veritats a creure sinó que busca poder oferir llum, consol i esperança a cada circumstància humana concreta.

Volem créixer en esperança: el passat pot ajudar a explicar el present però ja no és a les nostres mans; volem fer més evangèlic el present i crear condicions perquè també ho sigui el futur.

Volem que aquesta esperança ens condueixi a un estil d'Església senzilla, que està atenta als clams del món, que ajuda a la promoció humana i social i que fa camí amb els pobres.

2. Una crida a l'evangelització

Malgrat que calgui portar la llavor de l'Evangeli a tot arreu, en el que significa de projecció pública que no exclou ningú, volem tenir una cura especial de les persones que s'acosten eventualment a les parròquies per motius diversos: sacraments, activitats, serveis...

Volem prioritzar el treball evangelitzador de les famílies, els infants i els joves, il·luminats per la reflexió “itinerari educatiu escola-família-parròquia”. Una prioritat evangelitzadora que no pot partir d’esquemes d’altres temps sinó que s’ha de fer càrrec de les situacions concretes que viuen aquestes realitats avui, més a prop o més lluny de la proposta de l’Evangeli. I disposats a fer camí.

Volem buscar ocasions “d’entrar en les cases” (en moments de dolor, quan més necessària és la llum de la fe i l’esperança, en moments de celebració...), i en les activitats d’infants i joves... Això no ho poden fer els preveres sols, sinó que ha de ser una responsabilitat compartida amb equips de laics.

Volem promoure una acció evangelitzadora plantejada en clau d’itinerari de fe i de renovació cristiana, que accentuï el tracte personal: promoure i provocar la trobada amb Jesucrist i l’Església des del testimoni «de tu a tu» [EG128], ajudant a llegir i acompanyant en cada etapa de la vida l’experiència personal amb la llum de la fe.

Volem promoure amb humilitat i decisió una acció evangelitzadora més global, impulsant espais de diàleg fecultura.

3. Una crida a la renovació de les estructures pastorals

Aquest aprofundiment en la nostra vida cristiana i la crida a l’evangelització demana considerar en cada pas la necessària renovació de les estructures pastorals.

És necessària, doncs, la revisió periòdica de les estructures i serveis –cúria, vicaries, delegacions, arxiprestats i parròquies– per fer-los més senzills, més sostenibles, més útils.

És necessari plantejar aquesta renovació eclesial amb referència concreta a la situació de cada lloc, les persones, les necessitats, els agents pastorals, la història,... recelant de receptes universals.

És necessari elaborar un mapa pastoral que comprengui la distribució del clergat en el territori i planifiqui la presència de tots els estaments de l’Església en la dimensió territorial i funcional.

És necessari posar en valor el sacerdoci comú dels fidels demanant-los responsabilitats parroquials i diocesanes.

És necessari concretar aquesta coresponsabilitat del laïcat en la gestió de la vida i el patrimoni de les comunitats cristianes, procurant-los la formació necessària per assumir l'encàrrec, encomanant-los amb valentia responsabilitats al servei de la comunitat i buscant que el clergat pugui entregar-se més als carismes ministerials que li són propis.

És necessària una millor i més fluida comunicació entre els cristians, les parròquies, les realitats de vida religiosa, els moviments i la cúria diocesana que enforteixi els lligams eclesials, a través d'instruments àgils, participats, senzills i eficaços.

Treball d'anteriors objectius diocesans

2005-2007

Pertinença i coresponsabilitat
Església de Sant Feliu caminem plegats

2007-2010

El que creiem i vivim, això us anunciem

1. La inspiració i la comunió que neixen d'escoltar la paraula de Déu
2. Els sagraments, celebració i vida
3. L'anunci que neix del goig compartit

2010-2011

Posem en pràctica allò que hem après i rebut

2011-2012

El compromís social del cristià

2012-2013

Any de la fe. El credo

2014

L'esperança

PROCLAMA EN LA CELEBRACIÓ DELS 10 ANYS DE LA DIÒCESI DE SANT FELIU DE LLOBREGAT Montserrat, 17 de maig de 2015

Al llarg de tot aquest curs 2014-2015 la nostra diòcesi de Sant Feliu de Llobregat hem estat celebrant els 10 anys de camí fet, des d'aquelles dates fundacionals, l'any 2004.

Hem mirat enrere i hem estat impregnats d'un profund esperit d'acció de gràcies a Déu per tot allò que ens ha concedit de viure al llarg d'aquests anys, hem experimentat l'alè de l'Esperit Sant que guia i fa créixer tota l'Església, acompanyant els primers passos de la nova diòcesi per un camí de comunió, d'edificació del poble de Déu, d'impuls evangelitzador.

La història antiga, mil·lenària en molts casos, de les nostres parròquies i comunitats ha rebut un nou impuls amb la creació del nou bisbat de Sant Feliu de Llobregat, amb la proximitat del primer pastor diocesà, el bisbe Agustí, amb les noves responsabilitats d'organització i d'acció. Ens hem sentit relligats amb una nova germanor diocesana, aixoplugats per al treball i la festa en la Casa de l'Església, acollits per celebrar la fe a la catedral de Sant Llorenç.

Tot això que hem viscut en aquest petit fragment d'història que són els 10 anys d'existència com a nou bisbat i el discerniment que tots els estaments diocesans hem fet al llarg d'aquest curs ens ha de portar a mirar endavant. Aquest és el lema de la nostra trobada festiva d'avui: Hem fet camí, MIREM ENDAVANT.

Aquesta proposta d'objectius diocesans, de pla pastoral per als propers anys, està resumida en el tríptic que se us ha lliurat a l'entrar a la celebració. Encara, en les properes setmanes, els organismes de consell de la diòcesi en faran una concreció perquè serveixi de pauta comuna en el treball pastoral dels propers cursos, per a parròquies, comunitats i moviments. Així avançarem en aquest estil sinodal, de fer camí junts, que volem que sigui el propi del poble de Déu que fa camí a Sant Feliu de Llobregat.

Tres són els grans eixos de treball que es proposen, en sintonia amb l'Exhortació Pastoral *Evangelii Gaudium*, l'alegria de l'evangeli, del Papa Francesc, que ens anima a esdevenir sempre més una Comunitat de Deixebles Missioners (EG24).

Aquests 3 eixos de treball són:

La crida a l'autenticitat de vida cristiana.

La crida al treball evangelitzador.

La crida a la renovació constant de les estructures pastorals.

Cadascuna d'aquestes crides respon també a una crida del nostre Mestre i Senyor, Jesús ressuscitat. Som una església que escolta la Paraula de Vida, que s'afanya a guardar els manaments del Senyor i a posar-los en pràctica.

Primer objectiu: comunitat de deixebles del Crist.

Jesús ens diu: *“Jo sóc el cep, i vosaltres les sarments. Qui està en mi i jo en ell dóna molt de fruit, perquè sense mi no podríeu fer res”* (Joan 15,5)

És una crida a la revitalització de la vida cristiana, a l'autenticitat de vida evangèlica. El nostre primer gran objectiu, romandre units al Crist, mantenir-nos en l'amor que ens té.

Una comunió més gran amb el Senyor i entre nosaltres. Germanor, ajuda mútua, comunicació, correcció fraterna, estímul apostòlic. Més lligam, més coneixement, més informació, més treball comú entre totes les realitats diocesanes. Des de la Cúria a tots els espais i grups on es fa present el poble de Déu.

Una espiritualitat més viva, centrada en la Paraula de Déu, els sagraments, la pregària personal, comunitària i litúrgica.

Una formació cristiana ben fonamentada, a punt per donar raó de l'esperança que hi ha en nosaltres.

Una vida generosa, al servei dels germans, sobretot dels més pobres, complint el manament de l'amor, atents als

clams del món, a la història concreta del nostre poble, també amb les aspiracions més nobles i evangèliques en aquesta hora de Catalunya.

Segon objectiu: Comunitat de deixebles missioners.

Jesús, el Senyor, ens diu també: *“Com el Pare m’ha enviat a mi, també jo us envio a vosaltres (Joan 20,21)*

És una crida al treball evangelitzador, a saber-nos enviats en nom de Crist per continuar la seva missió a la terra, per portar la bona notícia de l’amor de Déu a tots els nostres germans.

Una església diocesana en estat de missió, que renova constantment l’encàrrec del Senyor que ressona en aquest dia de l’Ascensió: aneu per tot el món i prediqueu a tothom la bona nova de l’Evangeli.

Fent camí amb humilitat i decisió enmig dels nostres germans, oberts al diàleg, amb un testimoni ferm d’obres i de paraula, amb un itinerari de renovació cristiana i capaços d’oferir-lo a tots aquells amb qui entrem en relació.

Tercer objectiu: una comunitat en constant renovació

Jesús el Senyor ens diu: *“L’Esperit Sant que el Pare enviarà en nom meu, farà que recordeu tot el que us he dit i us ho farà entendre” (Joan 14,26).*

El Senyor que fa noves totes les coses, l’Esperit Sant, flama d’amor que renova la faç de la terra, ens ajudarà a renovar sempre la nostra comunitat diocesana, la seva organització, les estructures pastorals, tots els àmbits d’acció i de treball que configuren el bisbat de Sant Feliu.

Revisió constant del nostre funcionament per cercar la fidelitat a l’evangeli, la simplicitat i la senzillesa de vida, el sentit útil i pràctic per fer un bon servei.

Distribució nova de persones, refer el mapa pastoral, participació responsable de tots els membres del poble de Déu en la vida diocesana. Potenciar el paper i el lloc dels laics, de les dones, dels joves.

Assegurar una presència humil i eficaç de l'acció de l'església en tots els àmbits de la vida, perquè la Paraula de l'Evangelí pugui ressonar amb més llibertat i més atractiu.

Aquests 3 grans objectius o eixos de treball són els que avui presentem i oferim en aquesta celebració, per mirar endavant en la nostra missió com a diòcesi de Sant Feliu. Que Santa Maria de Montserrat, la germana gran que ens guia i acompanya, ens protegeixi i ajudi sempre en el nostre pelegrinatge ara i en els anys a venir. Així sigui.

HOMILIA DE LA MISSA DE CLOENDA DEL DESÈ ANIVERSARI

Germans estimats:

Permeteu-me expressar el goig sincer i íntim que sentim en veure'ns aquest dia de l'Ascensió del Senyor, als peus de la Mare de Déu, celebrant l'Eucaristia, que conclou el desè aniversari de la creació de la nostra Diòcesi. És el millor moment i el millor marc per sentir-nos membres d'una mateixa Església, germans en camí, portats pel mateix Esperit, deixebles del mateix Mestre i fills del mateix Pare.

Quin missatge podem albirar que ens diria avui la Paraula de Déu?

Tenim davant els ulls Jesucrist gloriós, en qui la humanitat ha triomfat definitivament. I nosaltres, la nostra humanitat, la nostra Església i la Mare de Déu al costat, triomfant en Ell.

Molts sentiments desperta en nosaltres aquesta visió, quan alhora tenim una impressió ben realista de la situació de la societat i de la nostra Església.

Per un costat, ens surt restar bocabadats, com aquells deixebles. Ens sorprèn el triomf de Jesús, quan la terra, el món, el dia a dia, la realitat més immediata, resta tan pobra, tan problemàtica i nosaltres tan dèbils. Per altra banda, hi ha les nostres impaciències, el deler d'eficàcia de la nostra paraula o de les nostres iniciatives pastorals, la urgència de veure resultats, i l'anhel de verifi-

cació del Regne de Déu, com aquells deixebles que deien frisosos “és ara quan vindrà el teu Regne?”...

Les paraules del Ressuscitat i les dels àngels ens serveixen de correctiu. “No és cosa vostra de saber quins temps i quines dates ha fixat l'autoritat del Pare, però quan l'Esperit Sant vindrà sobre vosaltres, rebreu una força que us farà testimonis meus”, diu Jesús. “Aquest Jesús que ha estat endut entre vosaltres cap al cel, tornarà”, diuen els àngels.

¿Entenem que som convidats a aprendre la manera de viure el temps de l'Església? Segons aquests missatges, com els deixebles de Jesús han de viure en aquesta història i aquest món? Com integrar, quant a Església, els nostres fracassos i mancances? Com interpretar els possibles èxits, els dons i riqueses que tenim?

Escoltem una primera paraula. Els temps, els ritmes, i la història sencera, no estan al nostre abast. Només el Pare n'és el Senyor. Hem d'aprendre a no pretendre ser els amos de la història. Ens cal deixar que Ell ho sigui realment; som nosaltres els qui ens hem d'ajustar al seu ritme. (Som a les seves mans.) Potser als seus ulls, allò que considerem un malguany sigui realment un triomf i el que considerem un èxit esdevingui un fracàs.

Una segona paraula ens transmet pau i ens convida a la vida activa, però serena. Perquè, al costat de l'afirmació del Pare i Senyor de la història, hi trobem la promesa d'un canvi meravellós: Jesucrist, que caminava al costat o al davant, esdevé íntim, a manera de força interior i personal, mitjançant el seu Esperit. Els cristians i l'Església, no només mirarà Jesús com a model a imitar, sinó que el tindrà dintre seu, com a força il·luminadora i transformadora, com a font constant de goig i felicitat. No ens haurem de preocupar tant de l'eficàcia, de la verificació, dels terminis dels nostres plans, com de mantenir viva la flama de l'Esperit de Jesucrist al nostre interior.

Ara bé, quina Església porta al seu si la força del Ressuscitat? Com l'Església de Sant Feliu de Llobregat pot viure i testimoniar que sap existir en aquest món amb aquesta espera serena, activa i pacífica?

La carta als Efesis ens descriu les actituds d'una Església en camí.

Sentim que, des del Crist gloriós que vindrà, ens arriba una vocació, una crida única per a tothom, que ens “demana una determinada manera de viure”:

“Amb tota humilitat i dolcesa, amb paciència, suportant-vos amb amor els uns als altres, no escatimant cap esforç per estrènyer la unitat de l'Esperit amb el lligam de la pau” (Ef 4,1-3).

Portem deu anys de camí junts. A la nostra Església, com que no som perfectes i busquem alhora la plenitud en Jesucrist, trobem el llast de mancances, pròpies i alienes, que ens impedeixen córrer lleugers. Què hem de fer? Primer, no només “suportar-nos”, sinó millor, “com-portar” el pes de les limitacions. Alhora, no estalviar cap esforç per estrènyer cada vegada més la unitat de l'Esperit.

Portar les càrregues dels altres i maldar per la unitat, ho farem, no pas perquè ens “entendem bé” o tenim els mateixos pensaments, la mateixa història o cultura, sinó perquè tots hem rebut la mateixa vocació i mirem de viure segons la mateixa esperança. Perquè:

“Un sol (és) el Senyor, una sola fe, un sol baptisme, un sol Déu i Pare de tots, que està per damunt de tots, actua en tots i és present en tots” (Ef 4,5-7)

L'Església de Sant Feliu no ha estat feta per nosaltres, no l'hem triada, ni ens hem triat mútuament. El seu origen ha estat en la vocació única per a tots, que provenia d'un sol Senyor, acollida per una sola fe i un sol baptisme. I la seva existència rau en el fet que tenim un sol “Déu i Pare, que està per damunt de tots, actua en tots i és present en tots”.

Un tercer missatge ens omple d'alegria.

“Però cadascú de vosaltres heu rebut la gràcia segons la mesura de la generositat del Crist... així ha preparat als qui formen el seu poble sant per a una obra de servei, per edificar el cos de Crist” (Ef 4,7.12)

Així doncs, no tenim por de la diversitat, sempre que cadascú sigui fidel a l'Esperit i continuï servint a l'edificació comuna. Només que hem de saber reconèixer el do de l'altre, congratular-nos amb ell i donar gràcies a l'Esperit, que ens concedeix tantes riqueses.

I encara sentim una darrera recomanació. Així caminarem

“Fins que ens trobarem units uns i altres constituint tots, en la unitat de la fe i del coneixement del Fill de Déu, l'home perfecte, l'home que arriba a la talla de la plenitud del Crist” (*Ef 4,13*)

Sempre romandrà ferma l'esperança d'assolir la talla de la plenitud del Crist. No ens aturarem davant de cap dificultat, ni davant de cap miratge que pretengui ser l'Església perfecta. Ans al contrari, ens deixarem seduir per aquella comunió d'amor perfecte que un dia ens serà regalada, quan retorni el Crist.

Mentrestant anirem arreu del món, sense recances, sense por, anunciant aquesta Bona Nova, perquè el món se salvi i comparteixi la nostra immensa alegria.

Hi anem refiats perquè la Mare de Déu de Montserrat ens acompanya, ella que sap de caminar i gaudir ja de la glòria del seu Fill.

+Agustí Cortés Soriano

EN EL LLIURAMENT DE L'ESCUT DEL BISBAT DE SANT FELIU DE LLOBREGAT PER AL CAMBRIL DE LA MARE DE DÉU DE MONTSERRAT

El 27 d'abril del 1947 se celebrà a Montserrat una gran festa cívico-religiosa, que fou viscuda amb molta emoció a tot Catalunya. Aquest dia es col·locà la imatge de la Mare de Déu en un tron de plata, que una ampla campanya popular havia fet possible. El tron-estoig està pensat com un tríptic, les fulles laterals del qual fan al·lusió a les dues festes montserratines: la del 8 de setembre, i la del 27 d'abril. Sota d'aquests dos relleus hi foren col·locats els escuts dels vuit bisbats catalans que existien en aquell moment.

Actualment, els bisbats amb seu a Catalunya són 10, ja que la fragmentació de l'Arquebisbat de Barcelona, feta pública el 15 de juny de 2004, donà peu a la creació de dues noves diòcesis. Per tant, en el tron de la Moreneta, hi manquen dos escuts.

El nostre bisbat de Sant Feliu de Llobregat inicià el seu camí el 12 de setembre del mateix any, amb la presa de possessió del bisbe Agustí Cortés Soriano. Amb ell hem anat fent camí aquests primers 10 anys de vida de la nostra Diòcesi, i amb motiu d'aquest desè aniversari ens trobem als peus de la Mare de Déu per donar gràcies pel camí fet i, tot mirant endavant, implorar el seu ajut.

Ara, el Sr. Bisbe lliurarà al Pare Abat l'escut del nostre Bisbat perquè sigui col·locat al costat dels ja existents, ben a prop de la imatge de la Moreneta, que fou proclamada patrona de la nostra Diòcesi de Sant Feliu de Llobregat el 6 de maig de 2007.

Que Ella, com demanem en l'oració editada el dia de l'esmentada proclamació, "atansi els favors del seu Fill sobre la nostra gent, sobre les vinyes i les fàbriques, sobre el riu, la terra i la mar, i ens concedeixi a nosaltres, pelegrins de la terra promesa, de romandre fent camí, fermes com Ella, ja sia vora la Creu en hores de foscor, ja sia amb els germans en dies de llum i flama, i faci que l'Església de Sant Feliu de Llobregat no perdi mai l'horitzó de la seva muntanya".

Mn. Jaume Berdoy
vicari general

PARAULES DEL PARE ABAT

Estimat Sr. Bisbe Agustí; estimats preveres, diaques, religiosos, religioses, seminaristes, laics i laïques de la nostra diòcesi de Sant Feliu de Llobregat:

Els monjos us acollim amb goig a aquesta Casa de la Mare de Déu, Patrona del nostre bisbat i Patrona de Catalunya. Més ben dit, és ella qui us acull a casa seva i qui es complau –n'estic segur– per la vitalitat eclesial d'aquests deu anys de vida diocesana. I és ella qui ens encoratja a continuar endavant perquè cada vegada do-

nem més fruits de vida cristiana i de testimoniatge de l'Evangelí.

En nom de la comunitat de monjos, rebo amb complaença aquest escut del nostre bisbat que ofreneu perquè sigui col·locat al Cambril, juntament amb els de les altres nou diòcesis germanes amb seu a Catalunya. Fins ara hi havia el dels vuit bisbats històrics, però en endavant hi haurà també els de les dues diòcesis més recents, la nostra de Sant Feliu de Llobregat i la de Terrassa.

Posar l'escut al costat del tron de la Patrona de les Diòcesis catalanes té tot un significat simbòlic. L'escut representa la diòcesi; és, per tant, com una presència de l'església diocesana, que proclama Maria benaurada i la pren com a model de vida cristiana. És, també, com una memòria orant, que simbolitza, al costat de la Santa Imatge, la pregària de la diòcesi que demana la protecció de la Mare de Déu sobre el bisbe, els preveres i diaques, els religiosos i les religioses, els seminaristes i els laics i laïques, sobre tota la realitat eclesial, social i missionera del bisbat. L'escut és, encara, un record pels monjos i els pelegrins que cada dia pugem a venerar la nostra "Rosa d'abril"; un record que ens invita a confiar a Santa Maria les necessitats diocesanes perquè com a Canà de Galilea, les presenti maternalment al seu Fill Jesucrist.

Ben de cor rebo, doncs, aquest escut que serà col·locat prop de la Imatge estimada de la Verge Morena. Que ella sigui "l'Estrella d'orient" que guia tota la nostra Església local pels camins de l'Evangelí, en la docilitat a l'Esperit Sant, que ens impulsa al seguiment incondicional i joiós de Jesucrist i ens mou a ser-ne testimonis creïbles.

+ Josep M. Soler, Abat de Montserrat

VI. Recensions

“El Nadal que no vam tornar a casa”, 1939, el primer Nadal a l'exili

Quim Torra. Acontravent, Barcelona 2009

---

per Quim Cervera, sociòleg i membre del Seminari de Teologia Pastoral de la FTC

Aquest llibre inclou textos de Francesc Trabal (que obre el llibre amb un text extret de Germanor: “Un Nadal a 30 graus a l'ombra”), Pere Carbonell i Fita (que escriu el Pòrtic: “Nadal al camp de concentració de Set-fonts”, extret del seu llibre: “Tres Nadals empresonats (1939-1943)”)), Eugeni Xammar i Puigventós (periodista, redactor i corresponsal a Londres, Berlin, cap de l'ambaixada republicana a Paris, traductor a la UNESCO i a la ONU, catalanista radical), Avel·li Artís i Balaguer (comediògraf, editor i periodista, pare de Tísner), Jordi Vallés i Ventura (metge, fundador de la Borsa del metge Català), F. García-Trabal (escriu a “El Poble Català” a Paris), August Pi i Sunyer (fisiòleg i polític, germà de Santiago i Carles, fundador i president del Centre Català de Caracas), Jordi d'Argent (escriu a “Catalunya Revista d'Informació i Expansió Catalana” de Buenos Aires), Carles Pi i Sunyer (enginyer industrial, escriptor, polític, diputat, ministre, conseller i alcalde de Barcelona, i president del Consell Nacional de Catalunya), Emili Vigo i Benia (secretari del president de la Generalitat Josep Irla, va dirigir La Humanitat), Pere Coromines i Muntanyà (escriptor, polític i economista, fundador de l'Institut d'Estudis Catalans), Ambrosi Carrion i Juan (escriptor i president de l'Ateneu Enciclopèdic Popular de Barcelona i del Casal de Catalunya a Paris), Gràcia B, de Llorenç (pseudònim de Maria Gràcia Bassa, poetessa i mestra), Ventura Gassol i Rovira (poeta, polític, fundador d' ERC, conseller i diputat), Agustí Bartra i Lleonart (poeta i professor), Joan Ferrer (escriu a “El Poble Català”, a Paris), Josep Pous i Pagés (escriptor, periodista, polític, president de la Institució de les Lletres Catalanes, i fundà l'Aliança de Partits Republicans Catalans), Joan Oliver i Sallarés (emprà el pseudònim com a poeta, de Pere Quart, dramaturg i president de l'Associació d'escriptors catalans durant la guerra i cap de publicacions de la Conselleria de Cultura de

la Generalitat) i Xavier Berenguel i Llobet (escriptor de novel·les i contes, editor i periodista)

També recull els articles que els presos del camp de concentració de Sant Cebrià van publicar a “L’illot de les arts”, setmanari dels artistes espanyols als camps de concentració que s’imprimia i es distribuïa al mateix camp. Aquests articles són de: G. Sánchez Boxa, F. Vall (una poesia), Carbó, J.P. (un conte). Hi ha també alguns escrits anònims dels que no s’ha trobat l’autor.

Aquest recull és la petita història del primer Nadal d’exili, el Nadal del 1939, d’unes quantes persones (algunes de renom en la literatura o en la cultura i en la política catalanes en temps de la República) que narren unes vivències amb forma de prosa, poesia o conte que es van publicar en diaris i revistes de fora de Catalunya. Van fer arribar els seus articles a revistes de París, Buenos Aires, Xile o Ciutat de Mèxic, on estaven exiliats.

Totes les narracions denoten una nostàlgia, uns records íntims, personals i familiars, plens de tendresa, de caliu. El Nadal és per ells una fita, una festa, una costum on s’hi retroben les generacions, i on conflueixen un seguit d’elements antropològics que configuren la nostra cultura: la llar familiar, els fets de la infància, els menjars, el “pessebre”, el “tió”, les nadales, el Naixement del Senyor, les pregàries, la missa del gall... I si-quin aquests autors cristians en diferents graus, o no visquin aquesta fe, el pes de les arrels i les tradicions és fort en ells.

El Nadal els evoca el país, el paisatge, l’amor per Catalunya, i en les seves paraules hi trobem una barreja de descoratjament, de fracàs, de pèrdua, i a la vegada una esperança en alguns casos, gairebé ingènua, com desitjant que aviat torni la Catalunya lliure i pròspera. També hi podem trobar referències històriques i polítiques del temps de la República o anteriors.

En els textos hi ha, com és natural, moltes referències religioses, algunes fins i tot són pregàries. A més dels records de les celebracions més explícitament cristianes del Nadal, en alguns casos, malgrat el context “negre” de l’exili i de la situació “fosca” de la Catalunya sota el franquisme, hi ha crits d’esperança directament relacionats amb el missatge de pau i joia del Nadal. Eugeni Xammar en la seva narració diu: “..Tos és negre. Però si teniu voluntat d’escoltar, sentireu al veu de l’àngel”. Carles Pi i Sunyer diu: “ L’any passat en l’angoixa del calvari de Catalunya,...dèiem que el seu record (el de Macià que va morir el dia de Nadal) evocava la imatge d’una estrella guidora...que fos com al promesa d’un miracle. Sempre és consolador que puguem veure una estrella al damunt de les misèries de la terra. Aquest any l’ estel de Nadal veurà els catalans tan dispersos i perduts pel món, com les mateixes estrelles estan escampa-

des pel desert del cel.” O P.I V. en la seva poesia sobre Dos Nadals diu: “Avui l’humil Jesús és una nosa/ per als forjadors dels imperis del mal”. En diferents formes més o menys poètico-religioses manifesten el desig d’una nova època de llibertat per Catalunya.

És un llibre recomanable per llegir. Ens ajuda a conèixer el massa desconegut exili català i, en especial, com el vivien quotidianament i quins sentiments tenien els nostres exiliats. Amb aquests textos podem gaudir d’una literatura fresca, tendra, molt humana i ben escrita. Ens fem una idea del patiment de molta gent i del seu catalanisme fidel. Aquest deixar el país, les enyorances, sovint la dispersió familiar, la recerca dels propers, el retard en les possibilitats de retorn, les precarietats dels primers temps de l’exili, els camps de concentració a França, els viatges a altres països llunyans, els treballs ben diferents de la seva professió, per poder sobreviure. Tot plegat són sofriments que potser ells no ho imaginaven, però van posar les bases per un pas a una nova vida a Catalunya, que es va obrir a partir de la transició, en la democràcia, i avui dia en un augment de la sobirania, en un moviment popular que molts d’ells estarien contents de ser-hi. Aquest pas de mort a vida és la pasqua que ells van viure i que ha fet possible la Catalunya d’avui. En aquest pas, els cristians hi podem veure el pas del Déu-Amor que ens segueix acompanyant i que ens invita a agrair a totes aquestes persones les renúncies i patiments que van haver de viure.

Temps après. Memòria, experiència i compromís

Josep Bofarull (Edició a cura de Núria Ventura)
Cossetània Edicions, Valls 2015

---

per Joan Àguila

Temps après. Memòria, experiència i compromís és, a parer meu, un llibre necessari, un llibre que cal llegir i tenir. Bàsicament per tres motius, els quals queden ben exposats en la mateixa estructura de l'edició.

El primer motiu, el de la memòria, emmarca tot un apartat referit a fets que formen part de la nostra història més recent, aquella història, però, que no queda reflectida en els llibres d'història convencionals, perquè és la història de persones molt normals, com ho és Josep Bofarull, de persones que viuen, d'una manera molt discreta, grans esdeveniments heroics. Fóra una gran injustícia que quedessin en l'oblit.

La memòria vital que Josep Bofarull ha rebut li serveix per a bastir el relat del que ell ha viscut. I l'explica amb la voluntat que el lector pugui agafar el relleu en aquest relat.

És exquisit poder llegir quin ha estat el bagatge vital que han transmès persones com els pares de Josep Bofarull, la Rosa i el Tonet. Segurament que és semblant al de molts altres pares, però potser ja era hora que algú es prengués la molèstia de deixar-ne constància escrita.

Val la pena d'entretenir-se en les pàgines que expliquen el seu pas pel seminari, com el va viure, què hi va aprendre de bo i què va aprendre a deixar de banda pel fet que no li va resultar profitós.

El segon motiu, el de l'experiència, configura la part més dinàmica d'aquest llibre. És molt atractiu poder seguir tot el munt d'experiències que ha dut a terme Josep Bofarull al llarg de la seva vida. Per exemple, la

seva etapa de joventut, tan idealista i arrauxada, apostant sense miraments per l'Evangeli i implicant-hi un bon nombre de persones, les quals fins i tot es van veure amb cor de formar una comunitat i viure junts...!

Val a dir que el més interessant d'aquestes experiències és adonar-nos de com les ha viscudes ell, és a dir, adonar-nos de la força i de l'autenticitat que es desprèn de l'explicació de totes aquestes experiències que se circumscriuen a àmbits diversos, com ara el de la pastoral o el del seu mateix compromís. Es tracta d'experiències diverses, però viscudes sempre des de l'òptica de ser fidel a l'Evangeli i a les persones que Déu li ha anat posant en el seu camí.

I el tercer motiu, el del compromís, repassa obertament què pensa de la societat en què vivim; què pensa del paper que hi fa l'Església, en aquesta societat; què pensa d'allò que l'Església encara no té ben resolt. També parla, és clar, de tot allò que l'atrau a formar part d'aquesta Església.

Hi exposa, també obertament, els punts forts i febles de la seva opció de vida, sense pudor i amb un llenguatge planer. Una actitud que evidencia que ho viu tot amb normalitat i sense pretensions.

I encara vull assenyalar un altre dels grans atractius d'aquest llibre: el de permetre'ns d'entrar dins el seu fur intern. En aquest sentit, probablement us plaurà de saber quina és la font de la seva espiritualitat: la infància espiritual (santa Teresina de l'Infant Jesús, Charles de Foucauld, René Voillaume, sant Francesc...). A vegades, els capellans no som vistos com a persones gaire espirituals, però de fet ho som, encara que ho siguem d'una forma molt discreta.

Josep Bofarull és evidentment la veu principal en aquest llibre, però hi trobem intercalades les veus d'uns quants amics seus, les quals enriqueixen el relat principal. Són veus d'amics que provenen d'àmbits diferents: la família, laics que coneix molt, preveres, una missionera... Tots plegats responen a l'amistat tal com l'entén Josep Bofarull: una amistat que no creï dependència, sinó que sigui lliure i alliberadora.

En fi, val la pena de conèixer *Temps après. Memòria, experiència i compromís*, un llibre de la col·lecció «Prisma» (núm. 34) de Cossetània Edicions.

***Evangelii Gaudium* y los desafíos pastorales para la Iglesia**

Jose L. Segovia, A. Avila, J. Martín Velasco, JA. Pagola,
ed. PPC 2014

---

per Josep M. Domingo, director del CEP

Aquest llibre és fruit d'una interessant iniciativa de l'editorial PPC i l'Institut Superior de Pastoral de Madrid. Es tracta d'unes Converses en forma de debat públic, organitzades per debatre periòdicament alguns dels reptes pastorals que té plantejats l'Església, fixant-se especialment en el context espanyol i europeu. En els nostres ambients catalans també hi ha diversos espais de debat sobre qüestions no només estrictament pastorals, sinó en el rerefons espiritual i teològic de la vivència creient. Penso per exemple en les "converses de Pedralbes".

En el cas d'aquest llibre són quatre els autors que hi col·laboren, ben coneguts com a pensadors cristians i pastoralistes. La primera aportació és de José Luis Segovia, director de l'Institut de Pastoral de Madrid i es centra en el context de crisi, principalment econòmica, però no només, en què apareixen els reptes d'*Evangelii Gaudium*. Segovia remarca especialment la categoria deixebles-missioners com a nucli central del pensament del papa Francesc. També la centralitat dels pobres i empobrits. I en pla metodològic subratlla molt la claredat d'exposició del Papa i també la recuperació de l'anàlisi veure-jutjar-actuar en l'ensenyament magisterial, que en dóna la correcció fonamental de fer una aproximació a partir de la vida. En aquest partir de la vida fa una colla d'observacions sobre les característiques i conseqüències de la crisi econòmica, ètica, social, cultural en què ens trobem i com condicionen el marc evangelitzador.

Antonio Avila centra la seva aportació en el programa de reforma eclesial que suposa *Evangelii Gaudium*. Observa que no és pas tan freqüent aquesta categoria de reforma en els documents eclesials. Fa referència

---

a d'altres precedents il·lustres, més aviat de l'àmbit teològic, com les obres de Congar, *Veritables i falses reformes de l'Església* (apareguda en el llunyà 1946 !) o de Rahner, *Cambio estructural en la Iglesia* (1974) i d'altres autors com Hans Küng. Moltes de les peticions que es formulen en aquests i d'altres escrits troben ara un ressò, una acollida en el papa Francesc. Dues remarques principals: la reforma no se circumscriu només a l'àmbit personal, ha de tenir una embranzida estructural. Però també: no hi ha reforma sense reformadors!

Juan de Dios Martín Velasco continua l'aprofundiment en la reflexió anant més enllà dels aspectes visibles o externs i es centra, com és característic en ell i el seu recorregut de pensador de l'experiència cristiana, en les condicions de possibilitat de l'existència creient. Senyala les dificultats amb les que topa ambientalment i culturalment la fe cristiana avui, fruit de l'evolució del món en els darrers segles, i indica quin és el nucli essencial del missatge d'*Evangelii Gaudium*: l'experiència personal del trobament amb Jesucrist i l'afany per compartir i comunicar amb goig aquesta experiència. Cita un text de Karl Rahner que forma part del seu testament espiritual: *el genuino y único centro del cristianismo es para mí la real autocomunicación de Dios a la criatura; es la confesión de fe en la verdad sumamente improbable de que Dios mismo, con su infinita realidad y magnificencia, santidad, libertad y amor, pueda llegar realmente, sin reducción, hasta nosotros mismos en la creaturidad de nuestra existencia, y de que todo lo demás que el cristianismo ofrece o exige de nosotros, en comparación con eso, es únicamente provisionalidad o consecuencia secundaria.*

Encara fa unes remarques el professor Martín Velasco a propòsit de la inculcació del cristianisme, senyalant que aquest emmotllament cultural hi és present ja des de l'inici, pel fet de l'encarnació, i que no hi ha existència cristiana sense forma cultural. Per tant, el diàleg intercultural no és tant de transvasament com d'interpenetració.

La darrera col·laboració del llibre que presentem és del ben conegut biblista i teòleg pastoralista José Antonio Pagola. Ell insisteix en una interpretació d'*Evangelii Gaudium* en la línia d'una proposta que Pagola ha anat fent darrerament sota el títol de "Tornar a Jesús", o sigui que posa com a gran repte i tasca pastoral del moment present facilitar tots els camins i mitjans que permetin renovar l'experiència del trobament personal amb Jesús ressuscitat, en la seva paraula, el seu Esperit, la seva presència interior. Acaba assenyalant una llista de tasques que són conseqüència d'aquest retrobament amb la frescor de l'experiència renovadora de l'Evangeli.

Un llibre que ens ajuda a entendre més el programa evangelitzador del Papa Francesc i ens ajuda a pensar en la nostra situació i en quines propostes pastorals cal fer. Molt recomanable.